

PL
3933
S3
1911
MAIN

UC-NRLF

B 4 021 291

UCB

MARLBOROUGH'S SELF-TAUGHT SERIES

Burmese Self-Taught

(IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS)

WITH

PHONETIC PRONUNCIATION.

(THIMM'S SYSTEM.)

BY

R. F. St. A. St. JOHN, Hon. M.A. (Oxon.),

Author of "A Burmese Reader."

Sometime Lecturer on Burmese, Universities of Oxford and Cambridge

Printed and Made in Great Britain

E. MARLBOROUGH & CO. LTD., 49a & 51-53, Old Bailey,
London, E.C.4

[ALL RIGHTS RESERVED.]

MARLBOROUGH

709
5743
1

LETCWORTH
THE GARDEN CITY PRESS LTD.,
PRINTERS.

Second Impression
1936

CARPENTIER

TO THE
ASSOCIATION

(D) PL 3933
53
1911
MAIN

PREFACE.

THIS manual of Burmese is designed to serve the double purpose of a text-book for students, missionaries, officers, civil servants, etc., and a handbook for tourists, travellers, and other temporary visitors to Burma.

For those whom the pleasures of travel or the calls of trade and commerce bring into touch with native Burmans, a very extensive and comprehensive vocabulary of necessary and useful words is supplied—nouns, verbs, adjectives and other parts of speech—together with corresponding collections of colloquial phrases and sentences of an equally practical and useful character. These are all classified under subject-titles for easy reference, and the phonetic pronunciation of the Burmese words is added in a third column, in accordance with Marlborough's popular phonetic system. Thus, a tourist, traveller, or trader, with no previous knowledge of the language, can readily make himself understood amongst the Burmese by means of this volume.

On the other hand, the opening section, pp. 9-23, and the outline of Grammar, pp. 107-126, will meet the additional needs of students and all who desire a closer acquaintance with the language.

The method of presenting the English words and sentences, the Burmese equivalents, and the phonetic pronunciation of the Burmese words, side by side, will not only enable the book to be used by stray visitors to the country, but assist those who intend to make Burma their sphere of work and enable them to learn the language in the only way in which it ought to be learned.

The underlying idea of the system of phonetics employed is that each sound in the Burmese language is represented as far as possible by a separate phonetic sign, and consequently each sign (letter or combination of letters) must always be pronounced in the same manner.

A few of these signs are necessarily of a more or less arbitrary character, and the introduction of the tone or accent marks adds a certain amount of strangeness to them. The

M195008

student will do well therefore to read the scheme of phonetics with great care, this being the key to the correct pronunciation of the Burmese, as represented in the third column of the Vocabularies and Conversations.

Burmese, or, as the people of Burma call it, *Myanmā hbātha* (the language of the Myanmā), is the speech of a considerable and powerful tribe, closely connected with the Tibetans, which, prior to A.D. 1000, over-ran the valley of the Irrawaddy River, and adopted Buddhism and the alphabet of its sacred books—which were written in Pali, an alphabet founded on the ancient characters of India. [The Burmese call themselves *Bāhmāh*, and this word has nothing to do, as some suppose, with Brahman, which word exists in Burmese as *Byāhmāhnāh*. It is a natural corruption of *Mrāhnmāh*. The original name of the tribe was *Mrāhn*, which in Pali became *Mrāhminoḥ*, plural *Mrāhnmāh*—pronounced quickly *Bāhmāh*.]

The language is monosyllabic and agglutinative, having neither conjugation nor declension; so that, in almost every instance, its composite words can be taken to pieces and the power of each part clearly shown. At the outset it would seem that it consisted of monosyllabic roots which denoted either a substance or an act, such as dog, iron, fire, stone, do, run, stop. From the verbal root came a verbal noun, which was formed by prefixing “a” (*āh*) to the verb root; simple verb roots were used to denote case, mood, tense, and also other parts of speech.

As Burmese has adopted words from the Pali language, all the letters of the alphabet are in use, but for pure Burmese words those classified as cerebral, and one or two others, are not used.

The Author is indebted to Mr. Po Han, B.A., a native of Burma, for valuable assistance in reading the proofs of the work, and has himself spared no pains to make it thoroughly accurate and reliable, and capable of proving a practical guide to the spoken tongue, and a valuable introduction to the study and mastery of the language.

CONTENTS.

	PAGE
" A GLIMPSE OF BURMA "	7
THE ALPHABET AND PRONUNCIATION	9
Preliminary Notes	23
 VOCABULARIES :—	
Animals, Vegetables, Minerals, etc. :	
Animals, Birds, and Fishes	29
Fruits, Trees, Flowers, and Vegetables	33
Minerals and Metals	28
Reptiles and Insects	32
Colours	36
Commercial Terms	68
Correspondence	70
Countries and Nations	64
Cooking and Table Utensils	52
Government Departments	76
House and Furniture, The	56
Legal Terms	65
Mankind : Relations	41
Dress and the Toilet	53
Food and Drink	49
Health	47
Human Body, The	43
Physical and Mental Powers, Qualities, etc.	45
Military Terms	71
Musical Instruments	61
Numbers : Cardinal, Numeral Auxiliaries, Ordinal, Collective and Fractional, etc.	78-83
Parts of Speech :—	
Adjectives	83
Adverbs, Conjunctions, and Prepositions	100
Verbs	89
Auxiliary or Modifying Verbs	97
Examples (of Auxiliary Verbs)	99
Professions and Trades	59
Religion	73
Society and Government	75
Times and Seasons	36
Town, Country, and Agriculture	39
Travelling	61
World, The, and its Elements	25
Land and Water	26

OUTLINES OF BURMESE GRAMMAR:—

	PAGE
The Adjective	113
The Adverb	122
Affixes, Closing	121
" Continuative	119
" Euphonic	120
Auxiliary Verbs, A few common	122
The Construction of Burmese Sentences	123
Illustration of the Construction and Pronunciation of Burmese... ..	124
The Honorific Form	119
The Interrogative	117
The Negative, Use of	117
The Noun	107
Oratio Obliqua	118
Polite Modes of Address	126
The Pronoun	110
The Verb	115
" Model of	122
" Substantive	119
" used as a Noun	121

CONVERSATIONAL PHRASES AND SENTENCES:—

Correspondence, Post, Telegraph, and Telephone	140
Health	133
Idiomatic Expressions	127
Meals	132
Planting	154
Post... ..	140
Public Works	150
Shopping	145
Shooting and Fishing	146
Telegraph	140
Telephone	140
Time	136
Times, Seasons, and Weather	138
Town, In	143
Travelling:	
Arrival in the Country	155
Railway	159
Useful and Necessary Expressions	127

BURMESE HANDWRITING :—The Lord's Prayer in Burmese	163
The Romanized form with the English words interlined	164
Money	165
Weights	166
Measures of Length	167
" " Capacity	167
Square Measure	168
Measures of Time... ..	168

"A GLIMPSE OF BURMA"

[*Extracted from an article by Dr. Francis E. Clark in the CHRISTIAN WORLD of February 3rd, 1910, by kind permission of the Editor.*]

IT is not too much to say that Burma contains more of interest than any equal section of the Indian Empire.

Many people think of Burma as a part of India, and the Burmese as Indians, but they are no more Indians than the Chinese are Americans. To be sure, Burma is a province of the Indian Empire, though it ought to be as much a separate dominion as Australia or Canada.

It is a three days' journey on a fast steamer from Calcutta to Rangoon; and when one reaches the latter city he finds people of a totally different race, different language, different customs, different complexion, different costumes and different religion.

He finds that he has exchanged the sun-parched fields of India, where famine always stalks behind the labourer, for the well-watered meadows of the Irrawaddy, where in December the luxuriant fields of rice wave their heavy tasselled heads, and where all the year round and the century through famine is unknown.

Instead of the straight-featured, thin-limbed, agile Aryans whom he left in Calcutta, the traveller finds in Rangoon, three or four days later, round-faced, jolly, plump Mongolians, with slant eyes and yellow skins, and the merriest of black, twinkling eyes.

Instead of the three-and-thirty million gods, whom he saw worshipped in Benares, he finds no god in Rangoon, but only the placid, unwinking, half-smiling image of Gautama Buddha, who, five hundred years before Christ, attained to Nirvana, and whose image is to-day worshipped by one-third of the human race.

In India, one finds temples carved with all sorts of curious and often hideous figures of everything that is in heaven above and the earth beneath and the waters under the earth. In Burma, graceful, slender pagodas, often encrusted thickly with gold leaf, and rising from fifty to three hundred feet in the air, are seen; and everywhere, in every stately pagoda and every little jewelled shrine, the same image, calm, unseeing, immovable to earthly joys or sorrows, Gautama, as he attained the long-sought Nirvana.

Next to Bombay and Calcutta, Rangoon is the busiest port in the Indian Empire. Here are great godowns, or wholesale storehouses, filled with the choicest wares and products of the East, large department stores, . . . public buildings, post-office, custom-house, &c., that would do credit to any city in the world. Here, too, is a beautiful public park, charming lakes, an extensive Zoo, all in the heart of the city.

The spot to which all travellers' paths converge in Rangoon is the Shwe Dagon Pagoda, the most sacred spot in all the Buddhist world. Up a long flight of stone steps we walk, on either side of which are chattering vendors of curious wares—silks and lace and gongs of brass, huge cheroots, eight or ten inches long, and as large round as your two thumbs, which contain tobacco enough for a family smoke, oranges, mangoes, jack-fruit and papaws, jade ornaments and tinsel jewels—indeed, almost anything that a Burman would want to eat or wear or bedeck himself with.

At the top of the steps a gorgeous, glittering sight indeed strikes the eye, for there rises a great and graceful column of gold, a hundred and fifty feet above the vast platform on which it is built, and which itself rises one hundred and seventy feet from the ground. The pagoda is very wide at the base, and tapers gradually to a ball-shaped top, on which is a crown of solid gold and jewels alone worth a round half-million dollars.

All around are little pagodas, or shrines, clustering close to the base of the parent, and each vying with all the others to show itself the richest and most bejewelled.

In the great pagoda is a huge Buddha, so covered with gold and gems that the covetous public is kept away from it by strong iron bars, while all the lesser shrines have other images of the placid saint, and some of them many, but all with exactly the same expression of ineffable content.

A multitude of other sights, odd, beautiful, bizarre, but all interesting, attract the traveller,

On the road to Mandalay,

which lies some twenty hours' journey up the Irrawaddy. They are well worth the notice of anyone who can wander from the beaten tracks of travel long enough to enjoy them.

BURMESE SELF-TAUGHT.

THE ALPHABET AND PRONUNCIATION.

THE alphabet used by the Burmese is of Indian origin and came to them through Buddhist monks. It is commonly called *Pali*. It consists of thirty-two consonants and eight primary vowels. There are three diphthongs, and the vowel sounds are further modified by final consonants.

Only twenty-five of the consonants are used in Burmese words, but the whole are put into requisition for words borrowed from the *Pali*.

As the Burmese (except the Arracanese branch) cannot pronounce the letter *r* they substitute *y* for it, so that *y* is represented by both *r* and *y*, and they are often interchanged in writing, though it has been agreed that certain words shall be written with *r* and certain with *y*.

What is generally known as romanization,—i. e. the transliteration into Roman characters,—when applied to Burmese does not answer, so there are many systems of representing the sounds of the language in use, viz. those of Judson, Latter, Chase, Tawseinko, and the Government, or Hunterian.

The plan adopted in this work, however, is to give the words in the native character throughout, and instead of attempting to romanize the characters, to add the phonetic pronunciation of the words in accordance with the following scheme, which is based upon Marlborough's system of phonetics.

CONSONANTS.¹

Bur- mese Charac- ters.	Roman- ized form.	Pronunciation.	Phonetics used.
က	k	When initial like <i>k</i> in <i>kite</i> ; when final sometimes like <i>t</i> and sometimes <i>k</i> : after a word ending with a vowel or nasal as <i>g</i> in <i>gate</i> ² . . .	k, t, g
ခ	hk	When initial before <i>y</i> like <i>ch</i> in <i>chair</i> ; when following a vowel or nasal like <i>j</i> in <i>joint</i>	hk ch, j
ဂ	g	Like <i>g</i> in <i>gate</i> ; never final; with <i>y</i> like <i>j</i> in <i>joint</i> or <i>jig</i>	g, j
ဃ	hg	Not used in Burmese words; like <i>g</i> in <i>gate</i> ; when final muteg
င	gn	As in <i>agnostic</i> with the <i>a</i> swallowed	gn
စ	ts	When final like <i>t</i> in <i>pit</i> ; changes to <i>z</i>	n, ng ts, z, t
ဆ	hs	Like <i>s</i> in <i>see</i> ; after vowel or nasal changes to <i>z</i>	s, z
ဇ	z }	As <i>z</i> in <i>zebra</i> ; when final like <i>t</i> in <i>pit</i>	z, t
ဈ			
ည	ny	Like <i>ny</i> in <i>Bunyan</i>	ny
ဋ	n	When final sometimes like <i>n</i> in <i>pin</i> ; sometimes a simple <i>ě</i> sound as in <i>bee</i> , and sometimes as <i>eh</i>	n ě eh
ဍ			
တ	t	When initial as <i>t</i> in <i>ten</i> or (when following) <i>d</i> in <i>den</i>	t, d
ပ	p	When final something between <i>t</i> and <i>p</i> and <i>k</i> final	t, p, k
ဖ			
ဟ	ht	When initial <i>ht</i> or (when following a vowel or nasal) <i>d</i> in <i>den</i>	ht, d
ဒ	d	When initial as <i>d</i> in <i>den</i>	d
က	k	When final, between <i>t</i> and <i>k</i>	t, k
ခ			
ဂ	hd	As <i>d</i> in <i>den</i>	d

¹ The Cerebrals are omitted as they are not used for Burmese and correspond with the Dentals.

² See para. (*f*), p. 22.

Bur- mese Charac- ters.	Roman- ized form.	Pronunciation.	Phonetics used.
န	n	When initial as <i>n</i> in <i>not</i> ; when final as <i>n</i> in <i>hen</i> and sometimes slightly like <i>ng</i> after <i>o</i>	n, ng
ပ	p	When initial as <i>p</i> in <i>pen</i> ; changes ¹ to <i>b</i> in <i>bed</i>	p, b
		When final same as for ဝ	t, p, k
ဖ	hp	When initial <i>hp</i> ; when following ¹ a vowel or nasal <i>b</i>	hp, b
ဗ	b	Initial like <i>b</i> in <i>bed</i>	b
မ	hb	Initial sometimes as <i>b</i> in <i>bed</i> ; sometimes as <i>hp</i>	b hb, hp
မ္	m	When initial like <i>m</i> ; when final like <i>n</i> or <i>ng</i>	m, n, ng
ယ	y	When initial as <i>y</i> in <i>yet</i> , when final <i>eh</i>	y, eh
ရ	r, y	When initial <i>y</i> , when final as <i>eh</i>	y, eh
လ	l	Initial as <i>l</i> in <i>let</i> ; when final mute	l
ဝ	w	Initial as in English; medial as ဝှ; final mute	w, ဝှ
လ	l	When used in Pali derivatives like English <i>l</i>	l
ထ	th	Initial as <i>th</i> in <i>thin</i>	th
		Changes after final vowel or nasal to <i>th</i> in <i>that</i> ; as final or medial, <i>t</i>	t
ဟ	h	As initial <i>h</i> in English: may be placed before all consonants which have not an aspirate form; if final mute	h
န	n	Used instead of န <i>n</i> or မ္ <i>m</i> ;	n
		with ခာဝ် <i>aw</i> becomes like <i>k</i>	k

NOTE.—It is impossible to give examples of the way in which *ts*, *ht*, *hd*, *hp*, and *hb* are to be pronounced as initials, but the student must endeavour to sound the letters together in their written order, for *ts*, *ht*, and *hp*. *Hd* and *hb* are merely a stronger *d* and *b*.

¹ The words 'following' and 'changes' refer to rule (*f.*), p. 22.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

Burmese.	Romanized.	Pronunciation.	Phonetics.
အ	a	Like <i>a</i> in <i>father</i> but short . . .	ǎh
အာ	â	„ <i>a</i> in <i>father</i>	āh
ဤ၊အိ	i	„ <i>i</i> in <i>machinery</i> but shorter	ěě
ဣ၊အိ	ee	„ <i>ee</i> in <i>feet</i>	ee
ဦ၊အု	u	„ <i>oo</i> in <i>foot</i>	őő
ဦ၊အူ	ū	„ <i>oo</i> in <i>boot</i>	oo
ဧ၊အေ	é	„ <i>a</i> in <i>holiday</i>	ay
အဲ	è	„ the first <i>e</i> in <i>there</i> . . .	eh
အော	aw	<i>aw</i> as in <i>paw</i>	aw
အော်	āw	Longer and drawn out	āw
အို	o	Like <i>o</i> in <i>go</i>	oh
အိုး	ô	Deeper and long drawn out . .	ôh:
အို	ö	Sharp and short	öḥ
ဝ ¹	w	Like <i>oo</i> in <i>foot</i> , or Welsh <i>w</i> .	őő
ဝ ^၁ ¹	w	Like <i>oo</i> in <i>spoon</i>	oo

VOWELS AND DIPHTHONGS WITH FINALS.

အက် ၎်h followed by *k* is like *e* in *let*.

အဘ် ၎်h followed by *ts* is like *i* in *pit*.

အင် ၎်h followed by *gn* is like *i* and *e* in *tin* and *ten*.

အည် ၎်h followed by *ny* is like *ee* or *in* or *eh*.

အဝ်, အတ်, အန်, အပ်, အံ; ၎်h followed by any of these retains its sound as *a* in *can't* (ǎh).

အိပ်, အိတ်, အိန်, အိပ်; *i* (ěě) followed by these consonants is like *ai* in *bait* (ay).

¹ အ cannot be used with ဝ.

အုတ်, အုတ်, အုတ်, အုတ်, အုတ်; ü (öö) followed by these, like *o* in *bone* (*oh*).

အယ် è as first *e* in *there* (*eh*).

အောက်, အောက်; éá followed by *k* or *gn*, as *ow* in *how* (*ow*).

အိုက်, အိုက်; iu followed by *k* or *gn*, like *i* in *pine* (*i*)

The alphabet is classified as below. Every consonant contains an inherent *ă* (*ăh*) which has to be pronounced with it until killed by the mark ^{◌̣} (*thăht* = *strike or kill*) placed over it, or until it is modified by a final.¹

Thus က *k* must be *kăh* until it is killed—က̣, and it then has the sound of the final *t* in *let*.

Gutturals	က <i>kăh</i>	ခ <i>hkăh</i>	ဂ <i>găh</i>	ဃ <i>hgăh</i>	င <i>ngăh</i>
Palatals	စ <i>tsăh</i>	ဆ <i>hsăh</i>	ဇ <i>dzăh</i>	ဈ <i>hdzăh</i>	ည <i>nyăh</i>
Cerebrals	တ <i>ṭăh</i>	ဋ <i>htăh</i>	ဍ <i>dăh</i>	ဎ <i>hdăh</i>	ဏ <i>năh</i>
Dentals	ထ <i>tăh</i>	ထ <i>htăh</i>	ဒ <i>dăh</i>	ဓ <i>hdăh</i>	န <i>năh</i>
Labials	ပ <i>păh</i>	ဖ <i>hpăh</i>	ဗ <i>băh</i>	ဗ <i>hbăh</i>	မ <i>măh</i>
Liquids	ယ <i>yăh</i>	ရ <i>răh</i>	လ <i>lăh</i>	ဝ <i>wăh</i>	လ <i>llăh</i>
Sibilant	ဆ <i>thăh</i>				
Aspirate	ထ <i>hăh</i>				

The ဆ *hts* is pronounced as *s*.

The ထ *hb* is often used instead of ဖ *hp*.

ဈ *hdz* is exactly the same as ဇ *dz* and only used in one common Burmese word.

The cerebrals with ဃ *hg* and ဌ *ll* are only used in words derived from Pali.

The cerebrals are essentially Indian, Pali, or Sanskrit. The Burmese cannot differentiate them from the dentals,

¹ See under 'Final Consonants', p. 18.

and so pronounce them when used, and also the liquid ll, in the same way as the dentals.

The o g and ɔ hg are pronounced the same.

c is pronounced like ung-ăh, low down in the throat, and when aspirated nothing can describe it.

q r is not pronounceable by a Burman (except the Arracanese branch) but is pronounced as ɔ y and the two letters are interchangeable.

Every letter which has not an aspirate form can be aspirated by the addition of the sign for ɔ hăh , written under it; thus ş năh when aspirated is written ş hnăh, ɔ lăh ɔ hlăh. When ɔ yăh and q yăh are aspirated they become ɔ ş shăh.

ɔ has two sounds as *th* in *thin* and *th* in *that*.

Neither ɔ nor ɔ can take the aspirate.

Certain consonants are capable of combination with the others so as to be pronounced as one. This is done by means of a secondary form as shown in the following table:—

Consonants	ɔ	q	o	ɔ	ɔ + o	q + o	ɔ + ɔ
Second forms	ll	ll	ɔ	ɔ	ɔ	ll	ll
Consonants (cont.)	q + ɔ		o + ɔ		q + ɔ + ɔ		
Second forms (cont.)	ll		ɔ		ll		

The force of these combinations is best shown with the consonant ɔ măh, which alone can take the whole.

ɔ măh ɔ myăh ll myăh ɔ mwăh ɔ hmăh

ɔ myööăh ll myööăh (like mew-ăh)

ɔ hmyăh ll hmyăh ɔ hmwăh ll hmyööăh

ll gnyăh and ll nyăh have the same sound and are interchangeable.

In addition to the final consonants there is also the sign °, called ထေးထေးတင် *thay⁹thay⁹tin*, which is written above a consonant and has the power of final *n*, as ကံ = ကံနံ *kāhn*. When used with the diphthong အော *aw* it has the power of final *k*, as အောံ = အောကံ *owk*.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

There are eight written vowels and three diphthongs.

- Short vowels : အ *ăh* ဣ *ěě* ဥ *öö*
 Long vowels : အာ *āh* ဤ *ee* ဦ *oo* ဧ *ay* အဲ *eh*
 Diphthongs : ဩ or အော *aw* ဩဝ or အောံ *āw* အို *oh*

To unite these vowels and diphthongs to the various consonants certain secondary forms are required which are usually called symbols.

အ *ăh* being inherent in every consonant has none.

အာ <i>āh</i>	◌ or ◌	as ကာ <i>kāh</i> ◌ <i>wāh</i>
ဣ <i>ěě</i>	◌	as ကိ <i>kěě</i>
ဤ <i>ee</i>	◌	as ကီ <i>kee</i>
ဥ <i>öö</i>	◌	as ကု <i>köö</i>
ဦ <i>oo</i>	◌	as ကူ <i>koo</i>
ဧ <i>ay</i>	◌	as ကေ <i>kay</i>
အဲ <i>eh</i>	◌	as ကဲ <i>keh</i>
ဩ <i>aw</i>	◌ - ◌	as ကော <i>kaw</i>
ဩဝ <i>āw</i>	◌ - ◌	as ကောံ <i>kāw</i>
အို <i>oh</i>	◌	as ကို <i>koh</i>

The forms ဣ ဤ ဥ ဦ are as a rule used only for Pali words, the vowel အ with secondary forms being used instead, thus:—အိ *ěě* အီ *ee* အု *öö* အူ *oo*.

The vowels can thus be united to all the consonants and

double consonants in the same way, and, it will be observed, replace the inherent အ ။h.

The two forms င and ဃ for long āh are to prevent confusion. If င were used with ဝ wāh it would become ဝ ငh, so we must use ဝ ဃ wāh.

NOTES ON COMBINED CONSONANTS AND VOWELS.

The y sound when joined to another consonant must be sounded as much as possible with it; ကြ ဟျ are kyāh, not ky-ah. ခြ hkyāh is chāh. ဣ jah.

Some combinations are very easy, as—

ရှ	ရှာ	ရှိ	ရှီ	ရှု	ရှု	ရှေ	
ဟျ	ဟျာ	ဟျိ	ဟျီ	ဟျု	ဟျု	ဟျေ	&c.
shāh	shāh	shēē	shee	shōō	shoo	shay	

The consonant ဝ wāh in combination is sometimes a consonant and sometimes a vowel.

့ is hmwāh, but ဟျ is myōōāh (mew-āh).

NOTE.—Ky, gy, &c., are sounded in all shades from k and g to ch in church and j in judge.

Some examples of Consonants combined with Vowel symbols:—

VOWELS.

ခ hkāh	ခါ hkāh	ခိ hkēē	ခီ hkee	ခု hkōō	ခု h'koo	ခေ hkay	ခဲ hkeh
ည nyāh	ညာ nyāh	ညိ nyēē	ညီ nyee	ညု nyōō	ညု nyoo	ညေ nyay	ညဲ nyeh
ပ páh	ပါ pāh	ပိ péé	ပီ pee	ပု pōō	ပု poo	ပေ pay	ပဲ peh
ရ yāh	ရာ yāh	ရိ yéé	ရီ yee	ရု yōō	ရု yoo	ရေ yay	ရဲ yeh
ဝ wāh	ဝါ wāh	ဝိ wēē	ဝီ wee	ဝု wōō	ဝု woo	ဝေ way	ဝဲ weh

DIPHTHONGS.

ဂေါ gaw	ဂေါ် gāw	ဂို goh	ဂေါ gnaw	ဂေါ် gnāw	ဂို gnoh
စော tsaw	စော် tsāw	စို tsoh	ဒေါ daw	ဒေါ် dāw	ဒို doh
ထော taw	ထော် tāw	ထို toh	ထော thaw	ထော် thāw	ထို thoh
ယော yaw	ယော် yāw	ယို yoh	ဖေါ hpaw	ဖေါ် hpāw	ဖို hpoh

COMBINED CONSONANTS WITH VOWELS.

ကျ kyāh ကျာ kyāh ကျိ kyēe ကျီ kyee ကျု kyöö ကျူ kyoo
 ကျေ kyay ကျဲ kyeh ကြ kyäh ကြာ kyāh ကြိ kyēe ကြီ kyee
 ကြု kyöö ကြူ kyoo ကြေ kyay ကြဲ kyeh.¹

ချ chäh ချာ chāh ချိ chēe ချီ chee ချု chöö ချူ choo ချေ chay
 ချဲ cheh ခြ chäh ခြာ chāh ခြိ chēe ခြီ chee ခြု chöö ခြူ choo
 ခြေ chay ခြဲ cheh.

ပု pwäh ပုာ pwāh ပုိ pwēe ပုီ pwee ပုေ pway ပုဲ pweh.

လှ lwäh လှာ lwāh လှိ lwēe လှီ lwee လှေ lway လှဲ lweh.

(In this last combination the Δ almost amounts to öö.)

ရှှ hgnäh ရှှာ hgnāh ရှှိ hnyēe ရှှီ hnyee ရှှု hnyöö ရှှူ hnyoo
 ရှှေ hläh ရှှာ hlāh ရှှိ hlee ရှှီ hlee ရှှု hlöö ရှှူ hloo ရှှေ hlay
 ရှှဲ hleh.

ကျွ } kyöö-äh ကျွာ } kyöö-āh ကျွိ } kyöö-ēe ကျွီ } kyöö-ay
 ကြွ } ကြွာ } ကြွိ } ကြွီ } ကြွေ }

ကျွဲ } kyöö-eh.

နှာ hnwäh နှာာ hnwāh နှာိ hlwāh နှာေ hlway နှာဲ hlweh.

¹ Hky, gy with the vowels are sounded in many shades from *k* and *g* to *ch* in church and *j* in judge, and no rule can be given. With the vowel *e* (ay) the sound of the vowel varies, as ကြေ chay is often pronounced as if it were chēe and ကျေ kyay as kyee.

၅ is pronounced in two ways—hlyăh and shăh; so we get

$\left. \begin{array}{l} \text{၅ာ} \\ \text{၅ာ} \end{array} \right\} \text{shāh} \quad \left. \begin{array}{l} \text{၅ော} \\ \text{၅ော} \end{array} \right\} \text{shaw} \quad \left. \begin{array}{l} \text{၅ှိ} \\ \text{၅ှိ} \end{array} \right\} \text{shoh.}$

Occasionally one finds the combination of င yăh ၎ wăh and ဃ hăh, but it is pronounced with င yăh omitted, so that ငှ hmyö-ăh = ငှ hmwăh.

FINAL CONSONANTS.

Other vowel sounds are obtained by means of a final consonant.

A consonant is made final by placing over it the mark ̣, which is called ထတ် *that* (thăht, kill). It is so called because it kills the inherent အ ။.

Thus, တတ is *kata*, but တတ် is *kat*.
 တတ is *kaka*, but တတ် is *ket*.
 လော is *law*, but လောတ် is *lowk*.
 တို is *to*, but တိုတ် is *taing* or *ting*.
 တစ is *tatsa*, but တတ် is *tit*.

The same thing occurs when two consonants come together in a foreign word of more than one syllable, and one consonant is written under the other; thus,

ဓမ္မ hdamăh, *law* (pronounced dăhmăh).
 ပုဏ္ဏား puññāh, *a Brahmin* (pronounced pohññāh).
 ဝတ္ထု hbañdāh, *property* (pronounced hpādāh).

This is also allowable in a few Burmese words which have become stereotyped; as,

မိမ္မ for မိမ္မံ maynəmăh, *a woman*.

This word also shows another rule as to the interchange

of final *ə məh* and *ʒ nəh*. The final *ḍ* is considered heavier than *ʒ* and is equal to *ʒʒ*. When two *l*'s come together thus *ḡḡ*, as in *ḡḡḡ*, the first *l* changes to *n*, so instead of *löllăh* we get *lohnlăh*.

Though several consonants are written as final, there are really only four final sounds, viz. *k*, *t*, *ng*, *n*.

Final consonants are very indistinct, and not only is the inherent *ə əh* killed, but the consonant itself is almost done away with, and it is almost impossible to say whether the sharp, abrupt sound is *k*, *t*, or *p*.

The effect of final consonants on the preceding vowels is shown in the following table:—

Final consonant.	Combined with vowels and w.						Power.
	ăh အ	ěě ဧ	öö ဥ	oh အို	aw အော	w ဝ	
က k	et			ik	owk		This final has three sounds, <i>ěě</i> , <i>eh</i> , <i>in</i> . As in root.
င ng	in			ing	owng		
တ ts	it						
ည ṅ	eh						
တ t or ḍ p	ăht	ayk	ohk			ööt	The <i>ḍ</i> makes the vowel heavier.
န n or ḍ m °	ăhn	ayn	ohn			öön	
ယ y	eh						

These sounds should be practised with all the consonants; thus,

ကက ket ကင kin ကတ kit ကည kĕĕ.
 ကက kăht ကင kăht ကန kăhn ကတ kăhn.

ကံ ကǎhn ကနံး kǎhnး ကယ် keh.

ကိုတ် kik ကိုင် king.

ကိုတ် kayt ကိန် kayn.

ကုပ် or ကုတ် kohk ကုန် or ကုံ kohn ကုပ် kohn.

ကွတ် or ကွပ် kōöt ကွန် or ကွံ kōön ကွပ် koon.

No matter what consonant or double consonant begins the word, the vowels always remain as above ; thus,

ဆင် sin ဝင် win ချင် chin တွင် twin ရှင် shin.

စင် tsit ညှင် nyit ခြင် chit လှင် hlit မျှင် hmyit.

In the following combination some words seem to end with t and some with k :—

ဆိတ် sayt တိတ် tayt မျှိတ် chayt ဒိတ် mayt.

အိတ် ayk ရိတ် yayk ဝိတ် layk ဝိတ် thayk.

လုပ် lohk ဆုတ် sohk ချုပ် chohk ငှုပ် hgnohk.

o wǎh is w with all consonants without a final, except ညှ nyǎh ဝ yǎh ရ yǎh, when it takes the vowel sound, as ညှ nyooǎh ရှ yooǎh.

မျှ hmyǎh မျှိ hmyěě မျှါ hmyöö မျှေ hmyay.

ကွ kwǎh ဂွ gweě ငွ gnway ကျှ kyöö-eh.

In certain words taken from the Pali we find a final quiescent consonant—

ကိုယ် koh မိဗ် moh မိရ် moh.

ဗိုယ် boh ဗိုတ် hpoh ဗြိတ် joh.

The double ဝ thǎh is written ဝဝ and pronounced tth, as ဝဝဝဝ kǎht-thǎh-pǎh or kth as in ဥဝဝို o/hk-thohn. The Pali pronunciation of these would be kassapa and ussun.

TONES OR ACCENTS.

There are three tones:—

(a) The ordinary (unmarked), as မြင် myin, *to see*.

(b) The abrupt, (a small circle written under the word), as မြင့် myin, *lofty, tall*.

(c) The prolonged heavy tone, (two small circles following the word), as မြင်း myinး (or myeenး), *a horse*.

The light accent may be used with final အေ ay, အဲ eh, အော aw, အို óh, or a mute nasal consonant, as ကန့် káhṅ.

The heavy accent may follow အာ āh, အီ ee, အူ oo, အေ ay, အဲ eh, အို oh, and the mute nasal consonants, as တင်း tin, တုန်း tóhnး.

By means of these accents, or cadences, three distinct meanings can be given; as,

myin, *to see*; myin, *tall, high*; myinး, *a horse*.

PHONETIC CHANGES.

(a) When a final consonant is followed by a nasal it is assimilated; as,

အိင်မတ် ayk-met, *to dream*, becomes ayn-met.

အောက်မ့ owk-məy, *to long for*, becomes owng-məy.

နစ်နာ nit-nāh, *to be aggrieved*, becomes nin-nāh.

(b) Sometimes the vowels öö and oo are elided; as,

ခုခုပိတ် pöö-yäh-bik, *a note-book*, becomes päh-yäh-bik.

(c) The letters ဝ bäh, ဝ páh, and ဝ mäh are interchangeable; as,

ထီ htäh-bee, *a petticoat*, becomes htäh-mee.

ဝါးပြဲ hdähး-pyäh, *a bandit*, becomes hdähး-myäh.

(d) Words beginning with öö and oo take the initial consonant of the following syllable; as,

ဥၤ öö-hmin, *a cave*, becomes ohn(m)-hmin.

ဦးဇောဝ် 00-hnowk, *brains*, becomes ôhn:-hnowk.

ဦးခေါင် 00-hkowng, *head*, becomes ohk-hkowng.

(e) The final nasal of the first syllable is sometimes dropped; as,

ဆံဝင် sähn-pin, *hair of the head*, becomes säh-bin.

ဝံခါး tähn-hkäh:, *a door*, becomes täh-gäh:.

ဝန်ပဲး pähn:-peh:, *a blacksmith*, becomes päh-beh:.¹

(f) When a word ending with a vowel or nasal precedes another so as to form as it were a polysyllable, and the initial consonant of the following word is one of those in columns 1 and 2 on p. 13, it must as a rule be changed to the corresponding consonant in col. 3 or col. 4; thus,

ဆင်ခြင် sin-chin, *to consider*, becomes sin-jin.

မြင်ပစ္စာတတား hpyit-hkeh-tsööäh täh-käh: becomes hpyit-hkeh-zööäh täh-gäh:.

NUMERALS.²

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀
၀	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀

These figures are used exactly like the English figures.

WRITING.

Burmese is written from left to right, but there is little use for punctuation as the sentences punctuate themselves. A full stop may be represented by « and to divide paragraphs « « is used.

¹ The heavy accent on the first word is often dropped in compounds.

² See p. 78, and p. 114.

ABBREVIATIONS IN COMMON USE.

- ၫ for ဧည့် ṣṣ at the end of a sentence, or *of*.
 ၫ ၫ ကြောင့် jowngg, *because*.
 ၫ ၫ ကောင်း kowng:, *good*.
 ၫ ၫ နှိုက် hnik, *in, at*.
 ၫ ၫ ရှေ့ yōōy, *and*.
 ၫ ၫ ထပ်းကောင်း lee: gowng:, *both — and; the aforesaid*.
 ၫ ၫ ထောင် löölin, *a bachelor*.
 ၫ ၫ င် written over as in ထင်္ဂာ for ထင်းထော thim: baw,
 a ship.

PRELIMINARY NOTES.

The foregoing pages, 9–22, should be carefully read and the phonetic equivalents of the Burmese characters noted. Practice in copying the characters themselves will soon enable the student to read and write the words and phrases in the following lists, which he is also recommended to learn by heart, repeating them aloud with the aid of the phonetic spelling in the third column.

PRONUNCIATION.—It will be noticed that the values of the vowels in the Pronunciation column are not always the same. This is caused by euphony, as, for instance, in ‘*ăh-nāh-zôh:*’. This is the correct transliteration, but the pronunciation is ‘*ăh-năh-zôh:*’.

TONES OR ACCENTS.—For the proper appreciation and correct use of these, the student is recommended to avail himself of every opportunity of getting native tutorial assistance. They are usually indicated in the phonetic pronunciation, which of course would be imperfect without them. In the Burmese text they are always shown, but some do not appear in the ‘pronunciation’ column. The reason is that when words are run together as compounds, the heavy tone is often rejected and the ictus thrown on to the last word.

For instance, ထင်္ဂာ *tăh-yăh:* (*law*), when turned into ‘civil law’ by the addition of မ *măh*, becomes ထင်္ဂာမ *tăh-yăh-măh’*.

The heavy accent : is supposed to be inherent in the vowel ခဲ eh:, unless superseded by the light accent, and is not, as a rule, written. Therefore ဝဲ leh is properly leh:. We find it written, however, with ဝဲ:၊ ဝဲ: and one or two other words.

THE USE OF THE HYPHEN.—It has been the custom in transliterating Burmese words to put a hyphen indiscriminately between every syllable and the next; thus—

Thee-äh-yăht-hmāh-gnāh-äh-yin-tăh-hkāh-hmyăh-măh-yowk-tsăh-hpoo:-boo:.

This seems a very senseless method as it shows nothing. In this work, only those syllables which are really connected together in a composite manner are so joined, and the above sentence would be written as under—

Thee *äh-yăht-hmāh* *gnāh* *äh-yin* *tăh-hkāh-hmyăh* *măh*
This *place - in* *I* *before* *one-time-even (once)* *not*
yowk-tsăh - hpoo:-boo:.
arrive (assertive affixes).

It was found, however, that this plan could not always be strictly adhered to, as the syllables of some composite words required proper division, for example, it would not have been possible to write the word *äh-yăht* as *ăhyăht*.

The hyphen has therefore been used in two ways—(a) to connect words which form polysyllabic expressions; (b) to separate syllables that might be mispronounced if written as one word.

HINTS ON ADDRESSING A BURMAN.—Do not raise the voice or shout, and speak slowly and distinctly.

Be careful not to drop the aspirate. There is a great difference between p and hp, t and ht, but no practical difference between b and hb, d and hd.

Be very careful to differentiate the sounds ay and eh; for instance, အမေ *äh-may* is *mother* and အမဲး *äh-meh:* is *game*; ငှက် hlay *canoe* and ငှက်လှဲ hleh: *a cart*. In the latter case there can be no mistake if the proper numeral auxiliary is used; thus ငှက်တစ်လှဲ hlay-tăh-zin: and ငှက်လှဲတစ်လှဲ hleh:-tăh-zee:.

Remember the rule as to change in consonants (p. 22, f).

VOCABULARIES.

The World and its Elements. ပထဝီမြေကြီးနှင့်ခေတ်များ။

English

Burmese.

Pronunciation.

air	လေ	lay
cloud	မိုးပန်းတိမ်	môh:-dayn
cold	ခြင်း။ အအေး	ay-jin:, äh-ay:
comet	ကြယ်ကံခွန်	kyeh-tăh-göön
darkness	မိုက်ခြင်း	mik-chin:
dew or fog	နှင်း။ ဆီနှင်း	hnin:, see:-hnin:
dust	အမှုန်။ ဖုတ်	äh-hmoĥn, hpoĥk
earth	မြေ။ မြေကြီး	myay, myay-jee:
earthquake	မြေကြီးထွက်ခြင်း	myay-jee: hloĥk-chin:
east	အရှေ့	äh-shay
eclipse (of sun)	နေကြတ်ခြင်း	nay-kyăĥt-chin:
— (of moon)	လကြတ်ခြင်း	lăh-kyăĥt-chin:
fire	မီး	mee:
flame	မီးယှို	mee:-shăĥn
frost	ဆီခဲ	see:-geh
hail	မိုးပန်းသီး	môh:-thee:
heat	အပူ	äh-poo
light	အလင်း	äh-lin:
lightning	လျှပ်စစ်	shăĥt-tsit
moon; new, full	လ။ လာ။ စ။ လပြည့်	lăh, lăh-thit, lăh-byěġ
moonlight	လသာခြင်း	lăh thăh-jin:
north	မြောက်	myowk
planet	ဂြိုဟ်	joĥ
rain	မိုးပန်းရွာခြင်း	môh: yööh jin:

English.	Burmese.	Pronunciation.
rainbow	ထတ္တန်	thettahn
shade, shadow	အရိတ်	ăh-yayk
sky	မိုဟ်းကောင်းကင်	môh:-kowng:-gin
snow	မိုဟ်းပွင့်	môh:-bwin
south	ထောင်	towng
star	ကြယ်	kyeh
sun	နေ	nay
thunder	မိုဟ်းရှိုးခြင်း	môh:-chôh:-jin:
water	ရေ	yay
weather	မိုဟ်းလေ	môh:-lay
west	အနောက်	ăh-nowk
wind	လေတိုက်ခြင်း	lay-tik-chin:

Land and Water. မြေနှင့်ရေ။

bay	ပင်လယ်ထောင့်ထွေ	pinleh downg-gway
beach	ပင်လယ်ကမ်း	pinleh-kăhn:
bog	စိမ့်မြေ	tsayn-myay
canal	တူ မြောင်း	too:-myowng:
cape	အင်္ဂ	ăh-gnoo
cave	ကူ	koo
chasm	ချောက်	jowk
cliff	ကမ်းစေတီ	kăhn:-zowk
coast	ပင်လယ်ကမ်းနာ	pinleh-kăhn:-năh
creek	ချောင်း	chowng:
current	ရေစီး	yay-zee:
ebb	ရေကြ	yay-jyăh
flood (of the tide)	ရေတက်	yay-det
foam	အမြှုတ်	ăh-hmyohk
forest	တော	taw

English.	Burmese.	Pronunciation.
hill	တောင်	towng
hillock	တောင်ပို	towng-bōh
hill-top	တောင်ထိတ်	towng-dayt
ice	ရေခဲ	yay-geh
island	ကျွန်း	kyoon:
lake	အင်း၊ အိုင်	in:, ing
land	ကုန်း	ko/n:
marsh	နွံမြေ	nōōn-myay
moor	လွင်ပြင်	lwin-byin
mountain	တောင်ကြီး	towng-jee:
mud	နီ	shōōng
range of hills	ကုန်းတန်း	kōhn:-dāhn:
range of mountains	တောင်ချိုး	towng-yōh:
river	မြစ်	myit
rock	ကျောက်	kyowk
sand	သဲ	thēh
sand-bank	တောင်	thowng
sea	ပင်လယ်	pinleh
shingle	ကျောက်စရစ်	kyowk-tsāh-yit
spring (water)	ရေစမ်း	yay-tsāhn:
storm	မုန်တိုင်း	mōhn-ding:
stream	ချောင်း ကလေး	chowng:-gāhlay:
tide	ဒီ	dee
valley	ချိုင့်	ching
water, fresh	ရေချို	yay-joh
— salt	ရေငန်	yay-gnāhn
waterfall	ရေတစ်ခု	yay-tāhgōōn
water-tank (dug)	ရေကန်	yay-gāhn
wave [reservoir	ထိုင်ဒဲ၊ ထိုင်ဒဲဝို	hling:, hling:-tā'-bōh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
well	ရေတွင်း	yay-dwin:
whirlpool	ရေဝဲး	yay-weh:

Minerals and Metals. ဓါတ် သတ္တုနှင့် ကျောက် အမျိုးမျိုး။

alum	ကျောက်ချဉ်	kyowk-chin
amber	ပယင်း	păh-yin:
antimony	ခနောက်ပိပ်	hkăh-nôwk-tsayn
arsenic	ပိန်	tsayn
borax	လက်ခြား	let-chăh:
brass	ကြေးဝါ	kyay:-wăh
bricks	အုတ်	ohk
bronze	ကြေးနီ	kyay:-nee
cement	အင်္ဂတေ	in:găh/day
chalk	မြေဖြူ	myay-byoo
clay	မြေစေး	myay-zee:
coal	ကျောက်မီးသွေး	kyowk-mee:-thway:
copper	ကြေးနီ	kyay:-nee
coral	သန္တာ	thăhdăh
crystal	ကျောက် သလင်း	kyowk-thăhlin:
diamond	ပိန်ကျောက်	tsayn-jowk
emerald	မြဲ	myăh
flint	မီးခတ်ကျောက်	mee:-găht-kyowk
glass	ဖန်။ ဖုန်	hpăhn, hmăhn
gold	ရွှေ	shway
gravel	ကျောက်စရစ်	kyowk-tsăh-yit
iron	သံ	thăhn
lead	ခဲ	hkeh-măh
lime	ထုံးဖြူ	htôhn:-byoo
marble	ကျောက်ဖြူ	kyowk-hpyoo

English.

Burmese.

Pronunciation.

mercury	ပြဒါး	păhdāh:
mortar	သရွတ်	thăh-yööt
opal	မဟူရာ	măhhooyāh
ore	သတ္တုကျောက်	thăhttöō-jowk
pearl	ပုထဲ	păhle
petroleum	ရေနံ	yay-năhn
ruby	ကျောက်နီ	kyowk-nee
salt	ဆား	sāh:
sand	သဲ	thēh
sapphire	နီလာ	neelāh
silver	ငွေ	gnway
soda	ပြာဆား	pyāh-zāh:
steel	သံမဏိ	thăhn-măhnēē
stone	ကျောက်	kyowk
sulphur	ကန့်	kăhn
tin	သံဖြူ	thăhn-byoo
zinc	သွပ်	thööt

Animals, Birds, and Fishes.

သား၊ ငှက်၊ ငါး၊ အမျိုးမျိုး။

animal	သား	thāh:
barking deer	ဂျီ	jee
bear	ဝက်ဝံ	wet-wöön
bird	ငှက်	hgnet
buffalo	ကျွဲ	kyöō-eh
bull	နွားထီး	năh-htees
calf	နွားကလေး	nwāh:-găhlay:
cat	ကြောင်	kyowng
chicken	ကြက်ကလေး	kyet-kăhlay:
cock	ကြက်ဖ	kyet-hpăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
colt	မြင်းကလေး	myin:-găhlay:
cow	ခွေးမ	nwāh:-măh
crab	ဝန်နီ။ ပုစွန်ပြား	găhnăhn:, păhzöön-
crow	ကျီးကန်း	kyee:găhn: [byāh:
dog	ခွေး	hkway:
dove	မြို့	jôh:
duck	ဝမ်းဘဲ	woom:beh
eagle	ဝံ့ထို	wöönloh
eel	ငါးရှဉ့်	gnāh:-shin
elephant	ဆင်	sin
elk	သမင်	thăhmin
fish	ငါး	gnāh:
fowl	ကြက်	kyet
fox	မြေခွေး	myay-gway:
game	အဲ	ăh-meh
goat	ဆိတ်	sayt
goose	ဝန်းမ။ ဝန်းဖို	gnăhn:-măh, (gander
hare	ယုန်	yohn [gnăhn:-bo/
hen	ကြက်မ	kyet-măh, or kyemmă/
hog-deer	ဒရယ်	dăhyeh
hoof	ခွါ	hkwăh
horn	ဗွဲမြို့	oo:-joh
horse	မြင်း	myin:
leopard	ကျားသစ်	kyăh-thit
mane	လည်ဆံ	leh-zăhn
mongoose (ichneu-	မြွေပါ	mwaybăh
monkey [mon)	မျောက်	myowk
mouse	ကြွက်	kyööt
mullet	ကတီလူး	kăh-băhloo:

English.

Burmese.

Pronunciation.

otter	ဖျံ	hpyăhn
owl	ငှက်ဆိုး	hgnet-sôh:
—, horned	တီးတုတ်	dee:-dohk
ox	ခွားပြီး	nwāh:-byee:
oyster	ကနုကမာ	kăh-nöô-kăh-māh
parrot	ကျက်ထူရွေး	kyet-too-yöôy:
partridge	ခါ	hkāh
paw	ထက်	let [măh
peacock, — hen	ဒေါင်းဖို။ ဒေါင်းမ	downg:-boh, downg:-
pheasant	ရပ်	yit
pig	ဝက်	wet
pigeon	ခို	hkoh
porcupine	မြူ	hpyoo
quail	ငုံ	gnôhng:
rabbit	သင်းတောထုန်	thim:baw-yohn
rat	ကြက်	kyööt
red deer	ဆပ်	săht
rhinoceros	ကြွဲ	kyăhn
sheep	သိုး	thôh:
snipe	မြေဝပ်	myay-wööt
sparrow	စာကလေး	tsāh-gāhlay:
starling	ဇရက်	zăh-yet
stork	မျှင်းမြူ	bying:-byoo
swallow	မိုးစွေငှက်၊ ဖျံလွှား	môh:-z way-hgnet: pyăhn-hlwāh:
swan	ရွှေငန်း	shway-gnăhn:
tail	အခြီး	ăh-myee:
tiger	ကျား	kyāh:
tortoise	ထိပ်	layk

English.	Burmese.	Pronunciation
turkey	ငှက်ဆင်	hgnet-sin
turtle	လိပ်။ ပင်လယ် လိပ်	layk, pinleh-layk
vulture	လင်းတ	lăh-dăh
wild ox	စိုင့်	tsing
wing	အတောင်	ăh-towng
wolf	တောခွေး	taw-gway:

Reptiles and Insects.

လိပ်ထွန်၍ သွားသော သားနှင့် ဝိုးကောင်များ။

ant	ပရွက်ဆိတ်	păh-yöet-sayt
— (white)	ခြံ	chăh
bee	ပျားကောင်	pyăh:-gowng
beetle	နေခံချေးဝိုး	nowk-chyëë:-bôh:
bug	ကြမ်းဝိုး	kyăh-bôh:
butterfly	လိပ်ပြာ	layk-pyăh
caterpillar	ဂူ	hkoo
centipede	ကင်းခြေများ	kin:-chëë-myăh:
cobra	မြွေတော်	mway-howk
crocodile	မိကျောင်း	mëë-jowng:
firefly	ဝိုးပိန်းဖြူ	pôh:-tsayn:-byoo
flea	ခွေးလှေ	hkway:-hlay:
fly	ယင်ကောင်	yin-gowng
frog	ဖါး	hpăh:
house lizard	အိမ်မျှောင်	ayn-hmyowng
large house lizard	တောက်တဲ့	towk-teh
insect	ဝိုးကောင်	pôh:-gowng
leech	ကြွတ် (large) မျှော့	kyööt, hmyay
mosquito	ခြင်	chin
sand-fly	ဖြုတ်	hpyohk

English.

Burmese.

Pronunciation.

scorpion	ကင်းမြီးကေဝံ	kin:-myee:-gowk
silkworm	ပိုး	pôh:
snake	မြွေ	mway
snake (poisonous)	မြွေဆိုး	mway-zôh:
spider	ပင့်ကူ	pin-goo
wasp	နကြည်	năh-jeh
worm	တီကောင်	tee-gowng

Fruits, Trees, Flowers, and Vegetables.¹

အပင်၊ အထီး၊ ပန်း၊ အမျိုးမျိုး။

almond	ဗါဒါန်	bāhdāhn
amherstia	သော်က	thāwkăh
asparagus	ကညွတ်	kăh-nyööt
banana (commonly called 'plantain')	၄က်ပျော	hgnet-pyaw
banyan	ညောင်	nyowng
beans	ပဲ	peh
beetroot	မုံလာဥနီ	mohn-lāh-ö-nee
bouquet	ပန်းခိုင်	păhn:-ging
cabbage	သင်းတော မုံလာ	thim:baw mohn-lāh
capsicum	ငရုတ်	gnăh-yohk
carrot	မုံလာဥဝါ	mohn-lāh-ö-wāh
castor-oil plant	ကြက်ဆူ	kyet-soo
citron	ရှောက်သခွား	showk-thăh-hkwāh:
cocoa-nut	အုန်း	ôhn:
cucumber	သခွား	thăh-hkwāh:
custard apple	ဩစာ	awzāh
date	စွန်ပလုံ	tsömbăhlöön

¹ See Note following this list, p. 35.

English.	Burmese.	Pronunciation.
doorian	ဒူးချဉ်း	doo:-yin:
fern	ကျောက်ပန်း	kyowk-pāhn:
fig	သဖန်း	thāh-hpāhn:
fir (-tree)	ထင်းရှူးပင်	htin:-yoo:-bin
garlic	ကြက်သွန်ဖြူ	kyet-thöön-byoo
grape	ပျဉ်	tsāhbyit
ironwood	ပျင်းကဘိုး	pyin:-gāh-dôh:
jack	ပိန်းနှံ	payn:-hneh
kernel	အဆန်	āh-sāhn
leaf	အရွက်	āh-yööt
lemon	ရှောက်ချဉ်	showk-chin
lily (water)	ကြာ	kyāh
lime	သံဗရာ	thāhmbāhyāh
maize	ပြောင်းဖူး	pyowng:-boo:
mango	သရက်	thāh-yet
mulberry	ပိုးစာပင်	pôh:-zāh-bin
mushroom	မှို	hmoh
mustard	မုံညင်း	mohn-nyin:
onion	ကြက်သွန်နီ	kyet-thöön-nee
orange	ထိပ်မတ်	laymmāw
palmyra (palm)	ထမ်း	htāhn:
papaya	ထင်းတောထီး	thim:baw-thee:
peas	ပဲ	peh
pepper (black)	ငရုတ်ကောင်း	gnāh-yohk-koung:
pine-apple	နနတ်	nāh-nāht
plum	ဖီး	zee:
potatoes	ပျောက်ဥ	myowk-öö
pumpkin	ပရံ	hpāh-yohn
radishes	မုံလာ	mohn-lāh

English.

Burmese.

Pronunciation.

raisins	စပျစ်သီးချောက်	tsah-byit-thee:-jowk
rose	နှင်းဆီပန်း	hnin:-zee-băhn:
talipat (palm)	ပေ	pay
tamarind	မန်ကျည်း	măh-jee:
teak	ကျွန်း	kyoon:
tomato	ခရမ်းကျဉ်	hkăh-yăhn:-jin
water-melon	ဖရဲ	hpăh-yeh
willow	မိုးပင်	môh:-măh-hkăh
yam	မျောက်ခေါင်း	myowk-hkowng:

NOTE.—The following list gives the words which must be placed after the name of a plant or tree in order to distinguish the part of the plant to be indicated. Thus, ဇီးပင် *a plum-tree*, ဇီးသီး *a plum*, ဇီးရွက် *a plum-leaf*.

bark	အခေါက်	ăh-hkowk
blossom	အပွင့်	ăh-pwin
branch	အခက်	ăh-hket
flower	ပန်း	păhn:
fruit	အသီး	ăh-thee:
heart	အနှစ်	ăh-hnit
leaf	အရွက်	ăh-yööt
plank	ပျဉ်	pyeen
plant	အပင်	ăh-pin
root	အမြစ်	ăh-myit
seed	အဝေ့	ăh-tsay
shoot	အညွန့်	ăh-nyöön
sprout	အညှော်	ăh-hnyowk
stalk	အရိုး	ăh-yôh:
stalk of fruit	အညှာ	ăh-hnyăh
stump	အငုတ်	ăh-gnohk

Colours. အရောင်အဆင်း။

English.	Burmese.	Pronunciation.
black	မည်း။ နက်	meh:, net
blue	ပြာ	pyāh
brown	ညို	nyoh
crimson	ရဲရဲနီ	yeh-yeh-nee
dark	ညို	nyoh
green	စိမ်း	tsayn:
grey	ဖေါင်းဝတ်	hpowng:-wōöt
pink	ပန်းနီ	pāhn:nōō
red	နီ	nee
scarlet	ထွေးထွေးနီ	htway:-dway:-nee
violet	နီကျင်ကျင်	nee-kyin-jin
white	ဖြူ	hpyoo
yellow	ဝါ	wā

The above are really intransitive verb roots and must be so used. Words implying a tendency towards a colour are formed by prefixing 'khăht' and reduplicating; thus,

ခတ်ဝါဝါ hkăht wāh-wāh, yellowish.

Times and Seasons. ဥတု၊ လ၊ ရက်၊ နာရီ၊ အချိန်များ။

(For Conversations, see pp. 136-40.)

afternoon	မွန်းတွဲအချိန်	moon:-lweh äh-chayn
beginning	အစ	äh-tsäh
century	နှစ်ပေါင်းတရာ	hnit-powng: tähyäh
dawn, daybreak	မိုးပင်းထင်းစ	môh:-lin:-zäh
day (24 hours)	ရက်	yet
day (12 hours)	နေ့	nay
Sunday	တနင်္ဂနွေ	Täh-nin:-gäh-nway
Monday	တနင်္ဂလာ	Täh-nin:-läh

English.

Burmese.

Pronunciation.

Tuesday	အင်္ဂါ	In-gāh
Wednesday	ဗုဒ္ဓဟူး	Bohk-dāh-hoo:
Thursday	ကြာသပတေး	Kyāh-thāh-bāh-day:
Friday	သောကြာ	Thowk-kyāh
Saturday	စနေ	Tsāh-nay
day after to-morrow	သီတက္က	thāh-bekkāh
day before yesterday	တမျှန်နေ့	tāh-myāhn nay
daytime [day	နေ့ အချိန်	nay āh-chayn
early	စောစော	tsaw-zaw
end	အဆုံး	āh-sōhn:
evening	ည နေ့	nyāh-nāy [āh-chayn
forenoon	မုန်းမတည့်ရှိ အချိန်	moon: māh-teḥ-hmee
fortnight	ဆယ်လေးရက်	seh-lay:-yet
half-an-hour	နာရီတဝက်	nāh-yee tāh-wet
holiday	ပွဲနေ့	pweh-nay
hour	နာရီ	nāh-yee
last month	လွန်ခဲ့သောလ	lōon-geḥ-thaw-lāh
last night	မနေ့ည	māh-nay-nyāh
last year	မနှစ်က	māh-hnit-kāh
Lent	ဝါ	wāh
midnight	သန်းခေါင်	thāh-gowng
minute	မိနစ်	mēenit
month	လ	lāh
months, English		
January	ဇန်နဝါရီ	Zāh-nāh-wāh-yee
February	ဖေဘူဝါရီ	Hpay-boo-wāh-yee
March	မတ်	Māht
April	ဇေပြီ	Ay-pāh-yee
May	မေ	May

English.	Burmese.	Pronunciation.
June	ဇွန်	Zöön
July	ဇူလိုင်	Zöö-ling
August	အာဂိုက်	Ah-gik
September	ဆက်တင်ဘာ	Set-tin-bāh
October	အောက်တိုဘာ	Ōwk-tôh:-bāh
November	နိုဝင်ဘာ	Noh-wim-bāh
December	ဒီဆင်ဘာ	Dee-sim-bāh
months, Burmese ¹		
March	တံကူး	Táh-goo:
April	ကဆုန်	Káh-sohn
May	နယုန်	Náh-yohn
June	ဝါဆို	Wāh-zoh
Intercalary	ဒုတိယဝါဆို	Döö-téé-yāh Wāh-zoh
July	ဝါခေါင်	Wāh-gowng
August	တော်သလင်း	Tāw-thāh-lin:
September	ဘင်းကျွတ်	Thāh-din:-jööť
October	တန်ဆောင်မုန်း	Tāh-zowng-môhn:
November	နတ်တော်	Nāhdāw
December	ပြာသိုလ်	Pyāh-thoh
January	တံပို့တွဲ	Tāh-boh̄-dweh
February	တံပေါင်း	Tāh-bowng:
morning	မနက်, <i>or</i> နံနက်	māh-net, <i>or</i> nāhn-net
night	ည	nyāh
noon	မွန်းတည့်	moon:-teḥ
season	ဥတု	öödöö
—, cold	ဆောင်းဥတု	sowng:-öödöö
—, hot	နွေဥတု	nway-öödöö

¹ These months are lunar, and therefore about every third year there is an extra month put in, called *Döötēyāh*, or 'second' *Wāh-zoh*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
season, rainy	မိုးဗင်းဥတု	môh:-öödöö
second, moment	ခဏ	hkăhnăh
sunrise	နေတုက်ကာလ	nay-htwet-kăhlăh
sunset	နေဝင်ကာလ	nay-win-kăhlăh
time	ကာလ။ အခါ	kăhlăh, äh-hkăh
to-day	ယနေ့	yăh-nay
to-morrow	မနက်ဖြန်	măh-net-pyăhn
to-night	ယခုည	yăh-hköö-nyăh
twilight, dusk	ဝေလီဝေလင်။ ဆည်း	way-lee-way-lin:, see:-
week (seven days)	ခုနှစ်ရက် [ဆာ	hköö-hnăh-yet [zâh
year	နှစ်	hnit
yesterday	မနေ့	măh-nay
yesterday morning	မနေ့မနက်	măh-nay-măh-net

Town, Country, and Agriculture.

မြို့ရွာနှင့်လယ်ထုတ်ရာအကြောင်း။

bank	မြေရိုး	myay-yôh:
bank (edge)	ကမ်း	kăhn:
brick house	တိုက်	tik
bridge	တံတား	tăh-dăh:
building	အဆောင်	ăh-sowng
bush, shrub	မြို့။ မြို့ဖုတ်	chohn, chohn-bohk
cemetery	သင်းချိုင်း	thin:-jin:
corn	စပါး	tsăh-băh:
country, the	ကျေးတော	kyee:-daw ¹
court-house	ရုံး	yohn: [nwăh:-yôhn
cow-house	နွားတင်းထုတ်။ နွားရုံ	nwăh:-tin: - gohk,

¹ ကျေး၊ ကြေး၊ ချေး၊ ခြေ are sometimes kyay, chay, and sometimes kyee, chee.

English.	Burmese.	Pronunciation.
crop	လယ်ထွက်	leh-dwet
custom-house	အကောက်တိုက်	āh-kowk-tik
ditch	မြောင်း	myowng:
farm	လယ်ယာ	leh-yāh
farmer	လယ်ထွက်သမား	leh-lohk-thāhmāh:
fence	ဝင်း။ ခြံ	win:, chāhn
field	လယ်ယာ	leh-yāh
flock, herd	အဝု။ အဆုတ်	āh-tsōō, āh-ohk
foot-path	မြေလမ်း	chēē-lāhn:
forest	တော	taw
garden	ဥယျာဉ်	ōōyin
gate	တံခါး	tāh-gāh:
grass	မြက်ပင်	myet-pin
harvest	စားရိတ်ကာလ	tsāh-bāh:-yayk-kāhlāh
hay	မြက်ချောက်	myet-chowk
hedge	စည်းထန်း	tsee:-dāhn:
house (wooden)	အိမ်	ayn
hut	အိမ်ကုတ်။ တဲ	ayn-gohk, teh
inn	ထမင်းဆိုင်	htāhmin:-zing
labourer	ကူလီ။ အထွက်သမား	koolee, āh-lohk-thāh-
land, soil	မြေ	myay [māh:
log	သစ်တုံး	thit-tohn:
manure	နောက်ချေး	nowk-chee:
market	ဈေး	zay:
mile	မိုင်	ming
mill	ကြိတ်ဆုံ	kyayt-sohn
pagoda	စေတီ။ ဘုရား	zaydee, hpāh-yāh:
place, spot	အရပ်	āh-yāht
pasture	စားကျက်	tsāh-jet

English.	Burmese.	Pronunciation.
plough	ထယ်။ ထွန်ထိုး	hteh, htöön-dôhn:
police-station	ဌါန	htähnăh
prison	ထောင်	htowng
rice (plant)	ကောက်	kowk
road	လမ်း	lăhn:
school	စာရင်ကျောင်း	tsăh-thin-jowng:
shed	တင်းကုတ်	tin:gohk
shop	ဆိုင်	sing
street	ဒေါင်တန်းလမ်း	ayn-dăhn-lăhn:
town	မြို့	myôh
village	ရွာ	yöôăh
waterfall	ရေတံခွန်	yay-tăh-göön
wheat	ဂျုံစပါး	john-tsăh-băh:

Mankind: Relations. လူမျိုး၏တော်စပ်ခြင်း။

aunt	မိကြီး။ မိတေး။ အရီး	mëe-jec:, mëë-dway:, ăh-yee:
baby	နှို့ပိုကလေး	nôh-zôh-găh-lay:
boy	လူကလေး	loo-găh-lay:
brother	ညီ။ အစ်ကို။ မောင်	nyee, itkoh, mowng ¹
brother-in-law	ယောက်ဖ	yowk-hpăh
child	အကလေး။ သူငယ်	ăh-kăh-lay:, thăh-gneh
cousin	ညီတော်။ အစ်ကို	nyee-dăw, itkoh-dăw
daughter	သမီး [တော်	thăhmee:
daughter-in-law	မြွေးခ	chway:-măh
family (lineage)	အမျိုးအနွယ်	ăh-myôh:-ăh-hnweh

¹ မောင် mowng, is used by women to designate a brother, and is also commonly used as a prefix of men's names indicative of equality; thus, မောင်ယောက် Mowng Lowk = Mr. Lowk.

English.	Burmese.	Pronunciation.
father	အဖေ။ အဖ။ ဘ။ ခေညံး	ăh-hpay, ăh-hpăh, hbăh, hkăh-meh:
father-in-law	ယောက္ခမ	yowk-hkăhmăh
gentleman, Mr.	ဘဝင်။ ဝင်ကြား	thăh-hken, hken-'yāh:
girl	မိန်းကလေး	mayn:-kăhlay:
grand-daughter	မြေးမ	myay:-măh
grandfather	အဘိုး။ ဘိုး	ăh-hpôh:, bôh:
grandmother	အဘွား	ăh-hpwāh:
grandson	မြေး	myay:
husband	ထင်	lin
husband's sister	ယောင်မ	yowng:-măh
lady, Mrs.	ဘဝင်မ။ အရှင်မ။ မယ်။ မခ	thăh-hken-mah, ăh- shin-măh, meh, măh-
maid	အပျို	ăh-pyoh [măh
man, a	ယောက်ျား	yowk-yāh:
man (human being)	လူ	loo
marriage	ထက်ထပ်ခြင်း	let-htăht-chin:
married man	ဒိမ်ထောင်ယောက်ျား	ayn-downg yowk-yāh:
married woman	ဒိမ်ထောင် မိမ္မ	ayn-downg mayn:măh
mother	အမေ။ အမိ	ăh-may, ăh-měë
mother-in-law	ယောက္ခမမိမ္မ	yowk-hkăhmăh-mayn-
nephew	တူ	too [măh
niece	တူမ	too-măh
old man	လူအို။ အဘိုးကြီး	loo-oh, ăh-hpôh:-jee:
old woman	အမေကြီး	ăh-may-jee:
parents	မိဘ	měëbăh
people	သူများ	thoo-myāh:
person [or	သူ	thoo
single man, bachel-	လူပျို	loo-byoh

English.	Burmese.	Pronunciation.
single woman	အပျို	ăh-pyoh
young lady, Miss	မိရှင်။	mee-shin
sister	အစ်မ။ ညီမ	ăh-măh, nyee-măh
sister-in-law	မယ်မ။ ယောင့်မ	hkeh-măh, yowng:-
son	သား	thāh: [măh
son-in-law	သားမက်	thāh-met
step-father	တထွေး	băh-dway:
step-mother	မိထွေး	meē-dway:
step-son	အထက်သား	ăh-htet-thāh:
uncle	တကြီး။ တထွေး။	băh-jee:, băh-dway:
widow	မုဆိုးမ	mohk-sôh:-măh
widower	မုဆိုးဖို	mohk-sôh:-boh
wife	မယား	măh-yāh:
wife's sister	မယ်မ	hkeh-măh
woman	မိမိမ	mayn:-măh

The Human Body. လူ၏အင်္ဂါများ။

ankle	ဖပျက်	hpăh-myet
arm	လက်မောင်း	let-mowng:
back	ကြောကုန်း	kyaw-gôhn:
beard	မုဆိတ်	mö - sayt or mohk -
blood	သွေး	thway: [sayt
body	ကိုယ်ကာယ	koh-kăhyăh
bone	အရိုး	ăh-yôh:
bowels	အူ	oo
brain	အနှောက်	ôhn:-hnowk
cheek	ပါး	păh:
chest	ရင်ပတ်	yin-baht
chin	မေးစေ့	may:-zœ

English.	Burmese.	Pronunciation.
complexion	အရောင် အဆင်း	ăh-yowng ăh-sin:
ear	နား။ နားရွက်	năh:, năh-yööt
elbow	တံတောင်ဆစ်	tăh-downg-zit
eye	မျက်စိ	myet-tsëë
face	မျက်နှာ	myet-hnăh
finger	လက်ချောင်း	let-chowng:
flesh	အသား	ăh-thăh:
foot	ခြေ	chyay, or chee
forehead	နဖူး	năh-hpoo:
hair (of head)	ဆံပင်	săh-bin
hand	လက်	let
head	ဥက္ကောင်း။ ခေါင်း	ohk-hkowng:, gowng:
heart	နှစ်ထုံး	hnit-lôhn: or hnăh-lôhn:
heel	ခြေဖနှောင့်	chyay-hpăh-hnowng
jaw	ပါးချိတ်ရိုး	păh-chayt-yôh:
joint	အဆက်။ အဆစ်	ăh-set, ăh-sit
kidneys	ကြောက်ကတ်	kyowk-kăht
knee	ခူး	doo:
leg	ခြေထောက်	chyay-dowk
limb	ကိုယ်အင်္ဂါ	koh-ingăh
lip	နှုတ်ခမ်း	hnăh-hkăhn:
liver	အသည်း	ăh-theh:
lungs	အဆုတ်	ăh-sohk
moustache	နှုတ်ခမ်းမွေး	hnăh-hkăhn:-mway:
mouth	ပစပ်။ ခံတွင်း	păh-zăht, hkăh-dwin:
nail	လက်သည်း	let-theh:
neck	လည်ပင်း	leh-bin:
nose	နှာခေါင်း	hnăh-hkowng:

English.

Burmese.

Pronunciation.

rib	နံရိုး	năhn-yôh:
shoulder	ပခုံး	păh-hkôhn:
side	နံဖေ	năh-bay:
skin	အရေ။ သားရေ	ăh-yay, thăh-yay
skull	ဥဒက္ကင်းခွံ	o/hk-hkowng:-gôön
spine	ကြောရိုး	kyaw-yôh:
thigh	ပေါင်ထုံး	powng-lôhn:
throat	လည်ချောင်း	leh-jowng:
thumb	လက်မ	let-măh
toe	ခြေချောင်း	chyay-jowng:
tongue	ဩ	shāh
tooth	သွား	thwāh:
whiskers	ပါးမွှေး	păh-mway:
wrist	လက်ဆစ်	let-sit

Physical and Mental Powers, Qualities, &c.

ညာဏ် သတ္တိဂုဏ် ကျေးဇူးများ။

age	အသက်အရွယ်	ăh-thet-ăh-yôöh
— old	အသက်ကြီးခြင်း	ăh-thet-kyee:-jin:
anger	အမြတ်။ ဒေါသ	ăh-myet, dawthăh
art	အထတ်ပညာ	ăh-tăht-pěenyăh
breadth, width	အနံ။ မြက်	ăh-năhn, byet
character (good)	အသရေ	ăh-thăh-yay
childhood	သူငယ်အဖြစ်	thoo-gneh-ăh-hpyit
depth	နက်ခြင်း	net-chin:
dislike	မနှစ်သက်ခြင်း	măh-hnit-thet-chin:
disposition	သဘော	thăhbaw
fear	စိုးရိမ်ခြင်း	tsôh:-yayn-jin:
foolishness, folly	မော့။ မိုက်ခြင်း	mawhăh, mik-chin:

English.	Burmese.	Pronunciation.
gentleness	ထိပ်မွှေခြင်း	thayn-mway-jin:
goodness	ကောင်းခြင်း	kowng:-jin:
greatness	ကြီးခြင်း	kyee:-jin:
hatred	မုန်းခြင်း	mo/hn:-jin:
height	ကိုယ်အရပ်မြင့်ခြင်း	koh-ăh-yăht-myin-jin:
honesty	စိတ်ဖြောင်ခြင်း	tsayt-hpyowng-jin:
honour	ဂုဏ်အသရေရှိခြင်း	goh-n-ăhthăhyay-shéé-
intelligence	ညာဏ်	nyāhn [jin:]
joy	ဝမ်းမြောက်ခြင်း	woon:-myowk-chin:
judgment (faculty)	ဆင်ခြင်ချန်သတ္တိ	sin-jin-yăhn-thăhttéé
knowledge	သိပ္ပံအတတ်	thayppăhn-ăh-tăht
laughter, a laugh	ရယ်ခြင်း	yeh-jin:
length	အရှည်။ အသွား	ăh-shay, ăh-lyăh:
love	ချစ်ခြင်း	chit-chin:
mind	စိတ်	tsayt
patience	သည်းခံခြင်း	thee:-hkăhn-jin:
pleasure	ပျော်မွှေခြင်း	pyāw-mway-jin:
politeness, cour-	ပျူငှါ။ လောကဝတ်	pyoo-hgnăh, law-kăh-
tesy	[ညာဏ်	wōöt [nyăhn
reason (faculty)	ဆင်ခြင်တတ်သော	sin-jin-dăht-thaw-
science	အတတ်ပညာ	ăh-tăht-pěenyăh
senses, the	ဝေဒနာ	waydăhnăh
feeling, touch	တွေ့ခြင်း	tway-jin:
hearing	နားကြားခြင်း	năh:-kyăh:-jin:
seeing, sight	မြင်ခြင်း	myin-jin:
smelling, smell	နံ့ခြင်း	năhn:-jin:
tasting, taste	မြည်းစမ်းခြင်း	myee:-zăhn:-jin:
shape	ပုံသဏ္ဍာန်	po/hn-thăhdăhn
size	ဒုဒယ်	dōōdeh

English.

Burmese.

Pronunciation.

smell (odour)	အနံ့	ăh-năhŋ
smiling, a smile	ပြုံးခြင်း	pyôhn:-jin:
sneezing, a sneeze	ချေခြင်း	chee-jin:
sorrow	စိတ်ပူခြင်း	tsayt-poo jin:
speaking, speech	ပြောခြင်း။ စကား	pyaw-jin:, tsăh-găh:-
strength	ခွန်အား [ပြောချက်	hkôön-ăh: [pyaw-je:
stupidity	ညာဏ်ထိုးခြင်း	nyăhn-tôhn:-jin:
surprise	အံ့အော့ခြင်း	ăhŋ aw-jin:
taste (of a thing)	အရသာ	ăh-yăhthăh
thickness	ဒု	dôô
thinking, thought	ထင်မှတ်ခြင်း	htin-hmăht-chin:
thought, a	စိတ်ထင်ခြက်	tsay t-htin-jet
voice	အသံ	ăh-thăhn
weakness (quality)	အားနည်းခြင်း	ăh:-neh:-jin:
wisdom	ပညာ	péenyăh
youth (quality)	ပျိုသောအရွယ်	pyoh-thaw-ăh-yôôeh

Health. ဂျန်းမာခြင်း။

abscess	အိုင်နာ	ing-năh [chin:
accident	မထော်တဆဖြစ်ခြင်း	mah-tăw tăh-săh hpyit
ague	တုန်ဖျားနာ	tohn-byăh:-năh
ambulance	လှူနာဆောင်ရာ	loo-năh sowng-yăh
aperient	ဝမ်းနူးတ်ဆေး	woon:-hnohk-say:
asthma	ပန်းနာ	păhn:-năh
bandage	ကြပ်စည်းရာ	kyăht-tsee:-yăh
biliousness	သည်းခြေနာ	theh:-jee-năh
blisters (of the skin)	အဖေါင်း	ăh-hpowng:
boil	အနာစိမ်း	ăh-năh-zayn:
bruise	အသားကြောနာ	ăh-thăh-jay-năh

English.	Burmese.	Pronunciation.
burn	မီးလောင်နာ	mee:-lowng-nāh
cancer	အနာဆိုး	ăh-năh-zôh:
chemist's (shop)	ဆေးဆိုင်	say:-zing
chicken-pox	ကျောက်ဖြူနာ	kyowk-hpyoo-nāh
cholera	ကာလနာ ရောဂါ	kāh-lăh-nāh yawgāh
cold	နှာစေးနာ	hnāh-zay:-nāh
contagion	အနာကူးခြင်း	ăh-nāh-koo:-jin:
cough	ချောင်းဆိုးနာ	chowng:-zôh:-nāh
cramp	ညောင်းညာခြင်း	nyowng:-nyāh-jin:
diarrhœa	ဝမ်းကျနာ	woon:-jăh-nāh
disease, illness	အနာရောဂါ	ăh-nāh-yawgāh
doctor, physician	ဆေးသမား	say:-thăhmāh:
dysentery	ထွေးပါဝမ်းကျနာ	thway:-bāh-woon:-jăh-
exhaustion	အားလုံးခြင်း	āh:-koh-n-jin: [nāh
faint, to	မိန်းမောသည်	mayn:-maw-thě
fever	ဖျားနာ	hpyāh:-nāh
fit	ထက်နာ	tet-nāh
fracture	အရိုးကျိုးခြင်း	ăh-yôh:-kyôh:-jin:
headache	ခေါင်းကိုက်နာ	gowng:-kik-nāh
hospital	သူနာတန်	thoo-nāh-dăhn
ill, sick, to be	နာသည်	nāh-thě
indigestion	အစားမကြေခြင်း	ăh-tsăh: măh-kyay-jin:
inflammation	အသားပူခြင်း	ăh-thāh:-poo-jin:
insanity	အရူးနာ	ăh-yoo:-nāh
itch	ယားနာ	yāh:-nāh
lameness	ခြေမစွန်းခြင်း	chyay măh-tsoon:-jin:
leprosy	နှံနာ	noo-nāh
measles	ဝက်ထက်နာ	wet-thet-nāh
medicine	ဆေးဝါး	say:-wāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
nurse	လူနာထိန်း	loo-nāh-dayn:
ointment	ဖယောင်းချက်	hpāh-yowng:-jet
pain	နာခြင်း	nāh-jin:
paralysis	လေကြောလေနာ	lay-jaw-thay-nāh
piles	မြင်းသရိုက်နာ	myin:-thāh-yik-nāh
pill	ဆေးထုမ်း	say:-lōh:
poison	အဆိတ်	āh-sayt
prescription	ဆေးပညတ်	say:-pěenyat
quinsey	အိုးထွဲနာ	ōh:-lweh-nāh
rheumatism	တူလာနာ	doo-lāh-nāh
ringworm	ပွေးနာ	pway:-nāh
scald	ရေပူလောင်ခြင်း	yay-boo-lowng-jin:
sickness	အနံခြင်း	āhn-jin:
smallpox	ကျောက်ပေါက်နာ	kyowk-powk-nāh
sprain	အကြောမြက်ခြင်း	āh-kyaw-myet-chin:
tonic	အားတိုးဆေး	āh:-tōh:-zay:
unwell, to be	မဝါသည်	māh-māh-thěě
well, to be	ဝါသည်	māh-thěě
wound	အနာအဆာ	āh-nāh āh-sāh

Food, Drink, and Smoking. အစာအသောက်များ။

(For Conversations, see p. 132.)

appetite	စားသောက်ရန်သ	tsāh: thowk-yāhn thāh-
beverages	သောက်စရာ [ဘော	thowk-tsāh-yāh [baw
beer	ဂျုံရည်	john-yěě
coffee	ကာဖီရည်	kāh-hpěě-yěě
lemonade	ရှောက်ချည်ရည်ဖျော်	showk - chin - yěě -
milk	နို့ရည်	noh-yěě [hpyāw
—, of cows	နွားနို့	nāh-noh
soda-water	ထိထတ်ရေ	bēelāht-yay

English	Burmese.	Pronunciation.
tea	လက်ဖက်ရည်	láh-hpet-yéé
water	ရေ	yay
wine	ဝပျစ်ရည်	tsǎh-byit-yěé
bread	မုန့်။ — ပေါင်းမုန့်	moṅ, — powng:-moṅ
boil, to	ပွိုက်သည်	pyohk-théé
bottle	ပလင်း	pǎhlin:
butter	ထောပတ်	htawbǎht
cake	မုန့်ချို	moṅ-joh
cheese	ဒိန့်ခဲ	dayn-geh
chicken flesh	ကြက်သား	kyet-thāh:
cinnamon	သစ်ကျိုပိုး	thit-kyǎh-bôh:
cook, to	ချက်သည်	chet-theé
cream	နို့ထိ	noḥ-zee
curd	နို့ခဲ	noḥ-geh
curry	ဟင်း	hin:
eggs	ကြက် ဥ	kyet öö
fish, dried	ငါးချောက်	gnǎh:-jowk
—, fresh	ငါးစိမ်း	gnǎh:-zayn:
flour	မုန့်ညက်	moṅ-nyet
fruits	အထီးများ	ǎh-thee:-myǎh:
fry, to	ကျော်သည်	kyāw-théé
ginger	ချင်းစိမ်း	jin:-zayn:
honey	ပျားရည်	pyǎh:-yee
hungry, to be	ဆာမုတ်သည်	sǎh-mööt-théé
ice	ရေခဲ	yay-geh
jam [food]	ယို	yoh
meals ¹ (cooked)	အနပ်	ǎh-nǎht

¹ Breakfast, lunch, and supper are simply morning, afternoon, and night meals, but the word အစာ ǎh-tsǎh is used instead of အနပ်.

English.	Burmese.	Pronunciation.
breakfast	နံနက်စာ	<i>năhnet-tsāh</i>
luncheon	မွန်းတွဲစာ	<i>moon:-lweh-zāh</i>
supper	ညစာ	<i>nyăh-zāh</i>
meat	အသား	<i>ăh-thāh:</i>
beef	နွားသား	<i>nwāh:-thāh:</i>
fat	အဆီ	<i>ăh-see</i>
kidneys	ကျောက်ကပ်	<i>kyowk-kăht</i>
mutton	ထိုးသား	<i>thôh:-thāh:</i>
pork	ဝက်သား	<i>wet:-thāh:</i>
veal	နွားကလေးသား	<i>nwāh:-găhlay:-thāh:</i>
mustard	မုံညင်း	<i>mohn-nyin:</i>
nutmegs	အာဘီပွိုလ်သီး	<i>zāhdaykhpoh-thee:</i>
oil	ဆီ	<i>see</i>
pepper, black	ငရုတ်ကောင်း	<i>gnăh-yohk-kowng:</i>
—, red	ငရုတ်	<i>gnăh-yohk</i>
pickles	သနပ်	<i>thăh-năht</i>
pudding	မုန့်ပျော့	<i>môhn-byaw</i>
rice, boiled	ထမင်း	<i>htăh-min:</i>
rice, unboiled	ဆန်	<i>săhn</i>
roast, to	ကင်သည်	<i>kin-thěě</i>
salt	အား	<i>sāh:</i>
sauce	စပ်	<i>tsăh-meh</i>
smoking	ဆေးသောက်ခြင်း	<i>say:-thowk-chin:</i>
cigar	ဆေးထိပ်	<i>say:-layk</i>
matches	မီးချစ်	<i>mee:-jit</i>
pipe	ဆေးတန်	<i>say:-da/hn</i>
tobacco	ဆေး	<i>say:</i>
tobacco-pouch	ဆေးအိတ်	<i>say:-ayk</i>
soup	အပြင်ရည်	<i>ăh-pyohk-yěě</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
spirits	အရက်	ăh-yet
sugar	သကြား	thăh-jāh:
thirst	ရေငတ်ခြင်း	yay-gnăht-chin:
tooth-pick	သွားကြားခုတ်	thwāh:-jāh:-dohk
under-done, to be	မကျက် တကျက် ရှိ	măh - kyet - tăh - jet -
vegetables	ထင်းရွက် [သည်	hin:-yuet [shēē-thēē
venison	ဒရယ်သား	dăh-yeh-thāh:
vinegar	ပုံးရည်	pōhn:-yēē
well-done, to be	ကျက်သည်	kyet-thēē

Cooking and Table Utensils.

ကျက်ပြုပ်ရန် အသုံးအဆောင်။

(For Conversations, see pp. 132, 145.)

basin	ဇယပ်ပုကန်	zāh-lōhn-păh-găhn
canister	သံဖြူပုံး	thăhn-byoo-bōhn:
coffee-pot	ကာဖီခရာ	kāh-hpee-hkăh-yāh:
corkscrew	ဝက်အူ	wet-oo
cup	ခွက်	hkwet
dish	ပုကန်ပြားကြီး	păh-găhn-byāh:-jee:
dish-cover	ပုကန်အုပ်	păh-găhn-ohk
filter	ရေစစ်	yay-zit
fork	ခက်ရင်း	hkăh-yin:
glass, tumbler	ဖန်ကတုန်း	hpăhn-găh-dōhn:
jar	စဉ်းအိုး	tsin-ôh:
jug	ခရား	hkăh-yāh:
kettle	ရေခွေးအိုး	yay-nway:-ôh:
knife	ထား	dāh:
ladle	ယောက်ချို	yowk-choh
lamp	မီးအိမ်	mee:-ayn

English.

Burmese.

Pronunciation.

lid	အပုံဒ်	ăh-hpôhn:
mat	ဗျာ	hpyāh
mortar	ဆိုး	sôhn:
oven	ပေါင်းပို	powng:-boh
pail	ရေပုန်း	yay-bôhn:
pestle	ကျဉ်ပွေ	kyah-bway
plate	ပုကန်ပြား	păh-găhn-byāh:
salt-cellar	ဆားခွက်	s.āh:-gwet
saucepan	ဒယ်ဒိုး	deh-ôh:
scales	ချိန်ခွင်	chayn-gwin
serviette	လက်ဆုတ်ပဝါ	let-thohk-păh-wāh
sieve	ဆန်ခါ	săh-gāh
spoon	စွန်း	zoon:
strainer	စစ်ဒိုး	tsit-ôh:
table-cloth	စားပွဲခင်း	tsăh-bweh-gin:
teapot	လက်ဖက်ရည်ခရား	lăh - hpet - yee - hkăh -
tray	လင်ပန်း	lim-băhn: [yāh:
water-bottle	ရေပလင်း	yay-păh-lin:
wine-glass	ဖန်ကတိုးခြေထောက်	hpăhn-găh-dôhn:- chyay-dowk

Dress and the Toilet. အဝတ်ထန်ဆာ နှင့် ဆင်ရင်ခြင်း။

(For Shopping, see p. 145.)

bath (room)	ရေချိုးခန်း	yay-chôh:-găhn:
bootlaces	တိန်ကြိုး	hpăh-naht-kyôh:
boots	ဘွတ်တိန်	bööt-hpăh-naht
bracelet	လက်ကောက်	let-kowk
braces	ပေါင်းတိကြိုးပြာ	bowmbee kyôh:-byāh
breeches	ပေါင်းတိတို	bowmbee-doh

English.	Burmese.	Pronunciation.
brush	ဝက်မှင်ဘီး	wet-hmin-bee:
brush, nail-	လက်သညးဘီး	let-theh:-bee:
—, tooth-	သွားတိုက်တံပွတ်	thwāh:-tik-tāh-bōöt
buckle	တိကပေါက်	tée-gāh-bowk
button	ကြယ်ဘီး	kyeh-thee:
button-hook	ကြယ်ဘီးကောက်	kyeh-thee:-gowk
cap	ဦးထုပ်	ohk-htohk
cloak	ဝတ်ထုံအင်္ကျီ	wōöt-lohn-in:jee
clothing, dress	အဝတ်	āh-wōöt
coat	အင်္ကျီ	injee
collars	လည်ပတ်	leh-bāht
comb	ဘီး	bee:
corsets, stays	ကိုယ်ကျတ်အင်္ကျီ	koh-jāht-in:jee
drawers	ရွှေးခံပေါင်းဘီ	chway:-gāhn-bowm:-
dress, gown	ဂါကရာ	gāhgāhyāh [bee
eye-glasses	မျက်မှန်	myet-hmāhn
frock-coat	အင်္ကျီရှည်	in:jee-shay
garters	ခြေစွပ်စည်းကြိုး	chay-zōöt tsee:-jōh:
gloves	လက်စွပ်	let-tsōöt
handkerchief	လက်ကိုင်ပဝါ	let-king-bāh-wāh
hat	ထိုးဦးထုပ်	thōh:-ohk-htohk
jacket	အင်္ကျီခါးဘို	in:jee-hkāh-doh
jewellery	ထန်ဆာ	tāh-zāh
linen	[ror] ဝိုက်ဆန်အထည်	piksāhn-āh-hteh
looking-glass, mir-	မှန်	hmāhn
material (dress, &c.)	အထည်အထိပ်	āh-hteh āh-layk
calico	ပိတ်	payt
cloth	သတ္တလတ်	thāhgāhlāht
flannel	သတ္တလတ်	thāhgāhlāht

English.

Burmese.

Pronunciation.

fur	သာဒ်မွဲး	thāh:-mway:
lace	ပျာနု	zāh-nōö
leather	သာဒ်ရေ	thāk-yăy
muslin	လလူပျာ	lay-loo-zāh
satin	ဖဲ	hpeh
silk	ပိုး	pôh:
velvet	ကတ္တီပါ	kāhdeebāh
wool	သိုးမွဲး	thôh:-mway:
needle	အပ်	ăht
overcoa	ပြင်အင်္ကျီ	pyin-in:jee
parasol	ထီး	htee:
petticoat	ထမိန်။ လုံချည်	htākmayn, loh-n-jéë
pins	တွယ်အပ်	tweh-ăht
pocket	အိတ်	ayk
pocket-book	မှတ်စာအုပ်	hmăht-tsāh-ohk
purse	သာဒ်ရေအိတ်	thāk-yay-ayk
pyjamas, jacket	ညအိပ်အင်္ကျီ	nyāk-ayk-in:jee
— trousers	ညအိပ်ပေါင်းထီး	nyāk-ayk-bowmbee
razor	သင်တုန်း	thin-dôhn:
ribbon	ပိုးကြိုးပြား	pôh:-kyôh:-byāh:
ring	လက်စွပ်	let-tsööt
scissors	ကတ်ကြေး	kăht-kyéë:
shawl	တပက်	tāk-bet
shirt	ကတ္တီဇာ	kāhmbeezāh
shoes	ခြေနင်း	chee-nin:
skirt	လှန်ချည်	loh-n-jéë
sleeve	အင်္ကျီလက်	in:jeë-let
slippers	ရွှေထိုးထိနပ်	shay-dôh:-pāk-năht
soap	ဆပ်ပြာ	satpyāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
socks	ခြေစွပ်	chee-zööt
spectacles	မျက်မှန်	myet-hmähn
sponge	ရေရှိ	yay-hmoh
stockings	ခြေစွပ်ရှည်	chee-zööt-shay
stud	အသီး၊ ကြယ်သီး	äh-thee:, kyeh-thee:
suit (clothes)	အဝတ်စုံ	äh-wööt-tsohn
tape	ကျပ်ကြိုးပြား	jäht-kyôh:-byäh:
thimble	အချုပ်ထက်စွပ်	äh-chohk-let-tsööt
thread	ခြည်	chëe
tie, neck-tie	လည်ကြိုး	leh-jyôh:
tooth-powder	သွားတိုက်မှုန့်	thwäh:-tik-hmôhn
towel	ထက်သုပ်ပဝါ	let-thohk-päh-wäh
trousers	ပေါင်းဘိ	bowmbee
tunic	ကိုယ်ကျပ်အင်္ကျီ	koh-kyäht-in:jee
turban	ခေါင်းပေါင်း	gowng:-bowng:
umbrella	ထီးထက်	htee:-let
undervest	ခြွေးခံအင်္ကျီ	chway:-gähn-in:jee
veil	မျက်နှာဖုံး	myet-hnäh-hpôhn:
waist cloth (native)	ပုဆိုး	päh-sôh:
waistcoat	ထက်ထိုအင်္ကျီ	let-toh-in:jee
walking-stick	ဒုတ်	dohk
watch	နာရီခွက်	näh-yee-gwet
waterproof (coat)	ရေမစွတ်အင်္ကျီ	yay-mäh-tsööt-in:jee

The House and Furniture. ဒိမ်တွင်အသုံးအဆောင်။

(For Shopping, see p. 145.)

apartment	ဒိမ်ခမ်း	ayn-gähn:
armchair	ကုလားထိုင်ရှည်	kähläh-hting-shay
bathroom	ရေခြိုးခမ်း	yay-chôh:-gähn:

English.

Burmese.

Pronunciation.

beam	ရောက်။ ထုပ်။ ကြား	yowk, htohk, kyāh:-
bedclothes	အိပ်ရာခင်း [မေ့	ayk-yāh-gin: [may
bedroom	အိပ်ရာခင်း	ayk-yāh-gāhn:
bedstead, bed	ခုထင်	hkāh-din
blanket	သတ္တလတ်စောင်	thāhgāhlāht-tsonng
blind	အကွယ်အကာ	āh-kweh-āh-kāh
bolster	ခေါင်းအုံးရှည်	gowng:-ōhn:-shay
bolt	မင်းထုပ်	min:-dohk
book	စာအုပ်	tsāh-ohk
box	သစ်တာ	thit-tāh
brick	အုတ်	ōhk
broom	တန်မြက်စည်း	tāh-byet-tsēē:
candle	ဖယောင်းထိုင်	hpāh-yowng:-ding
candlestick	ဖယောင်းထိုင်ခုံ	hpāh-yowng:-ding-
carpet	ကော်စေ	kāw-zaw [gohh
ceiling	မျက်နှာကြက်	myet-hnāh-jet
chair, seat	ထုလားထိုင်	kāhlāh-hting
chest of drawers	အံထိုးသစ်တာ။ မတ် တတ်သစ်တာ	ahn-dōh:-thittāh, mǎht- tāht-thittāh
clock	မတ်တတ်နာရီ	mǎht-tāht nāh-yee
couch	လျောင်းရာခုထင်	lyowng:-yāh-hkāh-din
counterpane	တင်းတိမ်	tin:-dayn
cradle	ပုခက်	pāh-hket
curtain	ထုလားကာ	kāhlāh-gāh
cushion	မိုးအုံး။ ပုံ	hmee-ōhn:, hpohh
dining-room	ထမင်းစားခန်း	htāh-min:-zāh:-gāhn:
door	တံခါး	tāh-gāh:
door-way	တံခါးပေါက်	tāh-gāh-bowk
— (leaf)	ထံခါးရွက်	tāh-gāh-yōōet

English.	Burmese.	Pronunciation.
door-sill	တံခါးခုံ	tăh-găh-hkohh
eaves	အရိုးစွန်း	áh-môh:-zoon:
floor	ကြမ်း	kyăhn:
storey	အိမ်ဆင့်။ အဆင့်	ayn-zin, ăh-sin
garden	ဥယျာဉ်	öŏ-yin
grate	မီးဖို	mee:-boh
hall (entrance)	ဝင်ခန်း	win-găhn:
hand-basin	အလုံ။ အင်တို	zăh-lôhn, in-dôhn
hinge	ပတ္တ	păht-tăh
house	အိမ်။	ayn
—, brick or stone	တိုက်	tik
key	သေ့	thaw
kitchen	ထမင်းချက်ရုံ	htăh-min:-jet-yohh
lamp	မီးအိမ်	mee:-ayn
latch	တံခါးကျင်	tăh-găh-jin
lock	သေ့အိမ်	thaw-ayn
mat	ပျာ	hpyăh
mattress	မွေရာ	mway-yăh
mirror	မှန်	hmăhn
mosquito-curtains	မြင်ထောင်	chin-downg
padlock	သေ့ခလောက်	thaw-găh-lowk
piano	စန်းဒယား	tsăhn:-dăh-yăh:
picture	ရုပ်ပုန်	yohk-pohn
pillar	ကျောက်တိုင်	kyowk-ting
pillow	ခေါင်းအုံး	gowng:-ôhn:
post	သစ်တိုင်	thit-ting
punkah	ရုပ်တောင်	yăht-towng
quilt	စောင်	tsowng
rafters (bamboo)	အခြင်	ăh-chin

English.

Burmese.

Pronunciation.

rafters (wood)	ရနယ်	yăh-neh
roof	အရိုး	ăh-môh:
room	အခန်း	ăh-hkăhn:
screen	ကုလားကာ	kăhlăh-gāh
sideboard	မတ်တတ်သပ်တာ	măht-tăht-thittăh
smoke	မီးခိုး	mee:-gôh:
sofa	ထာထွန်	thăh-löön
soot	ကြပ်ခိုး	kyăht-hkôh:
spark	မီးပေါက်	mee:-bowk
stairs, steps	လှေကား	hlay-gāh:
table	စားပွဲ	tsăh-bweh
thatch	သက်ကယ်။ ဒနိတ်	thekkeh, dăhněë-bet
tile (of roof)	အုပ်ကြွတ်	ohk-kyööt
vase	ဖန်ဖာ	hpăhn hpah-lāh:
verandah	ခလောက်ဆွဲ	hkăh-lowk-sweh
wall	တန်တိုင်း။ နံရံ	tăh-ding:, năhn-yăhn
water-closet (w.c.)	ရေအိမ်	yay-ayn
window	ပြတင်းပေါက်	păh-din:-bowk
writing-desk	စာရေးခုံ	tsăh-yay:-gohn

Professions and Trades. လက်မှုပညာအထတ်များ။

(For Shopping, &c., see p. 145.)

actor	ဇာတ်သမား	zăht-thăhmāh:
ambassador	ထံတမန်	thăhn-tăh-măhn
architect	ပိထုကာဆရာ	payttăhgāh-săhyăh
attorney	ရှေ့နေ	shay-nay
baker	မုန့်သည်	mohng-theh
banker	ဘန်လိုက်စိုး	băhn-tik-tsôh:
barber	ဆတ္တာသည်	sattăh-theh

English.	Burmese.	Pronunciation.
blacksmith	ပန်းပဲ	păh-beh
boatman, head	ငွေသူကြီး	hlay-thöö-jee:
—, under	ငွေသား	hlay-thāh:
bricklayer, &c.	ပန်းရံသမား	păhn:-yăhn-thăhmāh:
broker	ပွဲစား	pweh-zāh:
butcher	သားထိုးသမား	thāh:-htôh:-thăhmāh:
carpenter, joiner	လက်သမား	let-thăhmāh:
carter	လှည်းသမား	hleh:-thăhmāh:
clerk	စာရေး	tsăh-yay:
cook	ဒ်ဆိုးသူကြီး	ôh:-thoo-jee:
cowherd	ခွားကျောင်း	nwāh:-jowng:
dogkeeper	ခွေးထိန်း	hkway:-dayn:
doorkeeper	တံခါးစောင့်	tăh-gāh-zowng
engineer	စက်ဆရာ	tset-săhyăh
fisherman	တံငါ	tăh-gnăh
gardener	ဥယျာဉ်သည်	öô-yin-theh
grasscutter	မြက်ရိတ်သမား	myet-yayk-thăhmāh:
goldsmith	ရွှေပန်းထိပ်	shway-păh-dayn
groom	မြင်းထိန်း	myin:-dayn:
hunter	မုဆိုး	mohk-sôh:
husbandman	လယ်ထုတ်သမား	leh-lohk-thăhmāh:
interpreter	စကားပြန်	tsăh-găh-byăhn
jailor	ထောင်မှူး	htowng-hmoo:
musician	တီးမှုတ်သမား	tee:-hmohk-thăhmāh:
nurse	အကလေးထိန်း	ăh-kăh-lay:-dayn:
pleader	ရှေ့နေ	shay-nay
policeman	အမှုတမ်း။ ပုလစ်သား	ăh-hmöô-dahn:, pöôlit-
potter	ဒ်ဆိုးထိန်း	ôh:-dayn: [thāh:
printer	ပုံနှိပ်သမား	pohn-hnayk-thăhmāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
servant	အဝေအပါ။ အခါး	ăh-tsay-ăh-pāh, ăh-hkăh-zāh:
shoemaker	ထိနတ်ချုပ်သမား	hpăh-năht-chohk-thăh-
shopkeeper	ဆိုင်သည်	sing-theh [māh:
smith	ပန်းပဲ	păh-beh
tailor	အချုပ်သမား	ăh-chohk-thăhmāh:
teacher	ဆရာ။ ကျောင်းဆရာ	săhyāh, kyowng:-săh-
washerman	ခါသည်	hkăh-wāh-theh [yāh
wet-nurse	နို့ထိန်း	nōh-dayn:

Musical Instruments. တီးမှုတ်ရာ။

big drums	ပတ်မ။ စည်	păht-măh, tsëë
clarionet	နွဲ့	hneh
flute	ပူလွေ	păh-lway
gong (big)	မောင်း	mowng:
guitar (a sort of)	မိကျောင်း	mée-jowng:
harmonicon	ပတ္တလား	păht-tăh-lāh:
harp [drums	မောင်း	tsowng:
set of graduated	စည်ပိုင်း	tsëë-win:
do. gongs	ကြေးစည်ပိုင်း	kyay:-zee-win:
trumpet	တံပိုး။ ဣင်း	tăh-bôh:, hnyin:
violin	တယော	tăh-yaw

Travelling. မီးသင်္ဘော။ လှေအားဖြင့်ခရီးသွားခြင်း။

(For Conversations, see p. 159.)

aback	နောက်သို့	nowk-thoh
abaft	ပဲ့ဆီမှာ	peh-zee-hmāh
alongside, to come	ဆိုက်သည်	sik-thée
anchor	ကျောက်ဆူး	kyowk-soo:

English	Burmese.	Pronunciation.
anchor (to cast)	ကျောက်ဆူးချသည်	kyowk-soo: chäh-thée
arrive (to)	ရောက်သည်	yowk-thee
awning	နေပူကာရွက်	nay-boo-gäh-yööt
ballast	သင်္ဘောဝမ်းစား	thim:baw-woon:-zäh:
berth	အိပ်ရာ	ayk-yäh
bill	စားရင်း	tsäh:-yin:
boat	သစ်တန်	thähm-bähm
bow	ဦး	oo:
buoy	ဖေါ်ရာ	bäwyäh
cabin	အခန်း [ထိပ်ဆံကြိုး	äh-hkähn: [sähn-;ôh:
cable	ကျောက်ဆူးကြိုး။	kyowk-soo:-jôh:, htayt-
captain	သင်္ဘောသူကြီး	thim:baw-thoo-jee:
cargo	ကုန်စလယ်	kohn-zäh-leh
carriage (vehicle)	ရထား	yäh-htäh:
change, to (train)	ပြောင်းသည်	pyowng:-thee
compass	အိမ်မြှောင်အိမ်	ayn-hmyowng-ayn
crew	သင်္ဘောသားများ	thimbaw-thäh:-myäh:
deck	ကုန်းပတ်	kôhn:-bäh
depart, to	ထွက်သွားသည်	htwet-thwäh:-thee
dock	သင်္ဘောကျင်း	thim:baw-jin:
embark, to	သင်္ဘောတက်သည်	thim:baw-tet-thee
engineer	စက်ဆရာ	tset-säh-yäh
fathom	အလံ	äh-lähm
flag	အလံ	äh-lähm
forward	ဦးဌာ	oo:-hmäh
gangway	ငွေတားပေါက်	hlay-gäh:-bowk
hand-lead	ရေစမ်းခဲ	yay-zäh:-geh
harbour, port	သင်္ဘောဆိပ်	thim:baw-zayt-
helm, rudder	တက်ခ	tet-mäh

English.

Burmese.

Pronunciation.

hold	သင်္ဘောဝမ်း	thim:baw-woon:
keel	ဇရာ	ay-yāh
label [bark]	လိပ်စာ	layk-tsāh
land, to (disem- landing-stage, pier	သင်္ဘောဆင်းသည်	thim:baw-sin:-thěě
load, to	တန်တား	tāh-dāh:
— unload	တန်တင်သည်	wöön-tin-thěě
lascar	ကုန်ချသည်	kôhn chah-thěě
mast	ခလားထိ	hkāh-lāh-thee
oar	ရွက်ဘိုင်	yööt-ting
paddle	ခတ်တက်	hkāht-tet
paddle, to	လှော်တက်	hlāw-det
passenger	လှော်သည်	hlāw-thěé
pilot	စီးပါသောသူ	tsee:-pāh-thaw-thoo
proW	မာလိန်	māhlayn
punt-pole	သင်္ဘောဦးချွန်	thim:baw-oo:-joon:
quay	တိုးဝါး	tôh:-wāh*
rope	ဆိတ်	sayt
rudder	ကြိုးကြိုး	kyôh:-jee:
sail	တက်မ	tet-māh
sailing-ship	ရွက်	yööt-et
seaman, sailor	ရွက်တိုက်သင်္ဘော	yööt-tik-thim:baw
ship	သင်္ဘောသား	thim:baw-thāh:
start, to	သင်္ဘော	thim:baw
steam-boat, -ship	ထွက်သည်	htwet-thěé
steersman	မီးသင်္ဘော	mee:-thim:baw
stern	တက်မတိုင်	tet-māh-ging
hwart	ပဲ့	peh
iller	ကန့်	kāhn
	ထက်မကျင်	tet-māh-jin

Countries and Nations. တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးများ။

NOTE.—The Burmese have some few stereotyped names for people they have known long. For new ones the name or sound is caught and adapted. For country add ပြည် *pyëé*, and for people လူမျိုး *loo-myôh*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Africa	ကပ္ပထိကျွန်း	<i>Kahppäh lee-joon</i> :
America	အမေရိက	<i>Ah-may-yëe-käh</i>
Arracanese	ရခိုင်	<i>Yäh-hking</i>
Bengalee	ဘင်ဂါလီ	<i>Bin-gäh-lee</i>
Burman ¹	မြို့မ္မာ or ဘမာ	<i>Myähñ-mäh</i> , or <i>Bäh-</i>
China	တရုတ်ပြည်	<i>Täh-yohk-pyëé</i> [<i>mäh</i>
Chinese, the	တရုတ်လူမျိုး	<i>Täh-yohk-loo-myôh</i> :
English, the	အင်္ဂလိတ်လူမျိုး	<i>Ingäh-layk-loo-myôh</i> :
Europe	ဥရောပ	<i>Öö-yaw-päh</i>
France	ဖရန်စစ်	<i>Hpäh-yähñ-zit</i>
Germany	ဇာမနီ	<i>Zäh-mäh-nee</i>
Holland	ဟောလန်	<i>Haw-lähñ</i>
India	ဣန္ဒိယ	<i>Ayndëe-yäh</i>
Japan	အပန်	<i>Zäh-pähñ</i>
Jew	ယဟူဒီ	<i>Yäh-hoo-dee</i>
Malay	ပထျူး	<i>Päh-shoo</i> :
Mussulman	ပထီ	<i>Päh-thee</i>
Persian	ပါရသီ	<i>Päh-yäh-thee</i>

¹ The word *Myähñmäh* is seldom used though it is the classic name. The original tribe was *Mrähñ* or *Myähñ*, which was converted by the monks into the Pali form *Mrähñmäh*, which by natural law became *Bähmäh*. The Arracanese branch of the family retain the form *Mrähñmäh*.

English.

Burmese.

Pronunciation.

Portuguese	ဖရင်ဂျီ	Băh-yin-jee
Shan	ရှမ်း	Shăhn:
Siamese	ယိုးဒယား	Yôh:-dăh-yăh:
Talaing	တလိုင်း။ မွန်	Tăh-ling:, Mōön

Legal Terms. တရားနှင့်စပ်ဆိုင်ရာ။

accused, the	တရားခံ	tăh-yăh-hkăhn
acquittal	အပြစ်ထွတ်ခြင်း။ ချမ်းသာပေးခြင်း	ăh-pyit-hlōöt-chin:, chăhn:-thah-pay:-jin:
action	တရားမှု	tăh-yăh:-hmōö
agent	ကိုယ်စားလှယ်	koh-zăh-hleh [johk
agreement, an	သဘောတူစာချုပ်	thăh baw-doo-tsăh-
answer	အဖြေ။ ထုခြေချက်	ăh-hpyay, htōö-jay-jet
appeal, to	အယူခံသည်	ăh-yoo hkăhn-thée
arrest, to	ဖမ်းဆီးသည်	hpăhn:-zee:-thée
attachment	ထိမ်းရှုံးရန်လက် မှတ်စာ	thayn:-yohn:-yăhn- let-hmäht-tsăh
attest, to	သက်သေခံသည်	thet-thay hkăhn-thée
authorize, to	အခွင့်ပေးသည်	ăh-hkwin pay:-thée
award, to	စီရင်ဖြတ်သည်	tsee-yin-hpyăht-thée
bail	အာမခံပေးခြင်း	ăhmăh-găhn pay:-jin:
bailiff	နာစီ။ တိလပ်	năhzee, béelit
bond (for loan)	ငွေချေးစာချုပ်	gnway - chyay:- tsăh -
case (suit)	အမှု	ăh-hmōö [johk
charge, to	စွပ်စွဲသည်	tsōöt-tswēh-thée
complainant, the	စွပ်စွဲသူ	tsōöt-tswēh-thoo
contract, deed	စာချုပ်	tsăh-johk
conviction, a	အပြစ်ပေးခြင်း	ăh-pyit pay:-jin:
costs	တရားစရိတ်	tăh-yăh:-zăh-yayt

English.	Burmese.	Pronunciation.
court (civil)	တရားမချိုး	tăh-yăh-măh-yohn:
court (criminal)	ရာဇဝတ်ချိုး	yăh-zăh-wōōt-yohn:
damages	လျှော်ငွေ	yāw-gnway
decision (of case)	စီရင်ချက်	tsee-yin-jet
decree	ဒီဂရီစီရင်ချက်	deegăhree-tsee-yin-jet
defend, to	ကွယ်ကာစေ၍ ရှောက်သည်	kweh-găh-tso wng - showk-thëe
defendant (in a suit)	တရားခံ	tăh-yăh-hkăhn
deposition	အစစ်ခံချက်	ăh-tsit-hkăhn-jet
document	စာတန်း။ လိက္ခိတစာ	tsăh-dăhn:, layk-hkëe- tăh-zăh
evidence	သက်သေထွက်ချက်	thet-thay-htwet-chet
execute, to (a deed)	ထက်မှတ်ထိုးသည်	let-hmăht-htôh:-thëe
— (a judgment)	ထိမ်းပိုင်ပေးသည်	thayn:-bing-pay:-thëe
fee (of office)	ကွမ်းထိုး	koon:-bôh:
fine (penalty)	လျှော်ဒါထ်	yāw-dăhn
fraud	လိမ်လည်မှု	layn-lëe-hmōō
grant	အပိုင်ပေးစာချုပ်	ăh-ping-bay:-tsăh-johk
guardian	ထိန်းထိန်းသူ	htayn:-thayn:-thoo
heir	အမွေခံ	ah-mway-găhn
illegally	မတရားသဖြင့်	măh-tăh-yăh:-thăh-
information, to give	တိုင်ပြောသည်	ting-pyaw-thëe [hpyin]
informer	တိုင်တန်းသောသူ	ting-dăhn:-thaw-t'oo
inheritance	အမွေဥစ္စာ	ăh-mway-ohktsăh
interest	အတိုး	ăh-tôh:
inventory	ဥစ္စာပစ္စည်းစာရင်း	ohktsăh-pyitsee:-tsăh-
jail	ထောင်	htowng [yin:
judge, the [trict)	တရားသူကြီး	tăh-yăh:-thoo-jee:
jurisdiction (dis-	စီရင်စု	tsee-yin-zōō.

English.	Burmese.	Pronunciation
jurisdiction(power)	စီရင်ပိုင်သောအခွင့်	tsee-yin-bing-thaw ăh-hkwin
law-suit	တရားမှု	tăh-yăh-hmöö [thěě
non-suit, to	အယူမရှိဆိုသည်	ăh-yoo-măh-shěěsoh-
oath, to take an	ကျမ်းကိုင်သည်	kyăhn: king-thěě
pardon, to	ချမ်းသာပေးသည်	chăhn:-thăh pay:-thěě
penal, to be	ဒါဏ်ခံထိုက်သည်	dăhn-hkăhn-dik-thěě
perjury	မတုပ်မမှန်သက်သေ ခံခြင်း	măh-hohk-măh-hmăhn- thet-thay-hkăhn-
petitioner	ရှောက်သူ	showk-thoo [jin:
police-office	ပုလစ်ရုံး	pöölit-yôhn:
— officer	ပုလစ်အမှုတမ်း	pöölit-ăh-hmöö-dăhn:
— station	ဌာန	htăhnăh
proof, to give	သက်သေပြသည်	thet-thay-pyăh-thěě
prosecute, to	တရားပြုသည်	tăh-yăh-pyöô-thěě
prosecutor, plain-	တရားထို	tăh-yăh-loh
punishment [tiff	အပြစ်ဒါဏ်	ăh-pyit-dăhn
robbery	လုယူမှု	löö-yoo-hmöö
seal, a	တံဆိပ်	tăh-zayt
sentence, a	စီရင်ချက်	tsee-yin-jet
sign, to	ထက်မှတ်ထိုးသည်	let-hmäht htôh:-thěě
— (by mark)	ကြက်ခြေထိုးသည်	kyet-chěe htôh:-thěe
statement(written)	ရေးထားချက်	yay:-htăh:-jet
sue, to	တရားစွဲဆိုသည်	tăh-yăh:-tsweh-soh-
suit	အမှု	ăh-hmöö [thěe
summons(ofcourt)	သမ္မန်စာ	thămbăhn-zăh
testator	သေတန်းစာထားသူ	thay-dăhn:-zăh-htăh:-
theft	ခိုးမှု	hkôh:-hmöö [thoo
thief	သူခိုး	thăh-hkôh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
trial	စစ်ကြောခြင်း	tsit-kyaw-jin:
verdict	ဆုံးဖြတ်ချက်	sôhn:-hpyăht-chet
will	ထေတန်းဝါ	thay-dăhn:-zāh
witness	သက်သေ	thet-thay

Commercial Terms. ကုန်သွယ်ရာနှင့်စပ်ဆိုင်သောစကား။

account	ငွေစာရင်း	gnway-tsāh-yin:
—, money	ငွေ	gnway
—, to settle an acknowledgment	ဖြေဆပ်သည်	hpyay-săht-thëë
agent	ဝန်ခံချက်	wöön-hkăhn-jet
arrears	ကိုယ်စားတွယ်	koh-zăh-hleh
assets	ကျန်ငွေ	kyăhn-gnway
bank	ကြွေးဆပ်ရန်ဥစ္စာ	kyöôay:- săht-yăhn-
bankrupt, to be	တန်တိုက်	băhn-tik [ohktsāh
	ကြွေးမြီကိုမဆပ်နိုင်	kyöôay:- myee-goh
	သည်	măh-săht-hning-thëë
bearer	ထက်ရှိသူ	let-shëë-thoo
bond, a	စာချုပ်	tsāh-johk
broker	ပွဲစား	pweh-zāh:
brokerage	ပွဲခ	pweh-găh
buyer	ဝယ်သူ	weh-thoo [zăh-leh
cargo	ဝန်စလယ်။ ကုန်စလယ်	wöön-zăh-leh, koh-
charter a ship, to	သင်္ဘောစာချုပ်နှင့်ငှါး	thim:baw tsāh-johk-
	သည်	hnjn-hgnāh:-thëë
company	ကုမ္ပဏီ။ ကုန်ဖက်စု	kôhm băhnëë, koh-
		bet-tsöö
confiscate, to	ထိမ်းယူသည်	thayn:-yoo-thëë
contract, a	ဂတိစာချုပ်	găhdëë-zăh-johk
cost price	အဘိုး	ăh-hpôh:

English.

Burmese.

Pronunciation.

creditor	ကြေးရှင်	kyöōay:-shin
custom-house	အကောက်ထိုက်	äh-kowk-tik
customs duties	အကောက်	äh-kowk
damage	အကျိုးပျက်ခြင်း	äh-kyôh:-pyet-chin:
debt	ကြေး၊ မြီ	kyöōay:, myee
debtor	မြီစား	myee-zāh:
deliver, to	အပ်ပေးသည်	äh-t-pay:-thëë
exports	ထုတ်ကုန်	htohk-kôhn
firm, a	ကုန်ဖက်စု	kohn-bet-tsöō
imports	[of သွင်းကုန်	thwin:-gohh
introduction, letter	အကျမ်းဖွဲ့ပေးစာ	äh - kyoon:-hpweh
market	ဈေး	zay: [pay:-zāh
market price	ဈေးနှုန်း	zay:-hnôhn:
partner	ဖက်စပ်သူ	hpet-tsäh-thoo
pay, to	ပေးဆပ်သည်	pay:-säh-thëë
price	အဘိုး	äh-hpôh:
price-list	အဘိုးစာရင်း	äh-hpôh:-tsāh-yin:
receipt	ပြေစာ	pyay-zāh
rent	ငှါးခ	hgnāh:-gāh
retail, to	လက်ထိရောင်းသည်	let-lee-yowng:-thëë
salesman, seller	ရောင်းသူ	yowng:-thoo
unload, to	ဝန်ချသည်	wöōn-chäh-thëë
warehouse	ဂိုထောင်။ ကုန်ထောင်	gohdowng, kohn-
weight	အချိန် [ထိုက်	äh-chayn [hlowng-dik
wharf	ဆိတ်	sayt
wharfage	ဆိတ်ခ	sayt-hkäh [thëë
wholesale, to sell	ဖောက်ချရောင်းသည် or လက်ကားရောင်း သည်	hpowk-chäh-yowng:- let-kāh:yowng:-thëë

Correspondence. မြာစာမေတ္တာစာရေးသည်နှင့်ဆိုင်ရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
address	မြာစာထိပ်	hmāh-zāh-layk
blotting-paper	မြင်နှိုဝတ္ထု	hmin-hnayk-tsekkoo
date	နေ့စွဲ	ṇay-zweh
dead letter office	စာသေတိုက်	tsāh-thay-dik
envelope	စာအိတ်	tsāh-ayk
fasten, to	ခတ်သည်	hkăht-thěě
immediate	အလျင်အမြန်	ăh-lyin-ăh-myăhn
ink	မြင်ရည်	hmin-yěě
inkstand	မြင်အိုး	hmin-ôh:
letter, note	မြာစာ။ မေတ္တာစာ	hmāh-zāh, myittāh-zāh
letter-box	ဒက်သစ်တာ	det-thittāh
note-paper	စာရေးဝတ္ထု	tsāh-yay: tsekkoo
packet	အထုပ်	ăh-htohk
pen	ကလောင်။ မြင်တံ	kăhlowng, hmin-dăhn
penknife	ထားကလေး	dăh:-găhlay:
pencil	ခဲတံ	hkeh-dăhn
post-office	ဒက်ရုံး။ စာတိုက်	det-yôhn:, tsāh-dik
quire	အထွာ ၂၄ချပ်	ăh-hlwāh hnăh-seh-lay:-
ream	အထွာ ၄၀၀	ăh-hlwāhlay:-yăh [jăht
seal, a	တံဆိပ်	tăh-zayt
—, to	တံဆိပ်ခတ်သည်	tăh-zayt hkăht-thěě
sealing-wax	ချိတ်။ သင်္ဘောချိတ်	chayt, thimṣbaw-jayt
sheet	အထွာ	ăh-hlwāh
signature	လက်မှတ်	let-hmăht
telegraph, to	ကြေးနန်းရိုက်သည်	kyay:-năhn: yik-thěě
urgent	လျင်မြန်စွာ	lyin-myăhn-zōăh
writing-materials	စာရေးရန်အရာ	tsāh-yay:-yăhnăh-yăh

Military Terms. စစ်မှုနှင့်ဆိုင်ရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
accoutrements	စစ်တန်ဆာ	tsit-tăh-zāh
ammunition	ခဲယမ်း	hkeh-yăhn
anvil	ပေ	pay
arms	လက်နက်	let-net <i>or</i> len-net
arsenal	လက်နက်တိုက်	let-net-tik
artillery	အမြောက်စု	ăh-myowk-tsöö
attack, to	တိုက်သည်	tik-thëé
battery (fort)	မြေကတုတ်	myay-găh-dohk
bayonet	သေနတ်စွပ်လွှဲ	thay-năht-tsööt-hlăhn
bomb	ဗုံး	bôhn:
— shell	ဗုံးဆန်	bôhn:-zăhn
breach of gun	အမြောက်ရင်း	ăh-myowk-yin:
brigade	သူရဲတပ်စု	thoo-yeh dăht-tsöö
bullet	ကျည်စေ့	kyëé-zëë
camp	စားခန်း	tsăh-hkahn:
cannon	အမြောက်	ăh-myowk
— ball	အမြောက်ဆန်	ăh-myowk-săhn .
captain	တရာဇိတ်	tăh-yăh-boh
cartridge	ယမ်းတောင့်	yăhn:-downg
cavalry	မြင်းစီးတပ်	myin:-zee:-tăht
colonel	တထောင်ဇိတ်	tăh-htowng-boh
division	သူရဲတပ်စုကြီး	thöö-yeh-dăht-tsöö-jee:
drum	စည်	tsëé
drummer	စည်တီးသမား	tsëé-tee:-thăhmăh:
fascines	ထင်းစည်း	htin:-zee:
fight, to	စစ်တိုက်သည်	tsit-tik-thëé
fosse	ကျို	kyôhn:

English.	Burmese.	Pronunciation.
furlough (leave)	အခွင့်	ăh-hkwĭn
general	ဗိုလ်ချုပ်	boh-johk
guard (house)	ကင်းထဲ	kin:-deh
guide	လမ်းပြ	lăhn:-byăh
haversack	ထွယ်အိတ်	lweh-ayk
hospital	လူနာရုံ	loo-năh-yohŋ
helmet	ခမောက်	hkăh-mowk
infantry	ခြေသည်	ch yay-theh
lock of gun	ထောင့်ဖိတ်အိမ်	thay-năht mee:-ayn
magazine	ယမ်းထိုက်	yăhn:-dik
major	ငါးရာဗိုလ်	gnăh:-yăh-boh
mallet	ထက်ရိုက်	let-yik
mine	မြေတွင်း	myay-dwin:
mutiny	ပုန်ကန်ခြင်း	pohŋ-kăhn-jin:
officer	ဗိုလ်။ စစ်ဗိုလ်	boh, tsit-boh
outpost	ကင်းတပ်	kin:-dăht
picket (peg)	ထပ်ချွန်။ စို	thit-chöön, tsoh
platform	စင်	tsin
powder	ယမ်းတပ်	yăhn:
rammer	ထိုးတံ	htôh:-dăhn
regiment	တပ်	tăht
rifle, gun	ရိုက်ပတ်။ ထောင့်	yik-păht, thay-năht
— barrel	ရိုက်ပတ်ပြောင်း	yik-păht-pyowng:
— cock	မောင်း	mowng:
— stock	ရိုက်ပတ်အိမ်	yik-păht-ayn
sentry	အဝေါင့်	ăh-tsowng
soldiers	စစ်သည်။ တတ်သား	tsit-thee, tăht-thăh:
— (European)	ဂေါ်ရာ	gāw-yăh
sword	ခင်းထွယ်	dăh-lweh

English.	Burmese.	Pronunciation.
shovel	တူးရွင်းပြား	too:-yöön:-byāh:
stockade	သစ်တပ်	thit-täht
town wall	မြို့ရိုး	myōh-yōh:
trigger	လက်ထွက်	let-hlohk
war	စစ်။ စစ်တိုက်ခြင်း	tsit, tsit-tik-chin:

Religion. အယူဘာသာ။

ascetic	ဖိုးသူတော်	hpōh:-thoo-dāw
begging-bowl	သပိတ်	thāhbayt
bell (large)	ခေါင်းလောင်း	hkowng:-lowng:
— (small)	ဆည်းလည်း	see:-lee:
books	စာအုပ်	tsāh-ohk
— sacred (Bible)	ကျမ်း။ ဝိနုကတ်	kyāhn:, péedāhkāht
Buddha	ဘုရားသွင်။ ဗုဒ္ဓ	hpāh-yāh: thāh-hken, bohk-dāh
Buddhist religion	ဗုဒ္ဓဘာသာ	bohkdāh-bāhtāh
cemetery	သင်းချိုင့်	thin:-jīn
Christian	ခရစ်ယာန်	hkāh-yit-yāhn
Christianity	ခရစ်ဘာသာ	hkāh-yit-bāhtāh
church (Buddhist)	သင်္ဃာ	thinghāh
— (other bodies)	အသင်းတော်	āh-thin:-dāw [yāht
— (building)	သုဓမ္မာဇရပ်	thōōdāh m m āh-zāh
clergyman	ဆရာ။ ဓမ္မာဆရာ	sāh-yāh, dāh m m āh-
coffin	တလာ	tāh-lāh [sāh-yāh
congregation	ပရိသကံ	pāh-yayk-thāht
convent (for nuns)	မယ်သူတော်ကျောင်း	meh-thoo-dāw-jowng:
corpse	အလောင်း	āh-lowng:
Creator, the	ဖန်ဆင်းတော်မူသော ဘုရားသွင်	hpāhn-zin:-dāw-moo- thaw-hpāh-yāh:-thāh- hken

English.	Burmese.	Pronunciation.
cross	ထက်ဝါးကပ်တိုင်	let-wāh:-gāht-tīng
fast, to	အစာရှောင်သည်	āh-tsāh showng-thēē
fast-day	ဥပုတ်နေ့	ōōboh-k-nay
festival	ပွဲနေ့	pweh-nay
funeral	မသာ	māh-thāh
— of monk	ဆုံးကြီးပြီ	hpōhn:-jee:-byāhn
funeral rite, to per-	သင်ပြုယ်သည်	thin-jōh-thēē
ghosts [form]	တစ္ဆေ	tāh-say
God	ဘုရားသွင်	hpāh-yāh:-thāh-hken
heaven	မိုဃ်း။ ကောင်းကင်	mōh:, kowng:-gin
hell	ငရဲ	gnāh-yeh
hermit	ရသေ့	yāh-thay
image	ရုပ်တု	yohk-tōō
monastery	ကျောင်း	kyowng:
— precincts	ကျောင်းတိုက်	kyowng:-dik
monk	ရဟန်း။ ဘုန်းကြီး	yāh-hāhn:, hpōhn:-jee:
monk's dress	သင်္ကန်း	thingāhn:
nun	မယ်သူတော်	meh-thoo-dāw
pagoda	စေတီ။ ဘုရား	zay-dee, hpāh-yāh:
pray	ဆုတောင်းသည်	sōō-downg:-thēē
probationer	မောင်ရှင်။ သာမဏေ	mowng-yin, thāhmāh-
preach, to	တရားတော့ည်	tāh-yāh: haw-thēē [nay
religion	သာသနာတော်	thāh-thāh-nāh-dāw
rest-house	အရပ်	zāh-yāht
scholar [ings]	တပည့်	tāh-beh
supernatural ¹ be-	နတ်။ ဒေဝ	nāht, daywāh

¹ The 'nāht' is a supernatural being answering to the fairy or kelpie. *Devāh* is the Pali name connected with Lat. *deus*. They are supposed to be everywhere and have to be appeased by small sacrifices. The *nāgāh:* lives in the water and underground and corresponds to the *drak* or dragon.

English.	Burmese.	Pronunciation.
supernatural ser- umbrella [pents	နဂါး ထီး	năhgāh: htee:
water-tank	ရေကန်	yay-găhn
weathercock	ငှက်မနား	hgnet-măh-nāh:

Society and Government. အစိုးရမင်းနှင့်အရာရှိတို့

circle (division of a district)	တိုက်	tik
—, head man of citizen	တိုက်သူကြီး မြို့သား	tik thăh-jee: myoh ^o -thāh: [jee:
commissioner	ဝန်ရှင်ထောင်မင်းကြီး	wōön-shin-dāw min:-
assistant do.	ဝန်ထောက်ထောင်မင်း	wōön-dowk-dāw-min:
deputy do.	အရေးပိုင်မင်း	ăh-yay:-bing-min:
forest officer	သစ်ထောဝန်ထောက်	thit-taw wōön-dowk
judge	တရားမသူကြီး	tăh-yăh-măh thăh-jee:
king	ရှင်ဘုရင်	shin-băh-yin
kingdom	နိုင်ငံ	ning-gnăhn
landowner	မြေရှင်	myay-shin
lessee of fishery	အင်းသူကြီး	in: thăh-jee:
magistrate	ရာဇဝတ်မင်း	yăhzăhwōöt-min:
— (of town)	မြို့ဝန်	myoh ^o wōön
minister of state	အတွင်းဝန်	ăh-twin: wōön
peasant	ကျေးတောသား	kyay:-daw-thāh:
people	ပြည်သူပြည်သား	pyee-thoo pyee-thāh:
prince, princess	မင်းသား။ မင်းသမီး	min:-thāh:, min:-thăh
province, division	နယ်။ ခရိုင်	neh, hkăh-yīng [mee:
queen (own right)	ဘုရင်မ	băh-yin-mah
— (of king)	မိဖုရား	mée-bah-yāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
revenue	အခွန်	ăh-hkōön [jee:
secretary	စာရေး။ စာရေးကြီး	tsăh-yay:, tsăh-yay:
secretary (chief)	အတွင်းဝန်ထောက်	ăh-twin: wōön-dowk
timber-forest-con- tractor [trate	သစ်ခေါင်း	thit-gowng:
township magis-	မြို့အုပ်	myoh-ohk
village constable	ရွာခေါင်း	yōōăh-gowng:
— elder	ရွာထူကြီး	yōōăh-loo-jee:
villager	ရွာသား။ (f.) ရွာထူ	yōōăh-thăh:, (f.) yōōăh- thoo

Government Departments. အစိုးရရေးဌာန။

Accounts	ငွေထိုက်ရေးဌာန	Gnway-dik-yay: htăh- năh
Cadastral Survey	ထယ်ရာရေးဌာန	Leh-yăh yay: htăhnăh
Civil	တရားရေးဌာန	Tăhyăh - măh yay: htăhnăh
Customs	အကောက်ရေးဌာန	Ăh-kowk yay: htăhnăh
Education	ပညာရေးဌာန	Peenyăh yay: htăhnăh:
Foreign	နိုင်ငံခြားရေးဌာန	Ning-gnăhn-chăh: yay: htăhnăh
Forest	သစ်တောရေးဌာန	Thit-taw yay: htăhnăh
General	အုပ်ချုပ်ရေးဌာန	Ăh-yăht-yăht yay: htăhnăh [năh
Home	နိုင်ငံရေးဌာန	Ning-gnăhn yay: htăh-
Jail	အကျဉ်းရေးဌာန	Ăh-kyin: yay: htăhnăh
Judicial	တရားရုံးဝန်ထမ်း ဌာန:	Tăhyăh: yăhzah-wōöt yay: htăhnăh

English.

Burmese.

Pronunciation.

Legislative	ဥပဒေပြုဌာန	Ööpahday-pyöö htāh-
Military	စစ်ရေးဌာန	Tsit yay: htāhnāh [nāh
Police	ရာဇဝတ်ရေးဌာန	Yāhzāh-wööt yay: htāhnāh
Postal	စာတိုက်ရေးဌာန	'Tsāh-dik yay: htāhnāh
Public-Works	နိုင်ငံတော်ထုပ်ဆောင် ရေးဌာန	Ning-gnāhn-dwet-lohk- sowng yay: htāhnāh
Revenue	အခွန်ထောင် ရေးဌာန	Āh-hköön-dāw yay: htāhnāh
[ment		
Revenue Settle-	ကြေးထိုင်ဌာန	Kyay:ding htāhnāh
Telegraph	ကြေးနန်းရေးဌာန	Kyay:-nahn: yay:- htāh-nah
Govt. Prosecutor	အစိုးရအမှုထိုက်ရှေ့ နေ	Āh-tsōh:-yāh āh-hmöö- lik shay-nay [byahn
do. Translator	အစိုးရစာထောင်ပြန်	Āh-tsōh:-yāh tsāh-dāw-
Supt. of Govern- ment Printing	အစိုးရပုံနှိပ်ထိုက် အုပ်	Āh-tsōh:-yāh pohn- hwayk-tik-ohk

The Cardinal Numbers. ဝဏန်းများနှင့်အမည်။

(For Grammatical Notes, see p. 114.)

Burmese character.	Burmese words.	Pronunciation.
1	၁ တစ်	tit (<i>or</i> tāk in composition)
2	၂ နှစ်	hnit (<i>or</i> hnāk in composition)
3	၃ သုံး	thōhn: [tion]
4	၄ လေး	lay:
5	၅ ငါး	gnāh:
6	၆ ခြောက်	chowk
7	၇ ခုနှစ်	hkōō-hnit
8	၈ ရှစ်	shit
9	၉ ကိုး	kōh:
10	၁၀ တဆယ်	tāk seh
11	၁၁ တဆယ်နှင့်တစ်	tāk seh hniṅ ¹ tit <i>or</i> seh-tit
12	၁၂ တဆယ်နှင့်နှစ်	tāk seh hniṅ hnit
13	၁၃ တဆယ်နှင့်သုံး	tāk seh hniṅ thōhn:
14	၁၄ တဆယ်နှင့်လေး	tāk seh hniṅ lay:
15	၁၅ တဆယ်နှင့်ငါး	tāk seh hniṅ gnāh:
16	၁၆ တဆယ်နှင့်ခြောက်	tāk seh hniṅ chowk
17	၁၇ တဆယ်နှင့်ခုနှစ်	tāk seh hniṅ khōō-hnit
18	၁၈ တဆယ်နှင့်ရှစ်	tāk seh hniṅ shit
19	၁၉ တဆယ်နှင့်ကိုး	tāk seh hniṅ kōh:
20	၂၀ နှစ်ဆယ်	hnit seh <i>or</i> hnāk seh
21	၂၁ နှစ်ဆယ်နှင့်တစ်	hnit seh hniṅ tit <i>or</i> hnāk
30	၃၀ ထိုးဆယ်	thōhn: zeh [seh tit
40	၄၀ လေးဆယ်	lay: zeh
50	၅၀ ငါးဆယ်	gnāh: zeh

¹ The နှင့် hniṅ, *and*, may always be left out.

Burmese character. Burmese words. Pronunciation.

60	၆၀	ခြောက်ဆယ်	chowk seh
70	၇၀	ခုနှစ်ဆယ်	hköö-hnit seh
80	၈၀	ရှစ်ဆယ်	shit seh
90	၉၀	ကိုးဆယ်	kôh: zeh
100	၁၀၀	တရာ	tăh yāh
101	၁၀၁	တရာနှင့်တစ်	tăh yāh hniṅ tit
110	၁၁၀	တရာတဆယ်	tăh yāh tăh seh
200	၂၀၀	နှစ်ရာ	hnăh yāh
1,000	၁၀၀၀	တထောင်	tăh htowng:
10,000	၁၀၀၀၀	တသောင်း	tăh thowng:
1,000,000	၁၀၀၀၀၀၀	တသန်း	tăh thăhn

A. D. 1910, ၁၉၁၀, tăh htowng: koh: yāh tăh seh.

Numeral Auxiliaries.¹

Burmese.	Pronunciation.	Meaning.	Use.
အဦး	ăh-oo:	That which is first or chief	For rational beings
အကောင်	ăh-kowng	An animal	For brute beasts
အကြောင်း	ăh-kyowng:	An extended line	For extended things, like roads
အကွင်း	ăh-kwin:	A ring, circle	For rings, nooses, &c.
အခု	ăh-hköö	(Uncertain)	For things which cannot be de- scribed
အချပ်	ăh-chăht	A flat thing	For flat and thin things, like mats

¹ See p. 114.

Burmese.	Pronunciation.	Meaning.	Use.
အချောင်း	ăh-chowng:	A bar	For things long and straight, as needles
အခွန်း	ăh-hkōön:	(Uncertain)	For words
အဝင်း	ăh-tsin:	From ဝင်း tsin:, to extend in a line	Things long and straight, as spears and boats
အစီး	ăh-tsee:	What is ridden on	As horses and carts
အစောင်	ăh-tsowng	(Uncertain)	Writings, books
အဆူ	ăh-soo	(Uncertain)	For pagodas
အဆောင်	ăh-sowng	A building	For houses, roofs
အတန်	ăh-tăhn	An interval	Things occurring at intervals of space or time
အထည်	ăh-hteh	A piece of cloth	For clothing
အပင်	ăh-pin	A plant	For plants
အပါး	ăh-pāh:	Meaning is uncertain, but probably from ပါး pāh:, <i>to be separate</i>	For deities, ecclesiastics, and persons in power
အပြား	ăh-pyāh:	Flat things	As boards
အဖက်	ăh-hpet	A side	For things usually in pairs, as hands
အလက်	ăh-let	A hand	Weapons, tools, or what is used in the hand
အဝိုင်း	ăh-lôhn:	What is round	Things round or
အဝွယ်	ăh-thweh	What is slender	As rivers [cubical
ယောက်	yowk	An old root, meaning uncertain, but used in connection with men.	For ordinary men and women

Examples.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Three men	ထူသုံးယောက်	Loo thôhn: yowk
Five trees	သစ်ပင်ငါးပင်	Thit-pin gnāh: bin
Six dogs	ခွေးခြောက်ကောင်	H k w a y : c h o w k kowng
Four rupees	ဒင်္ဂါးလေးပြား	Dingāh lay: byāh.
Two objects of worship	ထုရားနှစ်ဆူ	Hpāhyāh: hnit soo
One cart	ထွင်းတစ်စီး	Hleh: tāh zee:
Four canoes	ငွေ့လေးစင်း	Hlay lay: zin:
A table	စားပွဲတစ်ခု	Tsāh-bweh tāh hköō
Three monks	ရဟန်းသုံးပါး	Yāhahn: thôhn: bāh:
Two fingers	လက်ချောင်းနှစ် ချောင်း	Let-chowng: hnāh chowng:
A word	စကားတစ်ခွန်း	Tsāhgāh: tāh hköōn:

Ordinal Numerals. အစီအစဉ်ကိုပြသောသင်္ချာဂဏန်း

(For Grammatical Notes, see p. 115.)

first	ပဌမ	pāh-htāh-māh
second	ဒုတိယ	döō-tēē-yāh
third	တတိယ	tāh-tēē-yāh
fourth	စတုတ္ထ	tsāh-dohk-htāh
fifth	ပဉ္စမ	pyin-tsāh-māh
sixth	ဆဌမ	sah-htāh-māh
seventh	သတ္တမ	thāht-tāh-māh
eighth	အဋ္ဌမ	āh-htāh-māh
ninth	နဝမ	nāh-wāh-māh
tenth	ဒသမ	dāh-thāh-māh

English.	Burmese.	Pronunciation.
eleventh	၆ကဒဝေ	ay-kăh-dăh-thăh-măh
twelfth	ဒွါဒဝေ	dwāh-dăh-thăh-măh

The above are all Pali words, and are not used beyond twelve. Being polysyllables they ought not to be divided, but the hyphen is used to assist pronunciation.

Collective and Fractional Numbers.

အရေအတွက်တွင်ပိုင်းချားစုပုံသောဝကားများ

all	အားထုံး။ ခပ်သိမ်း	āh:-lôhn:, hkăht-thayn:
couple, a	နှစ်ခု။ ထရံ။ ထဝံ	hnăh-hköö, tăh-yăhn,
double	နှစ်ဆ	hnăh-săh [tăh-zôhn
dozen, a	ဆယ်နှစ်ခု	seh-hnăh-hköö
fifth, a	ငါးပိုင်းတပိုင်း	gnāh:-bing: tăh-bing:
firstly	အငြီးဆုံး	ăh-oo:-zôhn:
once	တခါ။ တချိန်။ တဖန်။ တလီ	tăh-hkăh, tăh-jayn, tăh- hpăhn, tăh-lee
one-half	တဝက်	tăh-wet
exactly half	တက်ဝက်	htet-wet
pair, a	အစုံ။ အရံ	ăh-tsohn, âh-yăhn
part, portion	အပိုင်း	ăh-ping:
quarter, fourth	တစိတ်	tăh-zayt
single [part	တခုထည်း	tăh-göö-dec: ¹
third, a	သုံးပိုင်းတပိုင်း	thôhn:-bing:tăh-bing:
threefold	သုံးဆ	thôhn:-zăh

¹ Where ခု is not used above as the numerical affix, it will be necessary to use the proper affix given at pp. 79-81 instead.

Also instead of ပိုင်း ping, a portion, one may use ပုံ pōhn, heap, or စု tsò, collection.

English.	Burmese.	Pronunciation.
three-quarters	သုံးဝိတ်	thôhn:-zayt
three-sevenths	ခုနှစ်ပုံသုံးပုံ	hköô - hnăh - bohñ - thôhn:-bohñ
twice	နှစ်ခါ	hnăh-hkâh [hnăh-zöô
two-sixths	ခြောက်စုမှတနှစ်စု	chowk - tsöô - hmâh
whole, the	အကျုံး။ အထုံး	ăh-kôhn, ăh-lôhn:

Adjectives (*Intransitive Verb Roots*).¹ ဝိထေဝနာ။

ထေဝ *thaw* must be added to each if used in front of a noun.

(For Grammatical Notes, see p. 113.)

able (capable)	တတ်။ တတ်နိုင်။ တတ်စွမ်း	tăht, tăht-hñing, tăht- tsoon:
awake	နိုးနေ။ နိုး	nôh:-nay, nôh:
bad (wicked)	ဆိုး	soh:
— (unsound)	မကောင်း	măh kowng:
base	ယုတ်	yohk
beautiful, hand-	လှ	hlăh
beloved [some	ချစ်	chit
big	ကြီး	kyee:
bitter	ခါး	hkâh:
blind	တန်း	kăhn:

¹ Adjectives are often used in pairs to prevent mistake. Thus,—

နက် net means *deep, not shallow*; it also means *to be dark*.

နက်နဲ net-neh means *intellectually deep, profound*.

လှ hlăh, *handsome* and also *very*. So to prevent mistake we may say

လှလှ hlăhhlăh, *handsome*. ပပăh by itself means *shiny*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
blunt	တံး	tôhn:
bold, brave	ရဲ။ ရဲရင့်	yeh, yeh-yin
bright	ပြောင်	pyowng
broad, wide	ကျယ်	kyeh
careful	သတိပြုတတ်	thăhdéé pyöô-dăht
careless	သတိလပ်	thăhdéé lit
cheap	အသိုးချို	ăh-hpôh: cho <i>h</i>
clean	စင်။ စင်ကြယ်။ သန့်	tsin, tsin-kyeh, thăh <i>n</i> -
clear	ကြည်လင် [ရှင်း	kyee-lin [shin:
clever	လိမ္မာ	laymmă <i>h</i>
cold	ချမ်း	chă <i>h</i> n:
comfortable	သက်သာ	thet-thă <i>h</i>
cool	င။ အေး	ay:
corpulent	ဝ။ ဖျိုး	wă <i>h</i> , hpyô <i>h</i> s
costly	အသိုးကြီး	ăh-hpôh: kyee:
crazy	ရူး။ သွတ်။ စိတ်ရူး	yoo:, thööt, tsayt-yoo:
cruel	ရက်စက် [ပေါက်	yet-tset [powk
damp	ထိုင်း	hting:
dark	မှောင်။ မိုက်။ ညို	hmowng, mîk, nyo <i>h</i>
deaf	နားပင်း။ နားလေး	nă <i>h</i> : pin:, nă <i>h</i> : lay:
dear (in price)	အသိုးကြီး	ăh-hpôh: kyee:
deep (not shallow)	နက်	net
— (of purpose)	နက်နဲ	net-neh
different	ခြားနား။ ကွဲပြား။ ထူး	chă <i>h</i> :-nă <i>h</i> :, kweh-
dim	မှန်	hmô <i>h</i> n [byă <i>h</i> :, htoo:
dirty	ညစ်	nyit
dry	သွေ။ ခြောက်	thway, chowk
dull (of weather)	အံ့	oh <i>ŋ</i>
dumb	အ	ă <i>h</i>

English.

Burmese.

Pronunciation.

dusty	ပိုထူ။ ပိုထူ	hpohn-htāh, hpohn-
early	စော	tsaw [htoo
easy (to do)	လွယ်	lweh
empty	လွတ်လပ်	lōöt-lāht
even	ညီညာ	nyee-nyāh
false	မတုတ်။ မမှန်	māh-hohk, māh-hmāhn
far	ဝေး	way:
few	နည်း။ ဂှား	neh:, shāh:
fine (excellent)	ကောင်းမြတ်။ မြတ်	kowng:-myāht, myāht
— (in quality)	ချော။ ညက်	chaw, nyet
fit (for)	ထော်လျော်	tāw-lyāw
flat	ပြား။ ပြန့်	pyāh:, pyāhn
foolish	မိုက်။ နှနဲး	mīk, hnāhn:
fortunate	ကံကောင်း	kāhn-gowng:
free	ကင်းလွတ်	kin:-lōöt
fresh	လန်း။ သစ်	lāhn:, thit
full	ပြည့်စုံ	pyeꞑ-zohn
gay	ရွှင်လန်း။ ဝမ်းမြောက်	shwin-lāhn:, woon:
general, usual	ဖြစ်လေ့	hpyit-lay [myowk
gentle	နူးညံ့	noo:-nyāhn
glad	ရွှင်လန်း	shwin-lāhn:
good	ကောင်း	kowng:
grand	မြင့်မြတ်	myiṅ-myāht
great	ကြီး။ (P.) မဟာ	kyee:, (P.) māhkhāh
happy	ချမ်းသာ	chāhn:-thāh
hard	မာ	māh
— (difficult)	ခက်ခဲ	hket-hkeh
— (disposition)	ကြမ်းတမ်း	kyāhn:-dahh:
heavy	လေး	lay:

English.	Burmese.	Pronunciation.
high	မြင့်	myin
honest	ဖြောင့်မတ်။ ရှိးသး	hpyowng-măht, yôh:-
hot	ပူ	poo [thăh:
hungry	မွတ်ထိတ်	mööt-thayt
ill (unwell)	နာ။ မမာ	nāh, mäh-māh
important	ဂရုပြုဖွယ်	găhyöô pyöô-bweh
just	ဖြောင့်မတ်	hpyowng-măht
lame	ခြေမစွမ်း	chyay mäh tsoon:
large, vast	ကြီးကျယ်	kyee:-kyeh
last	နောက်ဆုံး	nowk-sôhn:
late	နောက်ကျ	nowk-kyăh
lazy	ပျင်း။ ပျင်းရိ	pyin:, pyin:-yěë
lean	ပိန်။ ကြို	payn, kyohh
light (not heavy)	ပေါ့	pay
light (not dark)	လင်း	lin:
like	တူ	too
little (small)	ငယ်။ ကလေး	gneh:, kăhlay:
long	ရှည်	slay
— (of time)	ကြာ	kyăh
loose	မကျပ်။ ချောင်	mäh kyăht, chowng
low (in place)	နိမ့်	nayn
— (in spirits)	ညှိုးငယ်း	hnyoh:-gneh
many	များ	myăh:
mild	နှိုးညံ့။ ထိပ်မွေ့	noo: - nyăhn, thayn-
muddy	နောက်	nowk [mway
natural	သဘာဝ။ နဂိုရ်	thăhbăhwăh, năhgoh
near	နီး။ နား	nee:, năh:
new	သစ်	thit
nice, tasty	ဆီဝံ့။ အရသာရှိ	sayn, äh-yăh-thăh shěë

English.	Burmese.	Pronunciation.
old ¹ (not new)	ဟောင်း	howng:
open	ပွင့်	pwiṅ
— (gaping)	ဟ	häh
patient	သည်းခံ	thee:-hkähṅ
pleasant	သာ။ သာယာ	thäh, thäh-yäh
poor (not rich)	ဆင်းရဲ	sin:-yeh
poor (in quality)	ညံ့	nyähṅ
poor (to be pitied)	သနားတွယ်	thähṅnäh:-bweh
possible	ဖြစ်နိုင်	hpyit-ning
pretty	လှ။ ထင့်တယ်	hläh, tiṅ-deh
private (secluded)	ဆိတ်ကွယ်	sayt-kweh
— (personal)	ကိုယ်နှင့်သာဆိုင	koh-hniṅ thäh sing
probable	ဖြစ်လားတ္တိ။ ဖြစ် [ကောင်း	hpyit-lähṅttähṅ, hpyit- kowng:
proud	စိတ်မြင့်။ ထောင်မော်	tsayt-myiṅ, htāw-māw
pure, clean	စင်ကြယ်။ သန့်ရှင်း	tsin-kyeh, thähṅ-shin:
quick, swift	လျင်။ မြန်	lyin, myähṅ
quiet	ငြိမ်သက်	gnyayn-thet
— (scarce)	ရှားပါး	shäh:-bäh:
raw	စိမ်း	tsayn:
rich	ကြွယ်ဝ	kyööh-eh-wäh
right, true	မှန်။ ဟုတ်	hmähṅ, hohk
ripe	မှည့်	hmeḥ
rough	ကြမ်း	kyähṅ:
round	လုံး	lôhn:
rude	ရိုင်း။ ရိုင်းပြ	ying, ying:-byäh
sad	စိတ်ပူ။ ဝမ်းနည်း	tsayt-poo, wöön: neh:

¹ Old (in age) ဒီ။ အသက်ကြီး။ ဟောင်း is used only for inanimate things, except in the sense of *former*, like French *ancien*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
safe, secure	လုံချို	loh-n-chohn
sharp	ထက်	htet
— (of sound)	ဝူး	tsoo:
short	တို	toh
— (of time)	မကြာ	măh kyāh
short (in stature)	ပု	pöö
silent	တိတ်ဆိတ်	tayt-sayt
slow	နှေး။ ဖြည်းညှင်း	hnay:, hpyay:-hnyin:
small	ငယ်။ ဝေး	gnch, thay:
smooth	ချော။ ပြေပြစ်	chaw, pyay-byit
soft	ပျော့။ နူးညံ့	pyaw, noo:-nyăhn
sour	ချဉ်	chin
square	စတုရန်းဖြစ်	tsăhdööyăhn: hpyit
straight	ဖြောင့်	hpyowng
strange (curious)	ထူးဆန်း	htoo:-zăhn:
strong	စွမ်းမာ။ အားကြီး	tsöön:-măh, āh:-kyee:
stupid, dull	ညာဏ်ထုံ။ ထိုင်းရှိုင်း	nyăhn - htôhn, htīng:-
sufficient	လောက်	lowk [hming:
sweet	ချို	choh
— smelling	မွှေး	hmway:
tall	အရပ် မြင့်	ăh-yăht-myiṅ
thick (stout)	ထုတ်	tohk
—, dense	ပျစ်	pyit
thin	ပါး။ မပျစ်	pāh:, măh pyit
thirsty	ရေငတ်	yay-gnăht
tough	ပျဉ်း။ ခိုင်ခံ့	pyin:, hking-găhn
ugly	အရုပ်ဆိုး။ မလှ	ăh-yohk sôh:, măh hlăh
useful	အသုံးဝင်။ အကျိုးရှိ	ăh-thôhn: win,ăh-kyôh:
usual	ဖြစ်လေ့ရှိ	hpyit-lay sheé [sheé

English.	Burmese.	Pronunciation.
valuable	အတိုးထိုက်။ အတိုးထန်	ah-hpôh: htik, äh-hpôh: tahn
various	ထူးခြား။ အထူးထူး	htoo:-jäh:, ah-htoo:doo:
warm	နွေး။ ဒိုက်	nway:, ik
weak	အားနည်း။ ချွဲနဲ့။ ပေါ့	äh:neh:, cheh-neh, paw
wet	စို။ စိုစွတ်	tsoh, tsoh-zööt
willing	စိတ်ပါ	tsayt-päh
wise	ပညာရှိ	pyinyäh shëe
wrong	မမှန်	mäh hmäh
— (erroneous)	မှားထွဲ	hmäh:-lweh
young	အသက်ငယ်	äh-thet gneh

Verbs. ကရိယာ။

(For Grammatical Notes, see p. 115.)

[Most of the Intransitive Verbs will be found with the adjectives. သည် *thëë* to be added to each.]

To accept (agree)	ဝန်ခံ	wöön-hkähn
„ — (receive)	ခံယူ	hkähn-yoo
„ ache	ကိုက်	kik
„ acquire	ရ။ ရခံ	yäh, yäh-mëë
„ add	ပေါင်း	powng:
„ admire	နှစ်သက်	hnit-thet
„ admonish	ဆုဒ္ဓ	sôhmmäh
„ adore (trust in)	ကိုးကွယ်	kôh:-gweh
„ advance	တိုးထက်	tôh:-tet
„ aid	ကူညီ	koo-nyee
„ answer, reply	ထုချေ။ ပြန်ပြော	htöô-jyay, pyäh-pyaw
„ applaud	ချီးမွမ်း	chee:-moon:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To appoint	ခန့်ထား	hkăhṅ-htāh:
„ approve	မိတ်တူ	tsayt-too
„ arise	ထ။ <i>intr.</i> ထဝေ။ <i>tr.</i>	htăh, htăh-zay
„ arrange	ပျင်ဆင်	pyin-zin
„ arrive	ရောက်။ ဆိုက်	yowk, sik
„ ascend	တက်	tet
„ ask	မေး	may:
„ — (demand)	ထောင်း	towng:
„ assemble	စုဝေး။ <i>tr.</i> or <i>intr.</i>	tsöō-way:
„ avoid	ရှောင်	showng
„ awaken	နှိုး။ နှိုးဆော်	hnôh:, hnôh:-zāw
„ bathe	ချေချိုး။ <i>intr.</i>	yay chôh:
„ be	ဖြစ်။ ရှိ	hpyit, shée
„ beat	ရိုက်။ ပုတ်။ နှက်	yik, pohk, hnet
„ begin	အစပြု	ăh-tsăh pyöō
„ believe	ယုံ [တွေ့။ <i>intr.</i>	yohn
„ bend	ညွတ်။ <i>tr.</i> ညွတ်။	hnyööt, nyööt, kway
„ bind	ချည်။ ချည်နှောင်	chěē, chěē-hnowng
„ bite	ကိုက်	kik
„ blame	အပြစ်တင်	ăh-pyit tin
„ blow	မှုတ်	hmoĥk
„ — (as wind)	ထိုက်	tik
„ boast	ဝါကြွား	wāh-kyöōăh:
„ boil	ပြုတ်။ ချက်	pyöĥk, chet
„ borrow	ချေးငှား [ဖဲ့။ <i>tr.</i>	chee:-hgnāh: [hpēĥ
„ break	ကျိုး။ <i>intr.</i> ခွဲ။ ဖြို။	kyôh:, hkweh, hpyoh,
„ bring	ယူထား။ ယူခဲ့။ ဆောင်	yoo-lāh, yoo-geĥ,
„ build	ဆောက် [ယူ။ <i>tr.</i>	sowk [sowng-yoo
„ burn	မီးထောင်။ <i>intr.</i>	mee: lowng

English.	Burmese.	Pronunciation.
To burn (set fire to)	မီးရှို့	mee: sho ^h
„ bury	မြေမြှတ်	myay-hmyohk
„ button	အင်္ကျီထီးထပ်	in:jee-thee: täht
„ buy	ဝယ်	weh
„ call	ခေါ်	hkāw
„ carry	ဆောင်။ ထမ်း	sowng, htāhn:
„ — (on head)	ရှက်	yöötet [mee
„ catch	ဖမ်းဆီး။ ဖမ်းမိ	hpāhn:-zee:, hpāhn:-
„ change	ပြောင်း။ <i>intr.</i> ထဲ။	pyowng:, leh, leh-hleh
„ climb	ထက် [ထဲလှယ်။ <i>tr.</i>	tet
„ consent	သဘောတူ	thāhbaw too
„ cook	ချက်	chet
„ cough	ခြောင်းဆိုး	chowng: sôh:
„ cover	အုပ်။ ဖုံး	ohk, hpôhn:
„ dance	က	kăh
„ decide	ဆုံးဖြတ်	sôhn:-hpyăht
„ deny	ငြင်းပယ်	gnyin:-peh
„ depart, go away	ထွက်သွား	htwet-thwāh:
„ descend	ဆင်း။ သက်	sin:, thet
„ desire, wish for	လို။ လိုချင်	loh, loh-jin
„ do, make	ပြု။ ထုတ်	pyööt, lohk
„ draw, pull	ဆွဲငင်	sweh-gnin
„ dream	အိပ်မက်	ayn-met
„ drink	သောက်	thowk
„ dress	အဝတ်ဝတ်	ăh-wööt wööt
„ dwell, live	နေ	nay
„ eat	စား	tsāh:
„ endeavour	ကြိုးစား	kyôh:-zāh:
„ escape	ထွက်	lööt

English	Burmese.	Pronunciation.
To expel	နှင်ထုတ်	hwin-htohk
,, extract	နှိတ်	hnohk
,, fall	ကျ။ လဲ	kyäh, leh
,, feel (by touch)	စမ်း	tsäh:
,, find, feel	တွေ့	tway
,, finish	အစသတ်။ ပြီးစေ	äh-tsäh thäht, pyee-
,, follow	လိုက်	lik [zay
,, forbid	မြစ်ထား	myit-täh:
,, forget	မေ့လျော့	may-lyaw
,, frighten	ခြောက်လှန့်	chowk-hläh
,, get	ရ။ ရမိ	yäh, yäh-meë
,, give	ပေး။ အပ်	pay:, äht
,, go	သွား	thwäh:
,, go in	ဝင်	win
,, go out	ထွက်	htwet
,, govern	အုပ်စိုး	ohk-tsoh:
,, grow	တိုး။ ပွား	tôh:, pwäh:
,, hang	ဆွဲထား	sweh-htäh:
,, hate	မုန်း	môhn:
,, hear	ကြား	kyäh:
,, help	မဝ	mäh-zäh
,, hide	ရှောင်ထား	hwet-htäh:
,, — (one's-self)	ပုန်းနေ	pôhn:-nay
,, hire	ငှါး	hgnäh:
,, hold	ကိုင်	king
,, hope for	မျှော်လင့်	hmyāw-liṅ
,, intend	ကြံ	kyäh
,, join, tr.	ဆက်	set
,, joke	ကျီစား	kee-zäh:

English.

Burmese.

Pronunciation.

To jump	ခုန်။ ခုန်ထွား	hkohn, hkohn-hlwāh:
„ keep	ယူထား	yoo-htāh:
„ kill	သတ်	thāht
„ kindle (fire)	မီးညှို့	mee: hnyëë
„ know	ထိ	thëë
„ laugh	ရယ်	yeh
„ learn	သင်	thin
„ lend (<i>or</i> borrow)	ချေး	chee:
„ let (permit)	အခွင့်ပေး	ăh-hkwj̄n pay:
„ let (<i>or</i> hire)	ငှါး	hgnāh:
„ let go	ထွတ်	hlööt
„ lie down	အိပ်။ ထိုးထိုးနေ	ayk, tōhn:-lōhn: nay
„ lift	ချို။ မ	chee, mǎh
„ light	ထွန်း	htoon:
„ listen	နာ	nāh
„ live (be alive)	အသက်ရှင်	ăh-thet shin
„ lock	ထောင့်တတ်	thaw̄ hkǎht
„ look for	ကြည့်ရှာ	kyeē-shāh
„ loosen	ထွေ့	shay
„ lose	အပျောက်ခံ။ ရှုံး	ăh-pyowk hkǎhn,
„ love	ချစ်	chit [shōhn:
„ mark	မှတ်။ မှတ်ထား	hmǎht, hmǎht-htāh:
„ marry	ထိမ်းမြန်း။ လက်ထပ်	htāyn:-myāhn̄, let-htǎht
„ — (of a woman)	ဆောင်နှင်း။ လက်ထပ်	sowng-hnin:, let-htǎht
„ meet	တွေ့ကြုံ [ထပ်	tway-kyohn
„ measure	တိုင်းထွာ	ting:-htwāh
„ mix	ရောနှော	yaw-hnaw
„ move, <i>tr.</i>	ရွှေ့	shway

English.	Burmese.	Pronunciation.
To need, want	လို	loh
„ obey, listen	နားထောင်	nāh: htowng
„ offend	နာဝေ။ နှောင့်ရှက်	nāh-zay, hnowng-shet
„ open	ဖွင့်	hpwiṅ
„ order, command	အမိန့်ပေး။ မှာထား	ǎh-mayn-pay:, hmāh
„ own	ပိုင်	ping [htāh
„ — (confess)	ဖြောင့်	hpyowng
„ pack up	ထုပ်	htohk
„ pick up	ကောက်	kowk
„ place, put	ထား။ တင်	htāh:, tin
„ — (in)	ထွင်း။ ထည့်	thwin:, hteh
„ play	ကစား	kǎh-zāh:
„ plough	တွန်	htöön
„ pluck, pick	ဆွတ်	sööt
„ pour out	ထွန်း။ ထောင်း။ ငှဲ	thoon:, lowng:, hgnel
„ praise	ချီးမွမ်း	chee:-moon:
„ prepare, repair	ပျင်ဆင်	pyin-zin
„ press	နှိတ်။ ဖိ	hnayk, hpěh
„ push	တွန်း။ ထိုး	toon:, htôh:
„ quench	သတ်ဖြေ	thǎht-hpyay
„ reach	မြီ	hmee
„ read	ဖတ်	hpǎht
„ reap	ရိတ်	yayk
„ receive	လက်ခံ။ ခံယူ	let-hkǎhn, hkǎhn-yoo
„ reckon, count	ရေတွက်	yay-twet
„ refuse	ငြင်းဆန်	gnyin:-zǎhn
„ regret	နှစ်ဖြော	hnǎh-myaw
„ remain	နေ	nay
„ — (behind)	ကျန်ရစ်	kyǎhn-yit

English.

Burmese.

Pronunciation.

To remember	မှတ်မိ။ သတိရ	hmă't-mëë, thăhdéé
„ repay (give	ပြန်ပြော	pyăhn-pay: [yăh
„ rest [back]	နားနေ။ ရပ်နေ	năh:-nay, yăht-nay
„ retreat [back]	ဆုတ်သွား	sohk-thwāh:
„ return, come	ပြန်လာ	pyăhn-lāh
„ — (go back)	ပြန်သွား	pyăhn-thwāh:
„ ride	စီး	tsee:
„ rob	ယူယူ	lōō-yoo
„ rub	ပွတ်။ ထိုက်	pōōt, tik
„ run	ပြေး	pyay:
„ save (deliver)	ကယ်တင်	keh-tin
„ say, tell, speak	ပြော။ ဆို	pyaw, soh
„ scatter	ကြီး။ ဖြန့်	kyeh:, hpyăhn
„ see	မြင်	myin
„ seek	ရှာ	shāh
„ sell	ရောင်း	yowng:
„ serve (as ser-	အမှုထမ်း	ăh-hmōō htăhn:
„ sever [vant]	ဖြတ်	hpyăht
„ sew, stitch	ချုပ်	chohk
„ shake	ထူင်	hlohk
„ sharpen	ချွန်	chyōōn
„ shave	ဆံရိတ်	săhn yayk
„ shine, intr.	အရောင်ထွက်	ăh-yowng htwet
„ show (point [out])	ပြ။ ပြသ။ ညွှန်ပြ	pyăh, pyăh-thăh, [hnyōōn-pyăh
„ sign (letter, &c.)	ထက်မှတ်ထိုး	let-hmăht htôh:
„ sit down	ထိုင်	hting
„ slash	ခုတ်	hkohk
„ sleep	အိပ်ပျော်	ayk-pyāw

English.	Burmese.	Pronunciation.
To smell, <i>tr.</i>	အနံ့ရ။ နှစ်း	ăh-năhŋ yăh, năhn:
,, —, <i>intr.</i>	အနံ့ထွက်	ăh-năhŋ-htwet
,, sneeze	ချေ	chëë
,, sow (seed)	ကြဲ	kyeh
,, spoil, <i>tr.</i>	ဖျက်ဆီး	hpyet-see:
,, spread	ခင်းကျင်း	hkin:-kyin:
,, sprinkle	ဖြန်း	hpyăhn:
,, squeeze	ညှစ်	hnyit
,, stand	ရပ်	yăht
,, steal	မိုး။ မိုးယူ	hkôh:, hkôh:-yoo
,, surround	ဝန်းရံ	woon:-yăhn
,, swallow	မျို	myoh
,, swell	ရောင်	yowng
,, swim	ရေကူး	yay koo:
,, take	ယူ	yoo
,, — off	ချွတ်	chööt
,, teach	သင်ချေ	thin-chăh
,, think	ထင်။ စိတ်ထင်။ မှတ်	htin, tsayt-htin, hmăht
,, throw	ပြစ်	pit
,, — away	စွန့်ပြစ်	tsööh-pit
,, touch	ထိ။ ထို	htëë, tōh
,, translate	ပြန်ဆို	pyăhn zoh
,, travel	ခရီးသွား	hkăh-yee:-thwāh:
,, tread	နှင်း	nin:
,, understand	နားလည်	nāh: leh
,, unpack	အထုပ်ဖြည့်	ăh-htohk hpyay
,, use	သုံးဆောင်	thôhn:-zowng
,, wail, cry	ငိုကျေ။ ငို	gnoh-jway:, gnoh
,, wash	ဆေး	say:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To wash clothes	ထွေ့ဝ်	shāw
„ — the face	မျက်နှာသစ်	myet-hnāh thit
„ weigh, <i>tr.</i>	ချိန်	chayn
„ will, be willing	စိတ်ဝါ။ သတော့	tsayt-pāh, thahbaw-too
„ wipe	သုတ်	thohk
„ work	လုပ်	lohk
„ wrap up	ထုပ်ရင်။ ထုပ်	htohk-yit, htohk
„ write	ရေးသား	yay:-thāh:
„ yield, give way	အားထွေ့	āh: shay

Auxiliary or Modifying Verbs.

These verbs are chiefly used to modify the mode of the principal verb, and follow between it and the affix of tense.

able, possible, to be	နိုင် or နိုင်	hning or ning
accustomed,	တတ်	takt
skilled, to be		
at leisure, to be	အား	āh:
attain, to	မြီ	hmee
averse, loth, to be	ပျင်း	pyin:
cause, to	စေ	tsay
come to an end,	တုန်	kohn
continue [be spent	နေ	nay
cruel, unfeeling, to	ရက် ¹	yet
dare, to [be	ဝံ့	wōōng
deserving of, to be	ထိုက်	htik

¹ ရက် yet, with a negative has the force of being 'incapable of', or 'without the heart' to do a thing, as မရိုက်ရက်ပူ့ máh yik-yet-hpoo:, (I) have not the heart to beat (him).

English.	Burmese.	Pronunciation.
desire, to	ချင်။ ထို	chin, loh
difficult, to be	ခဲး	hkeh:
direct, to be	တည့်	teh
do again, to	ပြန်	pyahn
easy, to be	လွယ်။ သာ	lweh, thāh
exceed, to	လွန်း	loon:
happen, to	မိ	mée
obtain (must)	ရ	yǎh
practicable, to be	ဖြစ်	hpyit
pretty, to be (very)	လှ	hlá/h
proper, good, to be	ကောင်း။ သင့်	kowng:, thing
revolve (remain)	ရစ်	yit
right, to be (ought)	အပ်	ǎht
shun, to	ဖဲ။ တဲ	hpeh, beh
sufficient, to be	လောက်	lowk
suitable, to be	လွယ်။ ရာ။ တန်	hpweh, yāh, tāhn
try, to [to	စမ်း	tsāhn:
turn back (repeat),	ထို	toh.

Examples.

Burmese.	Pro-nuncia-tion.	Prin-cipal Verb.	Auxiliary and Affix.	Pronunciation.	Force.
ကုန်	koʔn	ဝေ	ကုန်ပြီ	thay koʔn byee	<i>quite dead</i>
ကောင်း	kowngꜰ	ပြော	ကောင်းသည်	pyaw-gowngꜰ-thěꜰ	<i>proper to say</i>
ချင်	jin	ဝယ်	ချင်သည်	weh jin-thěꜰ	<i>desire to buy</i>
စမ်း	tsǎʔnꜰ	ဖတ်	စမ်းပါ	hpǎʔt tsǎʔnꜰ-bah	<i>endeavour to read</i>
တတ်	tǎʔt	ဝင်	တတ်သည်	win dǎʔt-thěꜰ	<i>accustomed to enter</i>
တန်	tǎʔn	ပြု	တန်သည်	pyǝʔ dǎʔn-thěꜰ	<i>fit to do</i>
ထိုက်	htik	ဝေ	ထိုက်သည်	thay dik-thěꜰ	<i>worthy of death</i>
နေ	nay	ထုတ်	နေသည်	loʔk nay-thěꜰ	<i>continues to do</i>
နိုင်	hning	ထွား	နိုင်သည်	thwǎʔhꜰ hning-thěꜰ	<i>able to go</i>
ပြန်	pyǎʔn	လာ	ပြန်သည်	lǎʔh byǎʔn-thěꜰ	<i>again comes, return</i>
ရ	yǎʔh	ပြု	ရမည်	pyǝʔ yǎʔh-měꜰ	<i>must (got to) do</i>
ရာ	yǎʔh	ခံရ	ရာသည်	hkǎʔn-yǎʔh yǎʔh-thěꜰ	<i>should obtain</i>
ထို	loʔh	ဝယ်	ထိုသည်	weh loʔh thěꜰ	<i>wish to buy</i>
ထွယ်	lweh	မြင်	ထွယ်သည်	myin lweh-thěꜰ	<i>easy to see</i>
လောက်	lowk	စား	လောက်သည်	tsǎʔhꜰ lowk-thěꜰ	<i>sufficient to eat</i>
ထွ	hlǎʔh	များ	ထွသည်	myǎʔhꜰ hlǎʔh-thěꜰ	<i>very many, to be</i>
ဝံ့	wǝʔŋ	ထွား	ဝံ့သည်	thwǎʔhꜰ wǝʔŋ-thěꜰ	<i>dare to go</i>
သင့်	thiŋ	ယူ	သင့်သည်	yoo thiŋ-thěꜰ	<i>fit (ought) to take</i>

Adverbs, Conjunctions, and Prepositions.

English.	Burmese.	Pronunciation.
about (nearly)	ခန့်။ လောက်	hkəh/n, lowk
— (concerning)	ဆို၍	sing yōōay
above (more than)	ကျော်။ ထက်။ အထွန်	'kyāw, det, āh-lōōn
abundantly	ကြွယ်ဝစွာ	kyōōeh-wāh/zōōāh
according to	နှင့်အညီ။ နှင့်အတူ။ အတိုင်	hniṅ āh-nyee, hniṅ āh too, āh-ting
across	ကန့်လန့်။ ရှောက်	kāhṅ-lāhṅ, showk
afresh	အသစ်	āh-thit
after	နောက်မှာ	nowk-hmāh
afterwards	နောက်နောင်	nowk-nowng
again	တဖန်	tāh-hpāh/n
against (in opposi-	ဆန့်ကျင်ဘက်	sāhṅ-jin-bet
-tion)	အထက်က	āh-htet-kāh
all (of)	အားလုံး	āh:-lōh:n:
— at once, sud-	ရုပ်ခန့်	yohkhhkāhneh
almost [denly	လ	lōō
alone, solely	ကိုယ်ထီး။ တခုတည်း။	koh dee:, tāh-hkōō dee
aloud	အသံကျယ်ထို	āh-thāh/n kyeh-loḥ
already	အရင်တခါ	āh-yin tāh-hkāh
also, too	လည်း	lee: [dwir
although	ထိုသော်။ ထိုရာတွင်	thohḥ-thāw, thohḥ-yāh
altogether, quite	အတူန့်	āh-kohn
always	အစဉ်မပြတ်။ အမြဲ	āh-tsin māk pyāht, āh
and (nouns)	နှင့်	hniṅ [mye
— (verbs)	၍။ (၍)	yōōay
anywhere [about	ဘယ်အရပ်မဆို	beh āh-yāht māk soh
around, round	ပတ်လည်	pakt-leh

as	ကဲ့သို့	gəh-thōh
as much, as many	ဤမျှ	ee-hmyáh
as soon as, imme-	ချက်ခြင်း	chet-chin:
at [diately	မှာ။ နှိုက်။ (၌)	hmāh, hn̄ik
at first	အပြီးဆုံးမှာ	ăh-oo:-zôhn:-hmāh
at last	နောက်ဆုံးမှာ	nowk-sôhn:-hmāh
at the most	အများဆုံးမှာ	ăh-myāh:-zôhn:-hmāh
at once	တစ်တည်း	tăh-hkâh-dee: (or tăh-găh-deh:)
at present	ယခုမှာ	yăh-hkōō-hmāh
because	ကြောင့်။ သော့ကြောင့်	jowng, thaw jowng
before (time)	အရင်က	ăh-yin-găh
— (place)	အရှေ့မှာ။ တံ	ăh-shay-hmāh, htăhn
behind [neath	နောက်မှာ	nowk-hmāh
below, under, be-	အောက်မှာ	owk-hmāh
besides	၎င်းပြင်	lâh-gowng:-pyin
better	သာ၍	thâh-yōōay
between	စပ်ကြားမှာ	tsăht-kyāh:-hmāh
—, among(st)	အတွင်းမှာ	ăh-twin:-hmāh
beyond	အထွန်မှာ	ăh-lōōn-hmāh
but	သို့ရာတွင်	thoh-yāh-dwin
by means of	အားဖြင့်။ ဖြင့်	âh:-hpyin, hpyin
by the side of	အနာမှာ။ တဖက်မှာ	ăh-nâh-hmāh, tah-bet-
by turns	တဝှင့်တူ	tăh hleç-jăh [hmāh
certainly	ကော်အမှန်	aykăhn âh-hmăhn
close to	ကပ်၍	kăht-yōōay [jowng
consequently	ထိုအကြောင်းကြောင့်	hto h âh-kyowng:-
daily	နေ့စဉ်။ နေ့တိုင်း	nay-zin, nay-ding
doubtless	ဒွိတမရှိ	dwěč-hăh mäh shěč

English.	Burmese.	Pronunciation.
down (direction)	အောက်သို့	owk-thōh
— (position)	အောက်မှာ	owk-hmāh
during	စဉ်တွင်	tsin-dwin
early, betimes	စောစော	tsaw-zaw
either . . . or ¹	လည်းကောင်း—လည်း ကောင်း။ ၎င်း—၎င်း	lāh-gowng:—lāh- gowng:
elsewhere	အခြားသို့	āh-chāh:-thōh
enough (of)	လောက်အောင်	lowk-owng
even if	ပင်မျှင်	bin-hlyin
everywhere	အရပ်တိုင်း	āh-yāht-dīng:
exactly	သေချာစွာ	thay-jāh-zōōāh
exceedingly	သာထွန်စွာ	thāh-lōōn-zōōāh
except, <i>prep.</i>	ထား၍	htāh:-yōōy
far, distant	ဝေးစွာ	way:-zōōāh
for, <i>conj.</i>	အကြောင်းမှာ	āh-kyowng:-hmāh
—, <i>prep.</i>	အဖို့။ သို့	āh-hpōh, bōh
formerly	အရင်က	āh-yin-gāh
forward	ရှေ့သို့	shay thōh
from	က။ မှ [အစင်	gāh, hrāh [tsin
fully	ထိုက်ရိုက်။ အတိုန်	tik-yik, āh-kohn āh
hardly	မရှိတဖို့	māh-hmee-dāh-hmee
heedlessly, inad- here [vertently	အမှတ်တမဲ့ သည်မှာ	āh-hmāht tāh-mēh dee-hmāh
herewith	သည်နှင့်အတူ	thee-hniñ tāh-gwāh
hitherto	ထက်တိုင်အောင်	yāh-hkōō tīng-owng
how, like	သည်ကဲ့သို့	thee gēh-thōh

¹ NOTE.—လည်းကောင်း—လည်းကောင်း commonly written ၎င်း—
၎င်း is used for 'either — or' and 'both — and'. ၎င်း by itself is used for
'the aforesaid' or 'ditto'. ရှိက် hnik is usually written ရှိ and ရှေ့ yōōy ရှိ

English.	Burmese.	Pronunciation.
how much ?	တယ်လောက်	beh-lowk
however	သို့သော်လည်း	thōh-thāw-lee:
if	လျှင်	hlyin
in	တွင်။ ဌိ	dwin, hnik
in front, before	အရှေ့က	ah-shay-găh
in future	နောင်ကာလ	nowng-kāhlāh
in order to	ငှါ။ ရအောင်	hgnāh, yāh-owng
in the midst of	အလယ်၌	ăh-leh-hnik
indeed	အကယ်၍	ăh-keh-yōōay
inside	အတွင်းတွင်။ တဲမှာ	ăh-twin:-dwin, deh-
instead of	အစား	ăh-tsāh: [hmāh
into	ထဲသို့	deh-thōh
just as	သကဲ့သို့	thăh-geh-thōh
just now	ယခင်	yāh-hkin
lately	တနေ့က	tāh-nay-găh
less	သာ၍ငယ်	thāh-yōōay gneh
likewise	ထိုနည်းတူ	htoh-nee:-doo
little by little	စိးစည်း	zōh:-zin:
long ago	လွန်လေပြီးသောအခါ	lōōn-lay-byee:-thaw
merely	သက်သက်	thet-thet [ah-hkāh
more	သာ၍	thāh-yōōay
moreover	၎င်းပြင်	lee:-gowng:-pyin
much	များစွာ	myāh:-zōōāh
mutually	အချင်းချင်း	ah-chin:-jīn:
near	အနီးသို့	ăh-nee:-thōh
never	တခါမျှမ	tāh-hkāh-hmyāh-măh
nevertheless, not- withstanding	မဟုတ်သော်လည်း	măh-hohk thāw-lee:
next to	အနီးသို့	ăh-nee-zōhn:

English.	Burmese.	Pronunciation.
not	မ	măh
not at all	အထူးမဟုတ်	ăh-hlyin: mǎh-hohk
not yet	မဟုတ်သေး	mǎh hohk thay:
now	ယခု	yăh-hkōō
nowadays	ယခုအခါ	yăh-hkōō ăh-hkăh
nowhere	ဘယ်မှာမဟုတ်	beh-hmāh mǎh-hohk
of	၏	ëë (abbreviated form of ငြည် which is never
off	အပေါ်က	ăh-pāw-găh [used]
often	အကြိမ်ကြိမ်	ăh-kyayn:jayn:
on, upon	အပေါ်မှာ	ăh-pāw-hmāh
on account of	ကြောင့်	jyowng
on the left	လက်ဝဲဖက်	let-weh-bet
on the right	လက်ယာဖက်	let-yăh-bet
once	တခါတည်း။ တလီ	tăh-găh-deh:, tăh-lee
only	သာ	thāh
opposite	မျက်နှာချင်းဆိုင်	myet-hnāh-chin:zing
or, otherwise	သို့မဟုတ်	thōh-măh-hohk
outside, out of	အပြင်မှာ	ăh-pyin-hmāh
over (above)	အထက်မှာ	ăh-htet-hmāh
possibly	ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်	hpyit-kowng: hpyit
presently	ယခုပင်	yăh-hkōō-bin [mëë
probably	ဟုတ်ကောင်းဟုတ်	hohk-kowng: hohk-
purposely	ထမင် [မည်	htăh-min [mëë
quickly	အလျင်။ ဖြန်ဖြန်	ăh-lyin, myăhn-myăhn
rather, preferably	သာ၍အထိုရှိသည်နှင့်	thāh-yōōyăh-loh shëé-thëé-hniṅ
—, somewhat	ခတ်။ ထော်ထော်	hkăht, taw-dāw
repeatedly	အဖန်တလဲလဲ	ăh-hpāhn-tăh-leh-leh

English.

Burmese.

Pronunciation.

save, excepting	ထား၍	htāh:-yöōay
since, <i>prep.</i>	နောက်	nowk
—, <i>conj.</i>	သို့ဖြစ်၍	thoh-hpyit-yöōay
so, thus	ထိုသို့	htoh-thoh
so much	ဤမျှ။ ထိုမျှ	ee-hmyäh, htoh-hmyäh
some	တစုံတခုထော	täh-zohn täh-hköö-thaw
somehow	တစုံတခုထောနည်း [အားဖြင့်]	täh-zohn-tähhköö-thaw [nee:-äh:-hpyin]
sometimes	တခါတလေ	täh-hkäh täh-lay
soon	များမကြာ	myäh: mäh-kyäh [meh
straightway	ချက်ချင်း။ အခြားမဲ့	chet-chin:, äh-chäh:
suddenly	ရုတ်ခနဲ	yohk-hkäh-neh
sufficiently	ထောက်အောင်	lowk-owng
that, <i>conj.</i>	အောင်	owng
then	ထိုအခါ၌	htoh äh-hkäh-hnik
thence	ထိုက	hoh-gäh
thenceforth	ထိုမှစ၍	htoh-hmäh tsäh-yöōay
there	ထိုမှာ	hoh-hmäh
therefore	ထိုကြောင့်	htoh-jowng
throughout	တရှောက်ထုံး	täh-showk-lôhn:
— (by means of)	အားဖြင့်	äh:-hpyin
till, until	ထိုင်အောင်	ting-owng
to	သို့။ ကို။ အား	thoh, koh, äh:
together with	နှင့်အတူ	hnin-äh-too
too, also	ထည့်၍	lee:
too much	ထွန်း	loon:
towards	သို့။ ဆီသို့	thoh, see-thoh
under	အောက်မှာ	owk-hmäh
unexpectedly	အမှတ်မထင်	äh-hmäht mäh-htin

English.	Burmese.	Pronunciation.
unless	မ — သွင်	măh (<i>verb</i>) hlyin
up, upwards	အပေါ်သို့။ အထက်သို့	ăh-pāw-thōh, ăh-htet
— (of river)	ညာသို့	nyāh-thōh [thōh]
weekly	ခုနှစ်ရက်တကြိမ်	hkōō-hnăh-yet tăh-jayn:
well	ကောင်းကောင်း	kowng:-gowng:
when ?	ဘယ်သောအခါလဲ	beh-thaw-ăh - hkăh leh (or beh-doh-găh leh)
whence ?	ဘယ်ကလဲ။ ဘယ်ဆီကလဲ	beh-găh leh, beh-zee-găh leh
where ?	ဘယ်မှာလဲ။ ဘယ်ဆီမှာလဲ	beh-hmăh leh, beh-zee-hmăh leh
[ceded by a verb] ¹		
wherever (<i>pre-</i>	လေရာရာ	lay-yāh-yāh
whereupon	ထိုသို့ဖြစ်၍	htōh-thōh-hpyit-yōōy
whether, if	ဖြစ်စေ	hpyit-tsay [kăhlăh
while, whilst	တုံနီးခါ။ ရှိစဉ်ကာလ	dōhn:-găh, shēe-zin-
why ?	ဘွဲ့နှယ်ကြောင့်လဲ။ တာပြုလို့လဲ	beh-hneh-jowng leh, băh-pyōō-loh leh
willingly	သဘောတူစွာ	thăhbaw-too-zōōăh
wisely	ထိမ္မာစွာ	laymmăh-zōōăh
with	နှင့်။ နှင့်တကွ	hniṅ, hniṅ-tăh-gwăh
— (by means of)	နှင့်။ ဖြင့်	hniṅ, hpyiṅ
without (absent)	မရှိဘဲ။ မပါဘဲ	măh-shěě-beh, măh-păh-beh (<i>any other verb can be substituted for shěě or păh</i>)
— (outside)	ပြင်မှာ။ ပမှာ	pyin-hmăh, păh-hmăh
yearly	နှစ်စဉ်	hnit-tsin
yet (<i>conj.</i>)	သို့သော်လည်း	thōh-thăw-lee:
—, <i>adv.</i>)	သေး	thay: (<i>follows the verb</i>)

¹ As, သွားလေရာရာ thwăh:-lay-yāh-yāh, *wherever (he) goes.*

OUTLINES OF BURMESE GRAMMAR.

THE NOUN.

Gender.

All nouns in Burmese are without gender unless they have the affix denoting male or female attached.

The feminine affix is always မ *mäh*.

The masculine affix varies.

ခွေး *hkway*, *dog*; ခွေးမ *hkway:mäh*, *dog (female)*; ခွေးတီး *hkway:dee*, *dog (male)*.

ကြက် *kyet*, *fowl*; ကြက်မ *kyetmäh*, *hen*; ကြက်မ *kyetpäh*, *cock*.

For human beings there are a few differences; thus, လူ *loo*, *man*; လူထီး *yowkyäh*, *a man* (as distinguished from woman); မိမ္မ *maynämäh*, *woman*.

In some cases it is only necessary to designate the female; as,

ကျွန် *kyöön*, *a slave*; ကျွန်မ *kyöön-mäh*, *a female slave or servant*.

ရွာသား *yööh-thäh*, *a villager (male)*.

ရွာသူ *yööh-thoo*, *a villager (female)*.

မင်း *min*, *a governor*; မင်းတေ *Min:kähdāw*, *a governor's lady*.

Classification of Nouns.

Nouns may be divided into three classes: 1. Simple, 2. Abstract, 3. Compound.

1. The simple noun is a monosyllable denoting some object.

2. The abstract or verbal noun is formed from a verb-root by prefixing the syllable *ăh*; thus,

V. လှုပ် *lohk*, *to do, make*. N. အလှုပ် *ăh-lohk*, *work*.

V. ရာ *yăh*, *to be suitable*. N. အရာ *ăh-yăh*, *what is suitable, a thing, place*.

NOTE.—It is commonly stated that there are other formations, such as ငြင်း *chin:*, ချတ် *chet*, ဖွတ် *hpweh*, but as a matter of fact it is not so, for these affixes are themselves merely abstract nouns which have dropped the *ăh* in composition; thus, ပြုပြင် *pyöŏ-jin:* is ပြု *pyöŏ* (*to do*) + *ăh-chin:* (*action*) which has been derived from the verb *kyin:*, *to do*. It may be said that there is no verb *kyin:* (*to do*), but the rules of the language allow of a verb *hkyin* (or *chin*) (*to be done*), though it is now obsolete.

3. The compound noun is formed by uniting verbs and nouns in various ways; thus,

ရွာ *yöŏăh*, *a village* + ထား *thăh:*, *son* = *villager*.

လမ်း *lăhn:*, *a road* + ပြ *pyăh*, *to show* = *guide*.

နေ *nay*, *to dwell* + အိမ် *ayn*, *a house* = *a dwelling-house*.

ထိုင် *hting*, *to sit* + အရာ (*ăh*)-*yăh*, *place* = *a seat*.

မြင်း *myin:*, *horse* + စီး *tsee*, *to ride* + သူ *thoo*, *person* + ရဲ *yeh*, *bold* = *a horse-soldier*.

To the above classes must be added a class containing nouns adapted and taken from other languages.

Number.

The plural of nouns is formed, when necessary, by adding ဗျာဒ် *myāh*: (*to be many*), or ထိုဝ် *doh* (a short form of တိုဒ် *toh*:, *to increase*), or the two combined. ထိုဝ် *doh* is generally connected with animate beings. Thus,

အိမ် *ayn*, *a house*; အိမ်ဗျာဒ် *ayn-myāh*:, *houses*.

လူ *loo*, *a man*; လူဗျာဒ် *loo-myāh*: or လူထိုဝ် *loo-doh*, *men*.

An indefinite plural is also formed by reduplication of the noun; thus,

အမျိုး *āh-myōh*:, *a kind*; အမျိုးမျိုး *āh-myōh*:*-myōh*:, *various kinds*.

အရပ် *āh-yāht*, *a place*; အရပ်ရပ် *āh-yāht-yāht*, *various places*.

Case.

The sign of the nominative case is ထေဝ် *thěě* and follows the noun but is often dispensed with.

ခွေးထေဝ် *hkway:thěé*, *a dog or the dog*.

All other cases are denoted by affixes of case, which are sometimes called 'postpositions'. They are,

Objective ကို *goh*.

Genitive ရှိ *ěě*, *of* (generally omitted).

Dative အား *āh*:, *to*; ဌာ *hngāh*, *for*; သို့ *thoh*, *to*; ကို *goh*, *to*.

Ablative က *gah*, မှ *hmāh*, *from*; နှင့် *hniṅ*, *together with*.

Instrumentative နှင့် *hniṅ*, *with*; ဖြင့် *hpyiṅ*, *by means of*;

ကြောင့် *kyowng*, *on account of, because of*.

Locative တွင် *twin*, *in*; နှိုက် *hnik*, *at*; မှာ *hmāh*, *at, as regards*; ဝယ် *weh*, *at*.

NOTE.—နှိုက် *hnik* is usually written နှိ.

Besides the above simple affixes of case, there are a number of auxiliary words used between the noun and the affix in order to denote more clearly relationship or position.

Being verbal nouns, their real form would have the verbal အ ၎ prefixed, but in composition this is omitted.

အိမ် ပေါ် ၌ ayn-bāw-hmāh, house (of) upper part-at = *upon the house.*

အိမ်ပြင်၌ ayn-byin-hmāh, house-outside-from = *from outside the house.*

A list of these is given at p. 97.

The sign ၎ ၎ has been given as the genitive but it is usually dispensed with, the first of two nouns being (except when in apposition) in the genitive case and always pronounced with an abrupt tone, which is sometimes denoted by the sharp or abrupt accent ˊ, which kills even the heavy accent : ; thus,

မင်း၏ဆူဝင်္ဂ min:-ěě-hbāhndāh (king-of-property) becomes min:-hpāhdāh, *the king's property.*

THE PRONOUN.

There are five primitive personal pronouns.

<p><i>Sing.</i> ငါ gnāh, <i>I.</i> သင် thin, <i>thou.</i> မင်း min:, <i>thou.</i> နင် nin, <i>thou.</i> သူ thoo, <i>he, she.</i></p>	<p><i>Plur.</i> ငါတို့ gnāh-doh or တို့doh, <i>we.</i> သင်တို့ thin-doh, <i>ye.</i> မင်းတို့ min:-doh, <i>ye.</i> နင်တို့ nin-doh, <i>ye.</i> သူတို့ thoo-doh, <i>they.</i></p>
--	---

It is rude to use ငါ gnāh and နင် nin, so, for the sake of politeness, a number of other forms are in general use.

For *I* the usual form is ကျွန်ုပ် kyöön-ohk, *humble servant.*

The Interrogative Pronoun.

တယ် (or အတယ်) beh (äh-beh) or beh.

တယ်သူ beh-thoo, *Who?*

တာ bāh (contr. for တယ်တာ beh-nāh), *What?*

တယ်သင်း beh-thin:, *Which?*

တယ်လောက် beh-lowk, *How much?*

တယ်နှစ် beh-hnit, *How many?*¹

The Negative.

‘No one’ is expressed by using the Int. pronoun with ဤ hmyäh, even, and မ mäh, not; thus,

တယ်သူဤမရှိ beh thoo hmyäh mäh shě, *Who even not is = There is no one.*

ကျွန်ုပ်တာဤမထင်ပူး kyöönohk bāh hmyäh mäh lohk hpoos: *I what even not do = I am doing nothing.*

The affix ပူး hpoos: is a strong one often used with မ mäh.

The Demonstrative Pronoun.

ဤ ee	}	<i>this.</i>	ထို htoh	}	<i>that.</i>
သည် thee		ထို hoh	ထင်း yin:		

သည် and ထို are colloquial, and always precede the noun; as,

သည် ကြောင် thee kyowng, *this cat.*

ထိုက် htoh wet, *that pig.*

¹ တယ်နှစ် beh-hnit (final t scarcely pronounced) can never stand alone but is always preceded by the subject of inquiry and followed by the proper numeral affix (pp. 79-81); thus, မြင်းတယ်နှစ်ကောင်ရှိသလဲ myin: beh-huit kowng shě-thäh-leh, *horses how many animals are there? = How many horses are there?*

The Compound Relative.

မည်သူမဆို *mee-thoo-măh-soh*, what-person-not-say, *whosoever*.

မည်သည့်အရာမဆို *mee-thëe-ăhyăh-măh-soh*, what-thing-not-say, *whatsoever*.

မည် is an old form of တယ်.

THE ADJECTIVE.

There are a few imported adjectives which have been taken from the Pali and which do not follow the general rule, but the real adjective is the verb-root which may be used before or after the noun ; thus,

ကောင်းသောလူ *kowng:-thaw-loo* } *a good man.*
 လူကောင်း *loo-gowng:*

Adjectives imported from other languages and a few anomalous Burmese forms are always placed before the noun, without the conjunctive particle သော *thaw* ; thus,

မဟာ မင်း ကြီး *măhkhāh min: jee:*, *a governor of a province.*

မဟာ *măhkhāh* is a Pali word meaning *great*, မင်း *min:* is a person in authority, and ကြီး *kyee:*, the Burmese *to be great*, used as an adjective.

The Comparison of Adjectives.

The comparative is made by the use of the verb သာ *thāh*, *to surpass* or *exceed*, coupled to the descriptive word by the conjunction ရှေ့ *yōōyay* (always written ရှိ); thus,

သာရှေ့ကြီးသောအိမ် *thāh-yōōyay kyee:-thaw ayn*, *a surpassing large house, a larger house.*

The Superlative degree is formed by prefixing အ ၎́h, to the verb and adding ဆိုံး sôhnး, *to be extreme*; thus,
 နွားအငယ်ဆိုး nwāhး-၎́h-gneh-zôhnး, *the smallest ox*.

The Numeral Adjective.

Cardinals. A list of these is given on p. 78, and here it will be sufficient to show how they are used. They run from one to ten and are perfectly regular. The word for ten, however, is used as a demonstrative affix.

The Burmese cannot say as we do 'one ox', but are obliged to use a descriptive affix (see pp. 79-81) after the number; thus, instead of saying 'one ox', they must say 'ox one animal', and so on till they come to ten, when the affix for animal (or whatever it may be) is dropped and the affix for ten takes its place; after that the affix of kind is used again till the next ten is reached, and so on to one hundred, when a new numeral affix denoting 'hundred' comes in; thus,

ယောက် yowk, being the affix for *man*; we have

လူတယောက် loo tǎh yowk, *man-one-man*.

လူငါးယောက် loo gnāhး yowk, *man-five-men*.

လူတဆယ် loo tǎh seh, *man-one-ten*.

လူတဆယ်နှင့်တယောက် loo tǎh seh hniṅ tǎh yowk, *man-one-ten-with-one-man, eleven-men*.

And so on till twenty, when it is

လူနှစ်ဆယ် loo hni(t) seh, *man-two-ten*.

လူနှစ်ဆယ်နှင့်တယောက် loo hni(t) seh hniṅ tǎh yowk, *men-two-tens-and-one-man, twenty-one men*.

The နှင့် hniṅ (and, with) is often dropped.

Ordinals. Up to ten the Pali ordinals are in general use, but after that one must have recourse to the verb မြှောက် myowk, *to raise*; thus,

တဆယ်ဆုံးမြှောက်သောလှေ táh seh thôhn: myowk thaw hlay, *the 13th boat.*

THE VERB.

The verb is a monosyllable without any particular form and never changes. It may be transitive or intransitive.

Transitives are often formed from intransitives by aspirating the initial consonant; as, ဖျတ် pyet, *to be destroyed*; ဖျတ် hpyet, *to destroy.*

Verb-roots may be strung together so as to form a complete idea; as, ထောင်းထုတ်ခတ်သည် htowng:-htöö-pohk-hkäht-thëé, *to give a good beating.* All the verbs signify a different way of hitting.

Sometimes a noun and a verb are compounded to form one idea; thus, *to be glad* is expressed by ဝမ်း woon:, *the belly* + မြှောက် myowk, *to be raised.*

The Plural.

There are two affixes, ကြ kyäh and လုံ kohn, to express the plural number, but they are not often used; thus,

သူတို့သွားကြသည် thoodoh thwäh:-jyäh-thëé, *they (are) going.*

Voice, Moods, and Tenses.

Voice, moods, and tenses have to be expressed by affixes (which were once verbs) and auxiliary verbs.

Voice.

The passive voice is formed by the verb ခံ hkähn, *to bear* or *suffer*, with the principal verb in a noun form; thus,

ရိုက် *yik*, to beat.

အရိုက် ခံသည် *ǎh-yik hkǎhn thěě*, a beating to bear, i. e. to be beaten.

Moods.

The verb-root by itself may be Infinitive or Imperative.

All other moods, except the Indicative, are shown by auxiliary verbs signifying power, permission, &c.

The *Indicative* Mood is denoted by affixes of time.

Present T.	သည် <i>thěě</i> .	Future	အံ့မည် <i>ǎhn měě</i> .
	၏ <i>ěě</i> .		လတ္တံ့ (or လတ်အံ့) <i>lǎht ǎhn</i> .
Past	ပြီ <i>pyee</i> .	Pluperfect	ခဲ့ပြီ <i>geh-byee</i> .
Future	မည် <i>měě</i> .		ထူးပြီ <i>hboo:-byee</i> .
	အံ့ <i>ǎhn</i> .	Past Perf.	နှင့်ပြီ <i>hnin-byee</i> .

Though the simple root can be used *Imperatively*, there is a large number of modifying affixes: ချေ *chay*, လော့ *law*, and တော့ *taw*, simply imply command.

နှင့် *hnin*, and လင့် *lin*, used after မ *mǎh*, *not*, are prohibitive.

ဝါ *pǎh* is entreating and always used in polite language, either by itself or with other affixes.

စေ *tsay* is causative or precative as ထွားစေ *thwǎh:-zay* let him go. စို့ *tsoh*, used only for 1st pers. plur., as ထွားကြစို့ *thwǎh: jyǎh-zo*, let us go.

ခဲ့ *hkeh* is generally used with the verb လာ *lǎh*, to come, and implies motion towards one's-self.

လိုက် *lik* (to follow) is harsh and implies motion from.

ဦး *ohng* is an affix that signifies return or recurrence; as, ပေးပါဦး *pay: bǎh ohn*, please give (it me) again.

ထွားဦးလော့ *thwǎh: ohn: law*, go and return, used for 'good-bye'.

INTERROGATIVE.

The Burmese do not alter the tone of the voice when asking a question, but use certain affixes, at the end of the sentence, with a tone of assertion.

လော law, and နည်း³ nee:, are those used formally in writing, but colloquially လာ³ lāh:, and လဲ leh, are used ; လာ³ lāh: is used for all ordinary questions ; as,

ထင်ပြုမည်လာ³ *thin pyöō mēē lāh:*, thou do will ? = *will you do it ?*

But if the sentence begins with the interrogative pronoun တယ် beh, *who*, or any of its compounds, then လဲ leh *must* be used ; as,

တယ်မှာရှိလဲ beh hmāh shēē thāk leh, *where is (it) ?*

ထို³ dōhn: is also used colloquially in place of လဲ leh.

THE USE OF THE NEGATIVE.

The only word for *not* is မ mäh, and it immediately precedes the principal verb ; thus,

ကျွန်ုပ်မသွားချင်ဘူး³ kyöōnohk mäh thwāh: jin boo:, *I not go wish, I do not wish to go.*

The boo: at the end is a strong assertive affix generally used with *not*, and if the sense of *never* is required မ tsāh must be placed before it :—

ငါမသွားဖူး³ gnāh mäh thwāh: zāh hpoo:, *I never went.* To make it still stronger we may double the ဖူး³ and say မသွားဖူးဘူး³ mäh thwāh: zāh hpoo: boo:

Before is expressed by placing မှီ hmee, and ခင် hkin, *after* the verb ; thus,

မရောက်မှီ³ mäh yowk hmee, *before (he) arrived*

မပြောခင်³ mäh pyaw gin, *before (he) spoke.*

Without is expressed by placing ဝဲ beh after the verb; thus,
မပြုဝဲ mäh pyöō beh, *without doing (it)*.

Yes and *No*. There is no direct negative like the English *No*, but the verb ဟုတ် hohk, *to be true*, is used; thus,
ဟုတ်သည် hohk thěě, or ဟုတ်တဲ့ hohk-keh, *it is true, yes*.
မဟုတ်ဖူး mäh hohk hpoo:, *it is not true, no*.

ပြုအပ်သည်မဟုတ် pyöō aht thěě mäh hohk, *do proper to not true, it is not proper to do*.

ORATIO OBLIQUA.

This is shown by the verb တူ hoo, *to say*, followed by the verbal conjunction ရှိ yöōyay and a verb expressive of saying or thinking. Generally the speaker is designated first followed by the ablative postposition က käh; thus,

သူကမကောင်းဘူးဟူ၍ဆိုသည် thoo gäh — mäh kowng: boo: — hoo yöōyay soh thěě, him from — not good — saying says, i. e. *he says (or said) it is not good*.

Sometimes instead of တူ၍ the short form of the verb တူ hoo is used without ရှိ, as

သူကမလာနိုင်တတ်သည် thoo gäh mäh lāh hning hōō — hmat thěě, him from—not come able—say thinks, *he thinks (that) he cannot come*.

In conversation လို့ loh is used instead of တူ hōō, and sometimes the sentence is still further shortened by the use of တည့် deḥ; thus,

သူလာမည်တည့် thoo lāh mēě — deḥ, *he will come he says*.

This တည့် deḥ is simply a short form for သည် thěě, the assertive affix of the omitted verb ဆို soh, *to say*, or ပြော pyaw, *to speak*.

THE SUBSTANTIVE VERB.

There are two substantive verbs,—

၉၆ hpyit, *to be, to exist.*

ရှိ shěě, *to be*, which is used in the sense of 'have', the postpositions 'to' or 'at' being expressed or understood, as, သူရှိသည် thoo-shěě-thěě = သူ့မှာရှိသည် thoo-hmāh shěě-thěě, *to him there is, or he has.*

Thus,

လူတယောက်ရှိသည် loo tah-yowk shěě-thěě, *man one (there) is.*
 သူ့မှာရှိသည် thoo-hmāh shěě-thěě, *to him is, or, he has.*
 သင်လူမိုက်ဖြစ်သည် thin loo-mik hpyit-thěě, *you a fool are.*

THE HONORIFIC FORM.

The honorific form is used for very high personages and consists of တေ် táw, the honorific affix, and မူ moo, *to do*; thus,

မင်းကြီးရောက်တေ်မူပြီ min:-jee: yowk táw moo byee, *the governor has arrived.*

In this case မူ moo is considered the principal verb, and to make the negative, မ máh must precede it and the final affix be left out; thus,

ရောက်တေ်မမူ yowk táw máh moo, *(the governor) does not arrive, or has not arrived.*

CONTINUATIVE AFFIXES.

These take the place of the participle and join clause to clause in a sentence.

၍ yōōay and လျက် lyet are what we call present.

လျှင် hlyin and တေ် thāw are what we call past.

ပြေလျက်သွားသည် pyay lyet thwāh: thēé, *running (he) goes.*

ကျားကိုက်၍ရသော်၊ စားကြမည် kyāh: kík-yǔṅay yāh-thāw-tsāh:-jyāh-měé, *tiger biting having-got (we) shall eat, i.e. (we) shall eat (what we) got from the tiger's killing.*

ထုတ်ကြပြီးလျှင်၊ ပြန်ကြသည် tāht-kyāh byee:-hlyin: pyāhn-jyāh-thēé, *skilled (pl.) having-finished (they) returned, i.e. having completed their education they returned (home).*

EUPHONIC AFFIXES.

These are used after verbal roots in conjunction with affixes of mood, tense, and number, but they can be dispensed with, and it is impossible to lay down rules as to their use. The commonest are လေ lay, ချေ chyay, ထုတ် láht, ခဲ့ kheh.

Examples.

လေ lay is one of the most common. It is almost always used in the future compounded with the future affixes အံ့ ၎် and မည် mēé, and takes the form of ထိမ့်မည် layṅmēé (လေ အံ့ မည်). It is frequently used with the past tense; သွားပြီ thwāh: byee, *(he) has gone*, is correct, but သွားလေပြီ thwāh: lay byee is better.

ပါ pāh, the polite affix, is in constant use: it is correct to say သွားလေ့ thwāh: day, *go*; but သွားပါလေ့ thwāh: bāh day is better. ချေ chay is sometimes used with future အံ့ ၎် and becomes ချိမ့် chayṅ, as သူနှင့်အတူသွားချေသော်၊ ပျောက်ရချိမ့်မည် thoo hniṅ ၎် thwāh: jay thāw pyowk yāh jayṅ mēé, *If he goes with (h'im) he must be lost*: both jay and jayṅ have no meaning and may be omitted, they merely round off the sentence. So, in သုပါကိုပုတ်ထိုက်ချေသည် thōö pāh-goh

pohk lik chay thěě, (*he smote his cheek*, both လိုက် lik and ချေ chay have really no effect.

လိုက် lik (lit. *follow*) is not always euphonic but conveys a certain amount of meaning and is used with transitive verbs.

ထတ် läht is common and mostly used with ထော် thāw; as သွားထတ်ထော် thwāh: läht thāw, *having gone*. It gives the idea of 'happened'. Sometimes with fut. ဒုံ ၎် ၎်; as, လတ္တံ့ လတ္တံ့; သွား လတ္တံ့ *will go (probably)*.

CLOSING AFFIXES.

These are used occasionally at the end of a sentence to give it stronger force. The principal are,—

ထည်း dee = subst. verb ရှိသည် shěě-thěě, *to be, is*. Not used colloquially.

့ tsööäh or zööäh intensifying.

နော် nāw, soliciting acquiescence, as သွားထော့မည်နော် thwāh: day mée nāw, *I will go, shall I?*

ပေါ့ pay, implies 'of course' in answer to a question. သွားမည်လား thwāh: mée lāh, *Are you going?* သွားမည်ပေါ့ thwāh: mée pay, *I shall go, of course*.

THE VERB USED AS A NOUN.

The verb may be used either in its radical form or with its affixes of mood and tense as a noun, and in such cases is governed by postpositions; as,

ဖြေသည်ထိမြင်ထွင် pyay-thěé-goh myin-hlyin, *runs-to-see-if, having seen the running*.

ထွက်ပြီးမှ htwet pyee:-hmäh, *come-out-finish from, i.e. after (he) had come out*.

THE ADVERB.

The adverb proper ends in ၵှါ zōōāh, but there are six different kinds of adverbs. Those in common use are given on pp. 100-106.

MODEL OF VERB.

Infinitive ၵှင်သည် lohk-thěě, *to make*.

Indic. Pres. ငါ့ၵှင်သည် gnāh lohk-thěě, *I make*, or,

ငါ့ၵှင်နေသည် gnāh lohk nay-thěě, *I am making*.

Past ငါ့ၵှင်ခဲ့သည် gnāh lohk-hkeh-thěě, *I made*.

Pres. Perf. ငါ့ၵှင်ပြီ gnāh lohk pyee, *I have made*.

Past Perf. ငါ့ၵှင်ဖူးပြီ gnāh lohk-hpoo-byee, *I had made*.

Future ငါ့ၵှင်မည် gnāh lohk-měě, *I will make*.

Fut. Perf. ငါ့ၵှင်ပြီးထိမ့်မည် gnāh lohk-pyee-laym-měě, *I shall have made*.

Potent. Pres. ငါ့ၵှင်နိုင်သည် gnāh lohk hning-thěě, *I can make*.

Potent. Perf. ငါ့ၵှင်နိုင်ပြီ gnāh lohk hning-byee, *I could have made*.

Potent. Past Perf. ငါ့ၵှင်ကောင်းပြီ gnāh lohk kowng-byee, *I might have made*.

Imperative ၵှင်တော့ lohk-taw, *make*.

ၵှင်စေ lohk-tsay, *let (him) make*.

ၵှင်ကြံဖို့ lohk-kyăh-zoh, *let us make*.

ၵှင်ပါတော့ lohk pāh-day, *please make (it)*.

A FEW COMMON AUXILIARY VERBS.

ငါ့ၵှင်ချင်သည် gnāh lohk chin-thěě, *I wish to make*.

ငါ့ၵှင်သင့်သည် gnāh lohk thin-thěě, *I ought to make*.

ငါ့ၵှင်တတ်သည် gnāh lohk täht-thěě, *I am wont to make*.

ငါ့ၵှင်ဝံ့သည် gnāh lohk wōōn-thěě, *I dare make*.

- ငါထုပ်ရသည် *gnāh lohk yāh-thëë, I must make.*
 ငါစထုပ်သည် *gnāh tsāh lohk thëë, I begin to make.*
 ငါထုပ်နေသည် *gnāh lohk nay-thëë, I am making.*
 ငါထုပ်စေသည် *gnāh lohk tsay-thëë, I cause to make.*
 ငါထုပ်ခဲသည် *gnāh lohk hkeh-thëë, I seldom make.*
 ငါထုပ်ထိုသည် *gnāh lohk loh-thëë, I wish to make.*
 ငါထုပ်စမ်းမည် *gnāh lohk tsāhn:-mëë, I will try to make.*
 ငါထုပ်ရာသည် *gnāh lohk yāh-thëë, I should make.*
 ငါထုပ်ပြန်မည် *gnāh lohk pyāhn-mëë, I will re-make.*
 ထေတုနိဗ္ဗိ *thay kohn-byee, (They) are quite dead.*
 ထေထိုက်သည် *thay dik-thëë, (He) is worthy to die.*
 ပြုလွယ်သည် *pyöō lweh-thëë, (It) is easy to do.*

NOTE.—In the above ငါ *gnāh* has been used for *I* for the sake of brevity.

THE CONSTRUCTION OF BURMESE SENTENCES.

1. The principal verb is always at the end of a sentence but followed by the modifying verb and the closing affix, if any; thus,

သူ	ထမင်း	စားသည်	
He	rice	eats	
ငါ	ထမင်း	စား	နိုင်သည်
I	rice	eat	can

2. If there is an adverb of time it must commence the sentence; thus,

မနေ့က	ငါ	မြို့သို့	သွားခဲ့ပြီ
Yesterday	I	town-to	went

3. After the adverbs of time another clause may be introduced ; thus,

နတ်ဖန်၊ ကျွန်ုပ် အား လျှင်၊ သင့် အိမ် ကို လာ မည်
To-morrow I, at leisure if, thy house to come will

4. The following is a typical sentence :—

ထို အခါ ၌၊ ကောင်း သော လူ နှစ် ယောက်တို့ သည်
That time at, good ¹ man two ²
မြို့တို့ သွား ကြ လတ် သော် ရေ တွင်းထဲသို့ လဲ
town-to go ³ happen ⁴ having ⁵ water (of) hole into fall over
ကျ၍ သေခဲ့ လေ ဖြစ်
dropping ⁶ died

Illustration of the Construction and Pronunciation of Burmese.

ထိုအခါ။ ဒုနိဝိဋ္ဌအမည်ရှိ သောရွာ၌နေ သောဇူစကောအမည် ရှိ သော ပုဏ္ဏားသည်၊ အထူးကို လှည့်လည်ခံသဖြင့်၊ အသပြာတရာရ၏။ ထိုအသပြာတရာကို၊ မိမိမဆောင်နိုင်၊ အထိုလည်း မထိုင် သေး သောကြောင့်၊ ရွာတစ်ခုတွင်တယောက် သောပုဏ္ဏား အိမ်၌ အပ်ထား၍၊ တဖန် အထူးခံသောအံ့ ငှါ၊ အရပ်တပါးသို့ လှည့်လည်သွားပြန်၏။

ထိုဇူစကောပုဏ္ဏားသည် အထူးခံသွား၍၊ တပါးအရပ်၌ နှစ်၊ လ၊ အရှည် ကြာမြင့်လေ သော်၊ ဇူစကောပုဏ္ဏား၏ ဥစ္စာကို သိမ်း၍ ထား သောပုဏ္ဏား သည်၊ သိုးစားနှင့်၍ ကုန်လေ၏။

¹ Instead of ကောင်းသောလူ one might put လူကောင်း (see p. 113).
² ယောက် numeral affix (p. 80). တို့ plural affix (p. 109).
³ ကြ plural affix for verbs (p. 115). ⁴ လတ် euphonic verbal affix (p. 120), gives an idea of unexpected suddenness.
⁵ သော် past continuative affix (p. 119). ⁶ ၍ continuative affix (p. 119).
⁷ ခဲ့ လေ ဖြစ် past closing affixes (p. 121).

Phonetic Pronunciation and Literal Translation.¹

Hto*h* ä*h*-hkä*h*, Doh*nn*ë*ë*wëe*h*tä*h* yö*ö*ä*h*-h*ñ*ik nay-*thaw*
*That time, Doh*nn*ë*ë*wëe*h*tä*h* village-in dwelling*

Zoo*z*ä*h*gä*h* ä*h*-mëe shëe-*thaw* Poh*nn*nä*h*:*-thëe*, ä*h*-hloo-goh
*Zoo*z*ä*h*gä*h* name hav*ng* Brahman, alms*

hle*ḡ*-leh hkä*h*n - thä*h*-hpyi*ṅ*, ä*h*thä*h*byä*h* tä*h*-yä*h* yä*h*-ëe.
going about receive by (means of), coins 100 got.

Hto*h* ä*h*thä*h*byä*h* tä*h*-yä*h*-goh, mëe-mëe mä*h* sow*ng* h*ñ*ing,
Those coins 100 self not carry able,

ä*h*-loh lee: mä*h* t*ñ*ing thay: thaw-jow*ng*, yö*ö*ä*h* tä*h*-hkö*ö*
desire also not attain(ed) yet because, village one-

dwin, tä*h*-yowk-*thaw* Poh*nn*nä*h*: ayn - h*ñ*ik ä*h*t - htä*h*:yö*ö*ay,
in, one (a) Brahman's house at give - put - ting,

tä*h*-hpä*h*n ä*h*-hloo hkä*h*n - thaw-ä*h*ḡ-hgnä*h*, ä*h*-yä*h*t tä*h*-bä*h*:
again alms receive in order to (for), place other

tho*ḡ* hle*ḡ*-leh thwä*h*:*-byä*h*ñ*-ëe. Hto*h* Zoo*z*ä*h*gä*h*
*to going-about went again. That Zoo*z*ä*h*gä*h**

Poh*nn*nä*h*:*-thëe*, ä*h*-hloo thwä*h*: hkä*h*n-yö*ö*ay, tä*h*-bä*h*:
*Poh*nn*nä*h*: alms go receiv - ing, other*

ä*h*-yä*h*t-h*ñ*ik, h*ñ*it - lä*h* ä*h*-she*h* kyä*h*-myi*ṅ*² - lay - thä*w*,
place - at, years-months long long - tall (having been),

ḡhksä*h*-goh thay*ñ*:*-yö*ay htä*h*:*-thaw* - Poh*nn*nä*h*:*-thëe*,
the money taking charge of keeping Brahman (nom.),

h*ñ*h*ñ*:*-zä*h*ñ*:*-h*ñ*ñ*-yö*ö*ay ko*h*n-lay-ëe.
use - eat ³ had consumed.

¹ For Idiomatic Translation, see over.

² Myi*ṅ* is lit. 'tall,' but is often coupled with kyä*h*, 'long in time.'

³ ḡ h*ñ*ñ, prior past tense affix.

[*Idiomatic Translation.*—At that time, a Brahman¹ named Zoozāhgāh, who dwelt in a village named Dohnnēewēhtāh, by going about and receiving alms, amassed one hundred pieces (of silver). Not being able himself to carry those pieces, and because his desires were not yet satisfied, leaving them at the house of another Brahman in a certain village, he again wandered about to other places in order to receive alms once more.

That Zoozāhgāh, the Brahman, having been for months and years begging alms in other places, the Brahman who had taken charge of Zoozāhgāh the Brahman's wealth, had (before he, Z., returned) made away with and used it all up.]

POLITE MODES OF ADDRESS.

When one addresses a Burman it is rude to use the ordinary pronoun. If his position in society is known he should be addressed by the term that denotes his position, if not, one must generally suppose him or her to be 'the supporter of a monastery', ကျောင်းတကာ Kyowngꝑ-tāhgāh (fem. ကျောင်းအမ Kyowngꝑ-āh-māh), or 'founder of a Pagoda', ဘုရားတကာ Hpāhyāhꝑ-tāhgāh, or simply as ခင်ဗျား or ခင်ကြား Hkin-byāhꝑ (a short form of သခင်ဘုရား Master, object of reverence). If the person addressed is a teacher or person of learning, he should be called ဆရာ Sāhyāh. In talking to a priest or teacher, instead of saying 'I', one should use တပည့်တော် Tāhbehꝑ-dāw (scholar), and call him ကိုယ်တော် Kō-dāw, or ဆရာတော် Sāhyāh-dāw. To a person in authority a Burman would always designate himself as ကျွန်တော် Kyōōn-dāw (Royal servant), but an Englishman would say 'Kyōōnhk'.

ကတော် Kāhdāw means *lady* and is used for the wives of honourable persons, as မင်းကတော် Minꝑ kāhdāw, ဆရာကတော် Sāhyāh kāhdāw, for the wives of magistrates and teachers.

The word တကာ tāh-gāh, which is used above, is a corruption of the Pali word ဒါယကာ dāh-yāh-kāh, a *giver*; the feminine is တကာမ tāh-gāh-māh.

¹ The proper word for Brahman is *Byāhmāhṅāh*, but the Burmese usually use the word ပုဂ္ဂိုလ်, *Pohṅṅāhꝑ*, which is a word of doubtful derivation.

CONVERSATIONAL PHRASES AND SENTENCES.¹

Useful and Necessary Idiomatic Expressions.

များစွာ အထိုးဝင်သောစကားဆက်များ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
Thank you (sel- dom used)	ကျေးဇူးတင်ပါသည်	Kyay:- zoo: tin-bāh- théé [hkəh
Yes	ဟုတ်ပါ။ ဟုတ်ခဲ့	Hohk-pāh or hohk-
No	မဟုတ်ဘူး။ မဟုတ်ပါ	Māh-hohk-hpoo:, māh- hohk-pāh
Bring	ယူခဲ့ပါ	Yoo-geh-bāh [bāh
Bring that	ထိုသင်းကိုယူခဲ့ပါ	Hoh-din:-goh yoo-geh-
Give me	ကျွန်ုပ်ကိုပေးပါ	Kyöönohk-koh pay:- bāh
Give it him	ထုကိုပေးလိုက်ပါ	Thöö-goh pay:-lik-pāh
Do (you) under- stand? [stand	နားလည်သလား	Nāh: leh-thāh-lāh:
(I) do not under-	နားမလည်ဘူး	Nāh: māh leh-boo:
Send (it) to me	ကျွန်ုပ်ထံသို့ပို့လိုက်ပါ	Kyöönohk htāhn-thoh poh-lik-pāh [bāh
Tell me	ကျွန်ုပ်ကိုပြောပါ	Kyöönohk-koh pyaw-
Tell him	ထုကိုပြောလိုက်ပါ	Thöö-goh pyaw-lik-pāh
Can you tell (me)?	ပြောနိုင်ပါမည်လား	Pyaw ning-bāh-měē- lāh:
Can you speak English?	အင်္ဂလိပ်စကားတတ် သလား	Ingāhlayk tsah-gāh: täht-thāh-lāh:

¹ See 'Hints on addressing a Burman', p. 24; 'Polite Modes of Address', p. 126.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is there any one here who speaks English ?	အင်္ဂလိပ်စကားတတ် သောသူရှိသလား	Ingāhlayk tsah -gāh: tāht-thaw-thoo shēe- thāh-lāh:
What do (you) say ?	ဘာပြောသလဲ၊ ဘာ ဆိုသလဲ	Bāh pyaw-thāh-leh, Bāh soh-thāh-leh
Ask him (inquire)	သူကိုမေးစမ်းပါ	Thōō-goh may:-zāhn:-
Ask for (demand)	တောင်းပါတော့	Towng:-bāh-day [bāh
Speak loudly [it]	ကျယ်ကျယ်ပြောပါ	Kyh-jeh pyaw-bāh
Never mind	အဘွက်မရှိပါဘူး	Āh-twet māk shēe-bāh- boo:
What is to be done? Why ?	ဘာပြုသင့်သလဲ ဘာပြုလို့လဲ	Bāh pyōō thīng-thāh-leh Bāh pyōō-loh leh
What is it? [ter?]	ဘာလဲ	Bāh leh
What is the mat-	ဘာဖြစ်သလဲ	Bāh hpyit-thāh-leh
Do (you) hear?	ကြားသလား	Kyāh:-thāh-lāh:
I understand, Sir	နားလည်သည်၊ ဝုရား	Nāh: leh-thee, hpāhyāh:
Carry this	သည်ဟာကိုထမ်းပါ	Thee hāh-goh htāhn:- bāh [day
Take that	ထိုဟာကိုယူပါတော့	Htoh hāh-goh yoo-bāh-
Take (it) away	ယူသွားလိုက်	Yoo-thwāh:-lik
Make haste !	အလျင်ပြုပါ	Ah-lyin pyōō-bāh
Come quickly	မြန်မြန်လာခဲ့	Myāhn-myāhn lāh-geh
Take care !	သတိပြုပါ	Thāhdēe pyōō-bāh
Listen !	နားထောင်ပါ	Nāh: htowng-bāh
Come in !	ဝင်ပါတော့	Win-bāh-day
Come here !	သည်ကိုလာခဲ့	Dee-goh lāh-geh
Come back !	ပြန်လာခဲ့	Pyāhn lāh-geh
Call my servant (boy)	ကျွန်ုပ်ရဲ့ကလေးကို ခေါ်ပါ	Kyōōnok loogāhlay:- goh hkāw-bāh

English.

Burmese.

Pronunciation.

Take this note to —	သည်စာကို — ထံသို့ ယူသွားပါ	<i>Thee tsāh-goh—htāhn- thoh̄ yoo-thwāh:-bāh</i>
Bring back an answer	ဖြန်စာကိုယူခဲ့	<i>Pyāhn-zāh-goh yoo- geh̄</i>
Stand still a mo- ment	ခဏချစ်နေပါဦး	<i>Hkāhnāh yāht-nay- bāh-ōhn:</i>
Go away (rough)	သွားလိုက်	<i>Thwāh:-lik</i>
Go away (polite)	သွားပါတော့	<i>Thwāh:-bāh-daw</i>
Good-bye ¹	သွားဦးတော့	<i>Thwāh:-ōhn:-daw</i>
Too soon	ဦးထွန်းသည်။ ဘာထွန်း သည်	<i>Oo:-loon:-thēē, tsaw- loon:-thēē</i>
Too late	နောက်ကျထွန်းသည်	<i>Nowk-kyāh loon: thēē:</i>
Very well (good)	ကောင်းပါပြီ	<i>Kowng:-bāh-byeē</i>
What do you want?	ဘာလိုချင်သလဲ	<i>Bāh loh-jin-thāh-leh</i>
How do you do? }	မာပါ၏လား	<i>Māh-bāh-ēē-lāh:</i>
Are you well? }		
I am well	မာပါ၏	<i>Māh-bāh-ēē</i>
Much obliged	ကျေးဇူးကြီးလှပြီ	<i>Kyay:zoo: kec:-hlāh- byeē [boo:</i>
There is nothing	ဘာမျှမရှိဘူး	<i>Bāh-hmyāh mǎh shēē-</i>
Nothing is the matter	ဘာမျှမဖြစ်ဘူး	<i>Bāh-hmyāh mǎh hpyit- hpoo:</i>
No trouble at all	နှောင့်ရှက်စရာမရှိ	<i>Hnōwng:-shet-tsāh-yāh mǎh shēē</i>
Who is there ?	ယိုမှာဘယ်သူရှိသလဲ	<i>Hoh-himāh beh-thoo shēē-thāh-leh</i>

¹ The person who pays a call on leaving says သွားတော့မည်နေဘိ *thwāh:-daw-mēē-nāw, I will go?* and the person in the house replies သွားဦးတော့ *thwāh:-ōhn:-daw, Go and return.*

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is I	ကျွန်ုပ်ပါ။ ကျွန်တော် ပါ	Kyöönohk-pāh, kyöön- dāw-bāh [leh
What is the news ?	ဘတ်သိတင်းရသလဲ	Beh thāhdin: yāh-thāh-
There is no news	ဘယ်သိတင်းမျှမချ	Beh thāhdin: hmyāh- māh yāh
Do you know for certain ?	ဧကံအမှန်သိသလား	Aykāhn āh-hmāhn thēe-thāh-lāh: [daw
Go in front	အရှေ့သို့သွားတော့	Āh-shay-thoh-thwāh:
Follow	နောက်သို့လိုက်ပါ	Nowk-thoh lik-pāh
Go home	အိမ်သို့သွားတော့	Ayn-thoh thwāh-daw
Go to the post office and ask for my letters	စာတိုက်သို့သွား၍ ကျွန်ုပ်စာများကို တောင်းပါ	Tsāh-dik-thoh thwāh- yooay kyöönohk tsāh- myāh:-goh towng:- bāh [zoh
Let us start	ထွက်သွားကြစို့	Htwet-thwāh:-jāh-
Wait	နေပါဦး။ စောင့်ပါ	Nay-bāh-ōhn:, tsowng bāh:
Bring my horse	ကျွန်ုပ်မြင်းကိုယူခဲ့	Kyöönohk myin:-goh yoo-geh
Saddle it	ခုန်းနှီးတင်ပါ	Hkohh-hnee: tin-bāh
Call the interpreter [man say ?	စကားပြန်ကိုခေါ်ပါ	Tsāh-gāh-byāhn-goh hkāw bāh [thāh-leh
What does that	ဟိုလူတာပြောသလဲ	Hoh loo bāh pyaw-
He says he cannot find the horse	မြင်းကိုမတွေ့နိုင်ဘူး ထည့်	Myin:-goh māh tway hning boo:, deh
He thinks some one has stolen it	တစ်စုံတစ်ယောက်မိခိုးယူ သင့်လို့ထင်သည်	Tāh-zohn-tāh-yowk- hkoh yoo-thāh-loh htin-thee [lāh:
Is it possible ?	ဖြစ်နိုင်ပါမည်လား	Hpyit-hning-bāh-mēē

English.

Burmese.

Pronunciation.

It is his fault	သူအပြစ်ပေ	Thöö äh-pyit pay
He is sorry	သူဝမ်းနည်းပါသည်	Thoo woon:-neh:-bāh- thée
Ile must get me another horse	သူကျွန်ုပ်တို့အတွက် ကောင်ရွာပေးရ မည်	Thoo kyöönohk -hpoh myin: täh-gowng shāh-pay:-yāh-mee
Who is paddling that boat?	ဟိုလှေကို ဘယ်သူ လှေခါးသလဲ	Hoh hlāy-goh behthoo hlāw-ihāh-leh
Is it a man or a woman?	ယောကျ်ားလား၊ မိမ္မ လား	Yowkyāh: lāh:, mayn:- māh lāh:
It is a woman	မိမ္မပေ	Mayn:māh bay
It is a woman ¹	မိမ္မပေါ့	Mayn:māh bay
Well done!	ကောင်းပေ	Kowng: bay
How fortunate	တယ်ကံကောင်းသည်	Teh kāhn kowng:-thée
It is a fact	သည်တာအမှန်ပေ	Thee hāh äh-hmāhn bay [hniñ
Don't be angry	မိတ်ဆိုးပါနှင့်	T'sayt -māh-sōh: -bāh-
How beautiful	တယ်လှသည်ကို	Teh hlāh-thëe, goh
Be silent!	တိတ်တိတ်နေ	Tayt-tayt nay
Long ago	ကြာလှပြီ [သည်	Kyāh hlāh byee [thëe
Shameful	ရှက်စရာကောင်း	Shet-tsāh-yāh kowng:-
Are you not a- shamed?	မရှက်ဘူးလား	Māh shet-hpoo:-lāh:
(You) are to blame	အပြစ်တင်စရာ ကောင်းသည်	Äh-pyit-tin-zāh-yāh kowng:-thëe
Get up!	ထလိုက်။ (polite) ထပါ	Htäk-lik, htāk-bāh

¹ I. e. how could you think otherwise?

Meals. ထမင်းစားကြောင်း။

(For Vocabularies, see pp. 49-53.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
Breakfast (dinner, or supper) is ready	ထမင်းပျင်းပြီးပြီ	Htāhmin: pyin-pyee: byee
Is the tea made ?	ထက်ဖက်ရည်ထုပ်ပြီးပြီလား	Lāh-hpet-yěē lohk-pyee: byee-lāh:
Do you drink coffee ?	ကဖီရည်သောက်တတ်သလား	Kāh-hpee-yěē thowk tāht-thāh-lāh: [thěē
This milk is sour	သည်နို့ရည်ချဉ်သည်	Thee nōh-yěē chin-
Bring me an egg	ကြက်ဥထပ်ယူကွဲ	Kyet-ōō tāh-lōhn: yoo-geh
Must I boil the egg ?	ကြက်ဥကိုပြုတ်ရမည်လား	Kyet-ōō-goh pyohk-yāh-mēe-lāh:
Fry me two eggs	ကြက်ဥနှစ်ထပ်ကျော်ပေးပါ	Kyet - ōō hnāh - lôhn: kyāw-pay:-bāh
This butter is rancid [butter	သည်တောပတ်ဖောင်စပ်သည်	Thee htāwbāht howng-zāht-thēe [ôhn:
Bring some other	ထောပတ်ယူကွဲပြီး	Htawbāht yoo-geh-
We want more tea-cups	ထက်ဖက်ရည်ပုကန်များလိုသေးသည်	Lāh-hpet-yěē-pāhgāhn-myāh: loh-thay:-thěē
Remove the dishes	ပုကန်ပြားများကိုယူသွားစေ	Pāhgāhn-byāh:-myāh:-goh yoo-thwāh:-day
Cook some pork curry for dinner	ညစာထိုးဝက်သားတင်းချက်ပေးပါ	Nyāh-zāh-bōh wet-thāh: hin: chet-pay:-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Take care to boil the rice well, too	ထမင်းကိုလည်း ကောင်းကောင်း နပ်အောင်သတိပြု ထိုက်	Htahmin:-goh lee: kowng:-gowng:näht- owng thähdee pyöö lik
Change the plates	ပုကန်များကိုလဲကိုက် ပါ	Pahgähn-myäh:-goh leh-lik-päh
Give me a clean knife and fork	စားပွဲခါးနှင့်ခက်ရင်း အသစ်ကိုယူကွဲ	Tsäh-bweh-däh:-hniṅ hkah - yin: äh - thit- koh yoc-gelṅ
Give me a glass of water	ရေထွက်ပေးပါ	Yay tah-hkwet pay:- bäh
Pour out the tea	ထက်ဖက်ရည်ကို ပေးပါ	Läh - hpet - yee-goh hngēh pay:-bäh
How many are coming to dinner?	ဘယ်နှစ်ယောက်လဲ မင်းစားတာမည်လဲ	Beh-hnäh-yowk htah- min: tsäh:-läh-mēe- leh
I think there will be eight persons	လူရှစ်ယောက်လဲ မည်ထိုထင်ပါသည်	Loo-shit-yowk läh- mēe-loḡ htin-bäh- thēe

Health. ကျန်းမာခြင်းနှင့်ဆိုင်သောအကြောင်း။

(For Vocabulary, see p. 47.)

Are you well ?	မာ၏လား	Mäh-éé-läh:
I am well	မာပါ၏	Mäh-bäh-éé
I am very ill	အထွန်နာပါသည်	Äh-löön näh-bäh-thěě
I am not very well	ကောင်းကောင်းမ မာဘူး	Kowng:-gowng: mäh mäh-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
I hope you will soon be better	ခင်ပြားပြန်ပြန်ကျမ်း မာရန်ကျန်တော် မျှော်လင့်ပါသည်	Hkinbyāh: myāhn- myāhn kyāhn:-māh- yāhn kyōön-dāw hmyāw-liṅ-bāh-thě̄
Do you sleep well?	အအိပ်ကောင်းသ လား	Āh-ayk kowng:-thāh- lāh:
I sleep pretty well	ထော်ထော်ကောင်း ကောင်းအိပ်ပါသည်	Tāw-dāw kowng:- gowng: ayk-pāh- thě̄ [thě̄
I have caught a cold I feel sick	နှာစေးနာရှိသည် အနံ့ချင်သည်	Hnāh-zee:-nāh shě̄- Āhn jin-thě̄
Send for a doctor	ဆေးသမားကိုခေါ် ထိုက်	Say:thāhmāh:-goh hkāw-lik
I want to see a doctor	ဆေးသမားနှင့်တွေ့ ချင်သည်	Say:thāhmāh:-hniṅ tway-jin-thě̄
She (or he) has a cough	သူမ့အမြောင်းဆိုးနာ ရှိသည်	Thoo-hmāh chowng:- zoh:-nāh shě̄-thě̄
Where is the chem- ist's shop?	ဆေးဆိုင်တယ်မှာလဲ	Say:-zing beh-hmāh- leh
How far is it from here?	သင်္ဃိကတယ်ထောက် ဝေးလဲ	Dee-gāh beh-lowk way:-thāh-leh
You must drink this	သည်ဟာကိုထောက် ရမည်	Dee hāh-goh thowk- yāh-mě̄
Have you any brandy (spirit)?	ပြန်ဒီအရက်ရှိသလား	Byāhndee-āh-yet shě̄- thāh-lāh:
I can eat nothing	ဘာမျှစားနိုင်ဘူး	Bāh-hmyāh mäh tsāh: hniṅ-boo:
I can swallow no- thing	တစ်တခုမျှမချိုနိုင်ဘူး	Tāh-zohn tāh-hkōō- hmyāh mäh myoh hniṅ-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
My head aches	ကျွန်ုပ်ခေါင်းကိုက် သည်	Kyöönohk gowng: kik-thěě
My foot is swollen	ကျွန်ုပ်ခြေရောင်နေ သည်	Kyöönohk chee yowng-nay-thěě
[cannot get up	မထနိုင်ပါဘူး	Măh htăh hning-băh- boo:
May I get up ?	ထချင်လျှင်ထနိုင်ပါ သဘာ	Htah-jin-hlyin htăh- hning-băh-thah-lăh:
Give me a cup of tea	လက်ဖက်ရည်တခွက် ပေးပါ	Lăh-hpet-yěe tăh- hkwet pay:-băh
[have been ill three days	နာနေတာသုံးရက် ရှိပြီ	Năh-nay- ¹ dăh thôhn: yet shěě-byee
Give me a bit of bread	မို့ထမိတ်ပေးပါ	Mōhn tăh-zayt pay:- băh
[must wash my hands	ကျွန်ုပ်လက်ဆေးရ မည်	Kyöönohk let say:- yăh-měe
[have washed my face	မြက်နှာကိုသစ်ခဲ့ပြီ	Myet-hnăh-goh thit- hkeh-byee
There is no soap	ဆပ်ပြာမရှိ	Săhtpyăh măh-shěě
[It is not good to go out when it is cold	ချမ်းသောအခါ၌ အပြင်သို့သွားတိုမ ကောင်းဘူး	Chăhns-thaw äh-hkăh- hnik äh-pyin-thoh thwăh:- bōh- măh kowng:-boo:

¹ The တာ *dăh* is a contraction of သည် *thěě* (the verb affix) and တာ *hăh*, a thing, which is often used in colloquial and might be translated 'the fact of being ill has been three days'.

Time. အချိန်။ အခါ။ ဘာလ။

(For Vocabulary, see p. 36.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
What time is it ?	ဘယ်နှစ်နာရီလောက် ရှိသလဲ။ ဘယ်အ ချိန်ရှိသလဲ	Beh - h năh nāhyee lowk shěě-thăh-leh, or Beh ăh-chayn shěě-thăh-leh
Ten minutes past seven	ခုနှစ်နာရီနှင့်ခုနှစ်မိ နစ်လောက်ရှိသည်	Hkōō-hnăh nāhyee- hniṅ hkōō - hnăh mēēnit - lowk shěē- thěē
It has just struck nine	ယခုထဲကိုးနာရီ တီးပြီ	Yăh - hkōō - beh kôh :- nāhyee htee :- byee
The clock is strik- ing	နာရီယခုထဲတီးနေသည်	Nāhyee yăh - hkōō htee :- nay - thěē
A quarter past one (afternoon)	မွန်းလွဲတနာရီနှင့် တစ်ဝက်	Mōōn :- lweh : tăh - năh - yee - hniṅ tăh - zayt
Half-past four (morning)	မနက်လေးနာရီခွဲ	Măhnet lay :- nāhyee gweh
A quarter to eight	ရှစ်နာရီမတ်တင်း	Shit - nāhyee măht tīn :
At what time ?	ဘယ်အချိန်မှာလဲ	Beh ăh - chayn - hmăh leh
It is noon	မွန်းတည့်အချိန် ဖြစ် သည်	Mōōn :- deh ṅ ăh - chayn hpyit - thěě
Wake me at mid- night	ထန်းခေါင်ကျွန်ုပ်ကို နှိုးပါ	Thăh - gowng kyōōn - ohk - koh hnôh :- bāh
I will get up at six in the morning	မနက်ခြောက်နာရီ မှာထပါမည်	Măhnet chowk - nāhyee - hmăh htăh - bāh - mēē

English.	Burmese.	Pronunciation.
He will arrive at half-past five in the evening	ညနေ ဝါးနာရီ ကွဲ လောက်သူရောက် ပါလိမ့်မည်	Nyāh-nay gnāh:-nāh- yee-gweh lowk thoo yowk-pāh-laym-mēē
I shall dine exactly at seven in the evening	ညနေခုနစ်နာရီတိတိ ကျွန်ုပ်ထမင်းစား မည်	Nyāh-nay hkōō-hnāh- nāhyee htěě-hděě kyōōnohk htāhmin: tsāh:-mēē
What month is it?	သည်လယ်လဲ	Thee lāh beh lāh leh
What day (of the week) is to-day?	သည်ကနေ့ဘာနေ့ဘဲ	Thigah-nay bah nay leh
What day of the month is this?	သည်ကနေ့ဘယ်နှစ် ရက်နေ့လဲ	Thigāh-nay beh-hnāh yet-nay leh

NOTE.—The Burmese date is 638 years after the Christian era. Therefore, in order to get the Burmese year, we have to subtract that number from our year. Both eras are used, and, to distinguish the one from the other, the word *ထက္ကဟိတ်* Thekkāhyit is placed before the Burmese date; thus, *ထက္ကဟိတ် ၁၂၇၂* = A. D. 1910. Both Burmese and English months are used, and often the two together, in documents.

The month is divided into two parts, *လဆန်း* lāh-zāhn, the waxing, and *လပြည့်ကျော်* lāh-byōē-jāw or *လဆုတ်* lāh-zohk, the waning. The full moon, *လပြည့်* lāh-byōē, falls on the fifteenth of the waxing; the *လကွယ်* lāh-gweh (*hidden moon*) falls on the fourteenth or fifteenth of the wane. The days of worship are the full moon, eighth of the wane, the hidden moon, and the eighth waxing; otherwise the days of the week are not observed, though noted. (The Englishman observes Sunday, the Burman does not.)

Times, Seasons, and Weather.

ဥတု၊ အချိန်များနှင့်ပိုင်းလေအကြောင်း။

(For Vocabulary, see p. 36.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
This day week	ထည်နေ့ကခုနှစ်ရက် နေ့	<i>Thee nay-găh hköö- hnăh-yet nay</i>
That was three or four days ago	သုံးလေးရက်လောက် ရှိပြီ	<i>Thôhn: lay:-yet lowk shëe-byee</i>
To-morrow fort- night	နက်ဖန်နေ့နောက် ဆယ်လေးရက်	<i>Net-hpăhn-nay nowk seh-lay:-yet</i>
At about this time	ယခုအချိန်လောက်မှာ	<i>Yăh-hköö äh-chayn- lowk-hmăh</i>
In a month's time	ယခုနေ့ကတလ လောက်	<i>Yăh-hköö-nay-găh täh-lăh lowk</i>
The first of next month	ယခုလာမည့်လထဲ ရက်နေ့	<i>Yăh-hköö lăh-mëe-lăh täh-yet nay</i>
In (after) six weeks	ယနေ့ကတလနှင့် ဆယ်လေးရက်	<i>Yăh-nay-găh täh-lăh- hniṅ seh-lay:-yet</i>
On the last day of the month	ယခုလကွယ်နေ့	<i>Yăh-hköö lăh-gweh- nay</i>
At the end of this month	ထည်လကုန်မှာ	<i>Thee lăh gohn hmăh</i>
Towards the middle of January	ဇန်နဝါရီလ၁၅ရက် နေ့လောက်	<i>Zăhnăhwăhyee lăh seh- gnăh:-yet nay lowk</i>
In the course of a week	ခုနှစ်ရက်အတွင်း တွင်	<i>Hköö-hnăh-yet äh- twin:-dwin</i>
From time to time	အဖန်ဖန်	<i>Ăh-hpăhn-băhn</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
From one day to another	တနေ့ကတနေ့သို့	Tāh-nay-gāh tāh-nay-thōh [thay:
A few days ago	နေ့ရက်မကြာသေး	Nay-yet mǎh kyāh
A short time since [ago	ကာလမရှည်ပြီ	Kāh-lāh mǎh shay-byee [thay:
Scarcely two days	နှစ်ရက်မရှိသေး	Hnāh-yet mǎh shēē
A month ago	တလရှိပြီ	Tah-lāh shēē-byee
It is full moon	လပြည့်နေ့ဖြစ်သည်	Lāh-byēē-nay hpyit-
Last year [last	မနှစ်က	Māh-hnit-kāh [thēē
The year before	တမျှန်နှစ်	Tāh-myāhn-hnit
It is not long since	မကြာသေးဘူး	Māh kyāh thay: boo:
Long ago	ကြာလှပြီ	Kyāh-hlāh-byee
Once in (three) days	(သုံး) ရက်တခါ	(Thoh̄n:) yet tāh-hkāh
The heat of the sun is unbearable	နေပူလှိုမခံနိုင်ဘူး	Nay poo loh mǎh hkāhn-hning-boo:
I am very warm	တယ်ဒိုက်သည်	Teh ik-thēē
I am afraid it will rain	မိုးပန်း ရွာ မ ညှို့ မိုးသည်	Mōh: yōōāh-mēē, tsōh: thēē
Did you see the lightning?	ဤတံ စစ်ကို မြင် သလား	Shāht-tsit-koh myin-thāh-lāh:
I heard the thunder	မိုးယံခြိုးသံကို ကြားခဲ့သည်	Mōh: chōhn: thāhn-goh kyāh: gēh thēē
How it pours!	တယ်မိုးပန်းရွာသည်	Teh mōh: yōōāh-thēē
Would you like an umbrella?	ထီးထိုချင်သလား	Htee: loh-jin-thāh-lāh: [tsoh-byee
I am wet through	အဝတ်များစွတ်မိပြီ	Āh-wōōt-myāh: tsōōt-
Look at the rainbow	သက်ထံကို ကြည့်လိုက်ပါ	Thettāhn-goh kyeē-lik-pāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is growing very cold	တယ်အေးလာသည်	Teh ay: lāh-thěě
It is very dirty	တယ်ရှိုများသည်	Teh shōŋn myāh:-thěě
It is very windy	တယ်လေထိုက်သည်	Teh lay tik-thěě
The wind is in the east	လေအရှေ့ဖက်က လာသည်	Lay āh-shay bekkāh lāh-thěě
The dust is terrible	တယ်ဖိုထသည်	Teh hpohn htāk-thěě
How bright the moon is	တယ်လလာသည်	Teh lāh thāh-thěě
The sky is overcast, so I think it will rain	မိုးပန်းအုံ့ထိုမိုးပန်းရွာ မည်ထိုထင်သည်	Mōh: ohn-loh mōh: yōōāh-měe-loh, htin- thěě
The stars are bright	ကြယ်များအထွန်ထွန်း လင်းသည်	Kye-h-myāh: āh-hlōōn htoon:-lin:-thěě
It will be fine tomorrow, I think	နက်ဖန်နေသာမည် ထင်သည်	Net-hpāhn nay thāh- měě, htin-thěě

Correspondence, Post, Telegraph, and Telephone.

စာရေးကြောင်းနှင့်စာတိုက်၊ ကြေးနန်းရုံးအကြောင်းများ။

(For Vocabulary, see p. 70.)

Have any letters come this morning ?	ယခုမနက်စာများ ရောက်ပြီလား	Yāh-hkōō māh-net tsāh-myāh: yowk- pyee-lāh:
No, none have come yet	မလာမရောက်သေး ဘူး	Māh lāh māh yowk thay: boo:
He ought to be here by now	သူယခုထည့်ကို ရောက်သင့်ပြီ	Thoo yāh-hkōō dee-goh yowk-thin-byee

English.	Burmese.	Pronunciation.
I have heard nothing	တဝံတခုမူမ ကြားရ သေးဘူး	Táh-zohn tǎh-hkǒǒ hmyǎh mǎh kyǎh- yǎh-thay:-boo:
Has the mail steamer arrived?	စာပို့ဇီးသတေဝ ရောက်ပြီလား	'Tsāh-bōh mee:-thim:- baw yowk-pyee-lāh:
Go and see if the mail is in	ဒက်ရောက်သည်မ ရောက်သည်ကိုသွား ကြည့်စမ်းပါ	Det yowk-théé mǎh yowk - thëé - goh thwāh: kyǎé-zǎhn: bāh
Are there any letters for me?	ကျွန်ုပ်တို့စာများရှိသ လား	Kyöǒnohk-hpōh tsāh- myāh: shee-thāh- lāh:
I have not received any letter	စာတစောင်မျှမရဘူး	Tsāh tǎh - zowng - hmyǎh mǎh yǎh-boo:
Please post this letter	သည်စာကိုစာတိုက် သစ်ထာထဲမှာထည့် လိုက်ပါ	Thee tsāh-gōh tsāh- dik thit-htāh-deh- hmāh hteḥ-lik-pāh
Please forward my letters to . . .	ကျွန်ုပ်စာများကိုပို့ လိုက်ပါ	Kyöǒnohk tsāh-myāh:- gōh pōh-lik-pāh
Please weigh this letter	သည်စာကိုချိန်စမ်းပါ	Thee tsāh-gōh chayn- zǎhn:-bāh
I want some note-paper	စာရေးရန်စက္ကူလို ချင်သည်	Tsāh-yay:-yǎhn tsek- koo loh-jin-théé
Give me an envelope	စာအိတ်တခုပေးပါ	Tsāh - ayk tǎh -hkǒǒ pay:-bāh
Where is the ink?	မှင်အိုးတယ်မှာလဲ	Hmin-ōh: beh-hmāh leh
Lend me a piece of blotting-paper	မှင်နှိပ်စက္ကူတခြပ် ပေးပါ	Hmin-hnayk tsek-kǒǒ tǎh-chāht pay:-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Get me some stamps	တံဆိပ်ခေါင်းများပေးပါ	Tăh - zayt - gowng: myāh: pay:-bāh
Tell him to wait	ဝေါင့်နေထိုထုကိုပြောပါ	Tsowng nay-loh thöögoh pyaw-bāh
I will send a reply later	နောက်မှပြန်စာပို့ပါမည်	Nowk-hmāh pyāhn-zāh pōh-bāh-měē
Can I send a telegram?	ကြေးနန်းရိုက်နိုင်ပါမည်လား	Kyay: - nahn: yikhning-bāh-měē-lāh:
How much is the postage on these letters?	သည်စာများအတွက်စာပို့ခဘယ်လောက်ပေးရမည်ထဲ	Thee tsāh-myāh: āh-twet tsāh-bōh-gāh beh-lowk pay:-yāh-měē-leh
I am just going to read it	ယခုဖတ်ပါမည်	Yāh-hköö-beh hpāht-pāh-měē
Can you lend me a pencil?	ခဲထံတချောင်းခဏငှါပါ	Hkeh - dāhn tāh-chowng: hkāhnāh hgnāh:-bāh
What is your telephone number?	ခင်ကြားနံပါတ်ဘယ်လောက်ထဲ	Hken byāh: nāhmbāht beh-lowk leh
My number is —	ကျွန်ုပ်နံပါတ်ဖြစ်ပါသည်	Kyöönohk nāhmbāht — hpyit-pāh-thěē
Put me through to —	— ကိုထွယ်လေးပါ	— goh thweh-pay:-bāh
Line engaged	လမ်းမအားပါ	Lāhn: mǎh āh:-bāh
Ring up (Mr. Smith) ¹	မစ္စတာစမစ်ကိုစကားပြောသံကြိုးနှင့်ပြောပါ	(Mistāh Sāhmit)-goh tsāhgāh:-pyaw-thāhn-joh-hniū pyaw-bāh

¹ This is translated 'Speak to Mr. Smith with the telephone.'

In Town. မြို့တွင်အကြောင်းအရာ။

English.

Burmese.

Pronunciation.

Where shall we go ?	ကျွန်ုပ်တို့ဘယ်ကိုအလည်သွားမည်လဲ	Kyöönohk-dogh beh-goh äh-leh-thwāh:měě-leh
Let us go to the post office	စာတိုက်သို့သွားကြစို့	Tsāh-dik-thogh thwāh:jyäh-zogh
Where does this road go ?	သည်လမ်းဘယ်ရောက်သလဲ	Thee lāhn: beh yowk-thäh-leh
Go up the street	လမ်းကိုလိုက်သွား	Lāhn:-goh lik-thwāh:
Is it far from here ?	သည်ကကွာဝေးသလား	Dee-gäh kwāh-way:-thäh-lāh:
Show me the way	လမ်းကိုပြပါ	Lāhn:-goh pyäh-bāh
Turn to the right	လက်ယာဖက်သို့လှည့်သွားလိုက်	Let-yāh-bet-thogh hleh-thwāh:-lik [thwāh:
Turn to the left	လက်ဝဲဖက်သို့လှည့်	Let-weh-bet-thogh hleh-
Go straight on	ရှေ့သို့တံည့်တင်သွားပါ	Shay - thogh tēh - degh thwāh: bāh
Second turning to the right	လက်ယာဖက်မှ၁ခုတိယလမ်းကိုလိုက်	Let-yāh-bet-hmāh dootēyäh lāhn:-goh lik
Cross the road [is... ?	လမ်းကိုကူးသွား [ရှိသလဲ	Lāhn:-goh koo:-thwāh: [thäh-leh
In what street	— ဘယ်လမ်းတွင်	— beh lāhn:-dwin shěě
Please tell me the nearest way to...	— သို့ရောက်အောင်အနီးဆုံးလမ်းကိုပြောပါ။	— thogh yowk-owng äh-nee:-zōhn: lāhn:-goh pyaw-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is this the way to...?	သည်လမ်းကိုလိုက် လျှင်— သို့ရောက် နိုင်ပါမည်လား	<i>Thee lāhn:-goh lik- hlyin -- thoh-yowk- hning - bāh - mēē- lāh:</i>
Do you know Mr. F.?	F. သွင်ကိုသိကျွမ်း သလား	F. <i>thāhkhken - goh thēē - kyoon: - thāh - lāh:</i>
I do not know	မသိသူး	Māh thēē-boo:
I know him well	သူ့ကိုကောင်းကောင်း ကျွမ်းသည်	Thōō - goh kowng:- gowng: kyoon:-thēē
Who is he ?	ထိုလူတယ်လူလဲ	Htoh loo bāhloo leh
He is an old friend	သူမိတ်ဆွေတောင်း ဖြစ်ပါသည်	Thoo maytsway howng: hpyit - pāh- thēē
Where does he live ?	သူတယ်မှာနေသလဲ	Thoo beh-hmāh nay- thāh-leh
He lives close by (my home)	ကျွန်ုပ်အိမ်နှင့်အနီး နေပါသည်	(Kyōōnohk ayn-hn̄in) āh - nee: nay - bāh - thēē
Is Mr. F. (Mrs. F.) at home?	F. သွင် (F. သွင်မ) အိမ်တွင်ရှိသလား	F. <i>thāhkhken (thāh- hken-māh) ayn-dwin shēē-thāh-lāh:</i>
I must go	ကျွန်ုပ်သွားပါတော့ မည်	Kyōōnohk thwāh:- bāh-day-mēē
Good-bye (go and return)	သွားဦးလော (or တော့)	Thwāh:-ōhn:-law (or day)
What is the name of that street?	ထိုလမ်းကိုတယ်နှယ် ခေါ်သလဲ	Htoh lāhn:-goh beh- hneh hkāw - thāh- leh

English.

Burmese.

Pronunciation.

Which road must I take ?	ဘယ်လမ်းသွားရမည်လဲ	Beh lāhn: thwāh:-yāh-měě-leh
(You) are out of the way	လမ်းမှားပြီ	Lāhn: hmāh: byee

Shopping. ဆိုင်များတွင်လှည့်ဝယ်ရာ။

How much is this?	သည်ဟာအဘိုးဘယ်လောက်လဲ	<i>Thee hāh āh-hpōh: beh-lowk leh</i>
It is too much	အဘိုးကြီးသည်	<i>Āh-hpōh: kee:-thěě</i>
Send them at once	ချက်ချင်းပို့လိုက်ပါ	<i>Chet-chin: poĥ:-lik-pāh</i>
I wish to buy	ဝယ်ချင်သည်	<i>Weh-jin-thěě</i>
(I) will take this	သည်ဟာကိုယူပါမည်	<i>Thee hāh-goh yoo-bāh-měe</i>
(I) want some calico	ပိတ်ဝယ်ချင်သည်	<i>Payt weh-jin-thěě</i>
Show (me) some ribbons	ပိုးကြိုးပြာထချိုပြပါ	<i>Pōh: kyōh:-byāh tāh-chōh pyāh-bāh</i>
This colour is too dark	ဤအရောင်ညိုထွန်းသည်	<i>Ee āh-yowng nyoh-loon:-thěě</i>
Have you any that is narrower than this?	ဤကြိုးပြားထက်မြက်ငယ်သောကြိုးပြားရှိသေးသလား	<i>Ee kyōh:-byāh: det byet - gneh - thaw kyōh:-byāh: shěě-thay:-thāh-lāh:</i>
What is the price per yard ?	တိုက်ထွင်အဘိုးဘယ်လောက်လဲ	<i>Tāh-gīk hlyināh-hpōh: beh-lowk leh</i>
It is faded	အရောင်မှိန်သည်	<i>Āh-yowng hmayn-thěe</i>
It is too fine	အထွန်ညက်နုသည်	<i>Āh-hlōön nyet-nōō thěe</i>
This is right	သည်ဟာကောင်းသည်	<i>Thee hāh kowng:-thěe</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
What are they the pair ?	တရံထွင်အတိုးတယ် လောက်လဲ	Tāh-yāhn hlyin āh- hpôh: beh-lowk leh
Have you any silk ¹ putsoes for sale?	ပိုးပုဆိုးများရောင်း ရန်ရှိသလား	Pôh:-pāhsôh:-myāh: yowng:-yāhn shě- thāh-lāh:
I will inquire and let you know	ကျွန်ုပ်မေးစစ်၍ကြား ပြောလိုက်မည်	Kyöönohk may:-tsit- yöğay kyāh:-pyaw- lik-mëe
I will give five rupees for it	ထိုတာ့ဖို့ငွေငါးကျပ် ပေးမည်	Htoh hāh-bôh gnway gnāh:-jäht pay:-mëe
Take this watch to be mended	ဤနာရီခွက်ကိုပျင် ရအောင်ယူသွား လိုက်ပါ	Ee nāhyee-gwet-koh pyin-yāh-owng yoo- thwāh:-lik-pāh
Can you give me change for a rupee ?	ဒင်္ဂါးတကျပ်ကိုအနီး နှိုင်ပါမည်လား	Dingāh: tāh-jäht-koh āhn:hning-bāh-mě- lāh:
I have no change	အနီးရန်မရှိပါ	Āhn:-yāhn mäh-shée bāh
I have no coppers, only four-anna pieces	ပိုက်ဆံမရှိပါ။မတ် စေ့သာရှိပါသည်	Pisāhn mäh shěe-bāh, mäht tsëğ thāh shěe- bāh-thěe

Shooting and Fishing.

အမည်းငါး။ ထိုက်၊ ငြစ်။ များယူကြောင်း။

Is there any shoot- ing or fishing here?	သည်အရပ်၌အမည်း ငြစ်ခင်းငါးများ ခင်းရှိသလား	Thee āh-yāht hnik āh- meh: pit hkin:, hgnāh: hmyāh:-gin shěe-thāh-lāh:
--	---	---

¹ The garment worn by men round the waist; some are very handsome.

English.

Burmese.

Pronunciation.

Can you find me a hunter?

မုဆိုးတယောက်ရှာဒ်
ပေးနှိုင်းပါမည်လား

Mohksôh: tãh - yowk
shãh: pay: hning-
bãh-mëe-lãh:

I will send you a hunter to show you game?

အမည်းကိုညွှန်ပြရ
အောင်မုဆိုးတ
ယောက်ကိုခေါ်
ပေးမည်

Ăh-meh: -goh hnyöön-
p yãh - yãh - ow ng
mohksôh: tãh-yowk-
koh hkãw-pay: -mëe

What game can you show me?

ဘယ်အမည်းမျိုးများ
ကိုပြနိုင်ပါမည်လား

Beh ãh-meh: -myôh: -
myãh: - goh pyãh
hning-bãh-mëe-lãh:

Do you wish to shoot deer or birds?

ဆတ် သမင်၊ ဒရယ်၊
ဂျီများကိုဖြစ်ချင်သ
လား။ ငှက်များကို
ဖြစ်ချင်သလား

Sãht, thãhmin, dãh-
yeh, jee-myãh: -goh
pit - chin - thãh - lãh: ;
hgnet - myãh: - goh
pit - chin - thãh -
lãh:

There are plenty of hog deer in the jungle and sometimes one finds hares and pigs

တောထဲမှာဒရယ်အ
ထွန်များသည်။ ၎င်း
ပြင်တခါတထေယုံ
နှင့်တောင်များ
တွေ့တတ်သည်

Taw-deh-hmãh dãh-
yeh ãh-hlöön myãh: -
thëë ; lãh - gowng: -
pyin tãh - hkãh - tãh -
lay yohn-hniṅ taw-
wet-myãh: twãy-
dãht-thëe

Snipe are found in the rice fields and duck and teal in the lake

ဝယ်ပြင်ထဲမှာမြေ
ဝတ်များပေါသည်။
အင်းထဲမှာဝမ်းဘဲ
နှင့်စစ်စလီကိုတွေ့
ထိမည်

Leh - byin - deh - hmãh
myay - wööt - myãh: -
paw - thëë ; in: - deh -
hmãh woom: - beh-
hniṅ tsitsãhlee - goh
tway-laym-mëe

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is the jungle very thick?	တောများစွာရှုပ်တတ် သလား	Taw myāh: - zōōāh shohk-täht-thäh-lāh:
The tree jungle is not thick but there is tall grass near the river	သစ်တောမရှုပ်ဘူး။ ထိုရာတွင်မြစ်ကမ်း ၌ မြက် တော ရှိ သည်	Thit-taw mäh-shohk- hpoo:; thōh-yāh-dwin, myit-kāhn: - hnik myet-taw shēē-theē
How many guns have you?	သေနတ်ဘယ်နှစ် ထက်ရှိသလဲ	Thay-näht beh-hnäh- let shēē-thäh-leh
I have three double-barrel and a rifle	နှစ်ထိုးပြိုင်သေနတ်သုံး ထက်နှင့်ရိုက်ပတ် တထက်ရှိသည်	Hnäh-lōhn:-byōō-thay- näht thōhn:-let-hmīn yikpäht täh-let shēē- thēē
This gun is a breechloader	သင်္ဃန်သေနတ်နောက် ထိုးသေနတ်ဖြစ်ပါ သည်	Thee thay-näht nowk- htōh: - thāy-näht hpyit-pāh-thēē
How many cartridges have you in that bag?	ထိုထွယ်အိတ်ထဲမှာ ယမ်းတောင့်ဘယ် နှစ်သုံးပါသလဲ	Htoh lweh-ayk - deh- hmāh yāhn:-downg beh-hnäh-lōhn: pāh- thäh-leh
Put sixty cartridges into that box	ထိုသစ်တာထဲမှာယမ်း တောင့် ၆၀ ထောက် ထည့်လိုက်	Htoh thit-täh-deh- hmāh yāhn:-downg chowk - seh - lowk hteht-lik
You have hit (shot) a red deer, Sir	ဆတ်တကောင်ကို မှန်ပါပြီလို့	Säht täh-gowng-goh hmāhn-bāh-byee, thähhken
It cannot go far, for its leg is broken	ခြေထောက်ကြိုးလို ဝေးစွာမသွားနိုင် ဘူး	Chay-dowk kyōh: loh way - zōōāh mäh thwāh:-hning-boo:

English.

Burmese.

Pronunciation

A teal has fallen in the grass near the pond	စဝ် စလိတကောဝ် အိုင်နားမှာမြက်ပင် ထဲသို့ကျထေပြီ	Tsit-ählee täh-gowng ing-näh-hmäh myet- pin-deh-thoh kyäh- lay-bye
There are some jungle-fowl in the bamboos	ဝါးတောထဲမှာတော ကြက်များရှိသည်	Wäh:-daw-deh-hmäh taw-jet-myäh: shě- thěě
Can you catch fish in that stream?	ထိုချောင်းတွင် ဝါး များကိုများနှိုင်း ထား	Htoh chowng:-dwin gnäh: - myäh: -goh hmyäh:-hning-thäh- läh:
What is the best bait?	များစွာ အကောင်း ဆုံးတယ်ထင်းလဲ	Hmyäh: - zäh äh - kowng:-zôhn: beh- thin: leh
Bring a rod and some bait with you	များတံတစ်ခုနှင့်များ စွာအချိုယူလာကွဲ	Hmyäh:-dahn-täh-zin:- hniñ hmyäh: - zäh äh-choh yoo-läh- geh
The best bait is worms and mag-gots	ထိုနှင့်လောက်များ များစွာအကောင်း ဆုံးဖြစ်သည်	Tee-hniñ lowk-myäh: hmyäh:-zäh äh- kowng:-zôhn: hpyit- thěě
If you cannot get them, use paste	၎င်းကိုမရနိုင်လျှင် မုန့်စိမ်းကိုသုံး	Läh-gowng:-goh mäh yäh - hning - hlyin, mohng - zayn: goh thôhn:
You cannot hunt tigers without elephants	ဆင်မရှိလျှင် ကျား များကိုမလိုက်နိုင် ထူး	Sin mäh shě- hlyin, kyäh:-myäh:-goh mäh lik-hning-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
You can watch for them at night on a stage in a tree	ညအခါသစ်ပင်ပေါ်ကလင်းစင်မှာစေ့စေ့နေနိုင်သည်	Nyăh äh-hkäh thit-pin-bāw - gäh lin̄ - zin hmāh tsowng - nay - hning-thěě
It is, however, weary work and the mosquitoes bite	ထိုရာတွင်အထွန့်ပင်ပန်း၍ခြင်ကိုက်သည်	Thoh-yāh-dwin, äh-hlōön pim-bähn:-yöōy chin kik-thée
How long have you lived in this circle? ¹	ထည့်ထိုက်ထဲမှာနေသည့်ဟာဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ	Thee tik - hteh - hmāh nay-thäh-häh beh-lowk kyäh-byee-leh

Public Works. မြေတိုင်း၊ တည်ဆောက်သောအရာများ။

Come here with your hoe	ပေါက်တူးကိုယူ၍သည်ကိုလာကွဲ	Powk-too:-goh yoo-yöōy dee-goh lāh-geh
Do not dig there	ထိုမှာမတူးနှင့်	Hoh-hmāh mäh too:-hnin
Dig wider	ကျယ်အောင်တူးထိုက်	Kyeh-owng too:-lik
How many men are wanted to cut the jungle?	တောချတ်ရအောင်လူတပ်နှစ်ယောက်အထိုရှိသလဲ	Taw hko/hk - yäh - owng loo beh-hnäh yowk äh-loh shěě-thäh-leh

¹ NOTE.—ထိုက် tik, generally translated *circle*, corresponds to our word 'hundred' in the divisions of a county. The word ထာ hāh, *thing*, which occurs in the last sentence, is a very common colloquial idiom and corresponds to our word *fact*

English.	Burmese.	Pronunciation.
Six men are wanted for road work	လမ်းထွက်ရန်လူ ခြောက်ယောက်လို ချင်သည်	Lahn: lohk-yahn loo- chowk-yowk loh-jin- theé
Send three men to help the carpenters	လက်သမားများကို ကူညီရအောင်လူ သုံးယောက်ကို ထွတ်လိုက်	Letthāhmāh:-myāh:- goh koo-nyee-yāh- owng loo-thōhn:- yowk-koh hlōōt- lik
Take seven men to build the bridge	တံတားဆောက်ရန် လူခုနစ်ယောက် ခေါ်သွားစေ	Tāh-dāh: sowk-yahn loo hkōōhnāh-yowk hkāw-thwāh:-dāy
What kind of soil is it there?	ယိုမှာဘယ်မြေမျိုးရှိ သလဲ	Hoh-hmāh beh myay myōh: shēē-thāh- leh
It is sandy, Sir	ထဲမြေများပါသည် သွင်	Theh-myay myāh:- bāh-thēē, thāhken
Where did you find this stiff clay?	သင့်မြေစေးကိုဘယ် မှာတွေ့သလဲ	Thee myay-zay:-goh beh-hmāh tway-thāh- leh
This ground is exceedingly hard	သင့်မြေအထွန်ထရာ မာပါသည်	Thee myay āhlōōn- dāh-yāh māh-bāh- thēē
The hoe will break, so get a pickaxe	ပေါက်တူးကြိုးမည် စိုးလိုပေါက်တူးထိုး တလက်ကိုယူကွဲ	Powk-too: kyōh:-mēē tsoh:-loh powk-too:- lōhn:tāh-let-koh yoo- geh
Remove the stones with a crowbar	ကျောက်များကိုထံ တူးရွင်းနှင့်တူးဆွ လိုက်	Kyowk-myāh:-goh thāhn-tāh-yōōin:- hniṅ too:-swāh-lik

English.	Burmese.	Pronunciation.
Blast the rock	ကျောက်ကြီးကိုယမ်း နှင့်ဖောက်ခွဲ	Kyowk - kee: - goh yǎhn: - hniṅ hpowk- hkweh
Putaside allstones fit for building	အဆောက်အဦးနှင့် ထော်သောကျောက် များကိုတဖန်မှာရ ပုံလိုက်	Āh-sowk āh-ōhn:-hniṅ tāw-thaw kyowk- myāh:-goh tāh-hpet- hmāh tsöō-poḥn-lik
The space is not sufficient	ထားရန်နေရာမ လောက်ဘူး	Htāh:-yǎhn nay-yāh māh lowk hpoo:
Level 30 ft. fur- ther back	၆၀ ပေဝေးသော နေ့ကသို့ထိုး၍ညီ ညာအောင်ပြုလုပ် ပါ	Pay thōhn:-zeh lowk nowk - thoh tōh:- yōḡay nyee-nyāh- owng pyōō-lohk-pāh
When I called you, why did you not answer ?	သင့်ကိုခေါ်ကာလတာ ပြုလို့မထူးသလဲ	Thiṅ-goh hkāw kāhlāh bāh-pyōō-loḡ māh htoo:-thāh-leh
As the ground is very soft you must lay planks	မြေအထွန်ပျော့သည် နှင့်ပျဉ်ပြားများ ကိုခင်းချရမည်	Myay āh-hlōön pyaw- thēē-hniṅ pyeen- byāh:- myāh:-goh hkin:-chāh-yāh-mēē
Bring the cord and pegs for lay- ing out the foun- dation	အခြေအလျှောက်မှတ် ချရန်ကြိုးနှင့်ပုဆက် များယူကွဲ	Āh-chay āh-lyāh-goh hmāht-chāh-yǎhn kyōh:-hniṅ pāhnet myāh: yoo-geh
Must this work be finished to- day ?	သည်အလုပ်ထုနေ့ ပြီးအောင်လုပ်ရ မည်လား	Thee āh-lohk yāh-nay pyee: - ownḡ lohk - yāh-mēē-lāh:
There is not enough sand in this mortar	သည်သရွတ်ထွင်သဲ မလောက်ဘူး	Thee thāhyōōt-twin theh māh lowk hpoo:

English.

Burmese.

Pronunciation.

There is too much lime in it	သရွတ်တွင်ထိုးများ ထွန်းသည်	Thahyööt-twin htôhn: myāh-loon:-thee
The lime is not good. What kiln did it come from?	ထိုးမကောင်းဘူး။ ထိုးဖို့မှတယ်လဲ	Htôhn: mäh kowng: boo:; beh htôhn:- boh-hmäh leh
The plastering must be done carefully	အင်တေကိုင်သည်မှာ သေသေချာချာပြုရ မည်	Ingähday king-thëe hmäh, thay - thay chāh-jāh pyöō-yāh- mëe
Unless the timber is properly earth-oiled the white ants will eat it	ဝစ်သားကိုရေနံ ကောင်းကောင်းမ ယုတ်ထွင်ခြံများ တက်စားလိမ့်မည်	Thit-thāh:-goh yay- nāhn kowng:-gowng: mäh thohk - hlyin chāh-myāh: tet-tsāh:- laymmeë
White ants do not eat iron-wood or teak	ဘွန်းသစ်နှင့်ပျင်းက ထိုးခြံများမစား တတ်ဘူး	Kyöōn-thit-hniṅ pyin:- gāh-dôh: chāh-myāh: māh tsāh: - dāht- hpoo:
Will you have thatch or shingles on the roof?	ဒနိဇက်နှင့်သက် ကယ်မိုးမည်လား။ သို့မဟုတ်ပျဉ် အုတ်ကြွတ်နှင့်မိုး မည်လား	Dahnëe-bet-hniṅ thek- keh mōh:-mëe-lāh:; thoh-māh-hohk, py- een ohk-kyööt-hniṅ mōh:-mëe-lāh:
Tiles are difficult to obtain	အုတ်ကြွတ်များထယ် ရခဲသည်	Ohk-kyööt-myāh: teh yāh-geh-thëe
Bring me the compass and chain	ကွန်ပါနှင့်မြေတိုင်း သံကြိုးကိုယူလာကဲ့	Köōmpāh-hniṅ myay- ding-thāhn-jôh:-goh yoo-lāh-geh

English.	Burmese.	Pronunciation.
I forgot them and left them in the works office	မေ့လျော့လိုခြေတိုင်း ရုံ မှာ ကျ နံ ရ စ နေ သည်	May-yaw-loh myay- ding-yohn-hmāh kyāhn-yit nay-thēē

Planting. သစ်ပင်ပိုက်ခြင်း။

How many coolies have you?	ကူ လီ တ ယ် နှစ် ယောက်ရှိသလဲ	Koolee beh-hnāh-yowk shēē-thāh-leh
How long have they worked with you?	သူတို့မောင်မင်း ဆီမှာထုတ်သတာ တယ်လောက် ကြာပြီလဲ	Thoo-doh mowng-min:-zee-hmāh lohk thāh-hāh beh-lowk kyāh-bye-leh
Are they good workers?	အထုတ်ကိုရိယနှင့် ထုတ်တတ်ကြသ လား	Āh-lohk-koh wēyēē-yāh-hniṅ lohk-tāht-kyāh-thāh-lāh
Muster the coolies near the bungalow	အိမ်နားမှာကူလီများ ကို ရ ရှုံး ချီ ထား လိုက်	Ayn-nāh:-hmāh koo-lee-myāh:-goh tsöō-yōhn:-yōṅay htāh:-lik
How much pay does each get a day?	ကူလီများတကိုယ် ထွင်နေတိုင်းအခ တယ်လောက်ရ တတ်သလဲ	Koolee-myāh:-tāh-gōh-hlyin ṅay-ding: āh-hkāh beh-lowk yāh-dāht-thāh-leh
Each man must dig forty holes a day?	ကူလီထယောက်တ နေ့ထွင်တွင်းလေး ဆယ်စီတူးရမည်	Koolee-tāh-yowk tāh-ṅay-hlyin twin: lay:-zeh zee too:-yāh-mēē
Do not pull up the young plants	အပင်ကလေးများကို ဆွဲချီမနှုတ်နှင့်	Āh-pin-gāhlay:-myāh:-goh sweh-yōṅay māh-hnohk-hniṅ

English.	Burmese.	Pronunciation.
Mark the places where they are to dig the holes	တွင်းတူးရမည့်နေရာများကိုမှတ်ပြုလိုက်	Twin: too:-yāh-měgō-nay-yāh-myāh:-goh hmāht-pyāh-lik
Trample the earth down in planting	အပင်များကိုစိတ်ကတလဖြေကိုဖြေနှင့်နှိတ်နှင်းလိုက်	Āh-pin-myāh:-goh tsik-kāh-lāh, myay-goh chee-hniṅ hnayk-nin:-lik
Go and fetch the plants from the seed-beds	ပျိုးခင်းကအပင်ကလေးများကိုသွားယူတဲ့	Pyōh:-gin:-gāh āh-pin-gāhlay:-myāh:-goh thwāh: yoo-geḥ
Take up the plants with the earth	အပင်ကိုဖြေပါအောင်နှုတ်ပါ	Āh-pin-goh myay pāh-owng hnohk-pāh
After planting them give them plenty of water	စိုက်ပြီးမှရေကောင်းကောင်းလောင်း၍ပေးလိုက်	Tsik-pyee:-hmāh yay kowng:-gowng: lowng:-yōḡay pay:-lik

Arrival in the Country. ပြည်တွင်ရောက်ကာလ။

(For Vocabularies, see p. 61.)

Here is my luggage	ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ဝယ်ယူခဲ့တဲ့အရာတွေ	Kyōōnohk wōōn-zāh-leh dee-hmāh shēē-thee
Where is the custom-house?	အကောက်တိုက်ဘယ်မှာလဲ	Āh-kowk-tik beh-hmāh leh
Bring that trunk to the custom-house	ထိုထောင့်အကောက်တိုက်သို့ယူခဲ့	Hoh thittāh āh-kowk-tik-thoḥ yoo-geḥ
I have nothing dutiable	အကောက်ခွဲရန်ဥစ္စာမပါ	Āh-kowk-hkweh-yāhn-ohksāh mäh pāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Here are (take) my keys	ကျွန်ုပ်တို့သေတ္တာများယူပါ	Kyöön ohk thaw-myāh: yoo-bāh-daw
Call a carriage	ရထားတစ်စီးခေါ်ပါ	Yāhhtāh: tāh-zee: hkāw-bāh
There is no carriage	ရထားတစ်စီးမျှမရှိပါ	Yāhhtāh: tāh-zee:- hmyāh mäh shēe-bāh
What is the fare to — ?	— သို့ အခမဲ့လဲ ထောက်လဲ	— thōh āh-hkāh beh-lowk, leh
Tell the driver to take me to —	ရထားမှူးကို — သို့ ခေါင်းသွားထိုး ပြောလိုက်ပါ	Yāhhtāh: -hmoo:- goh — thōh mowng:- thwāh:-loh pyaw-lik-pāh
Tell him to drive quickly to the railway station	မီးရထားရုံသို့ မြန်မြန်ခေါင်းသွားထိုး ပြောလိုက်ပါ	Mee:-yāhhtāh:-yohn-thōh myāhn-myāhn mowng:-loh pyaw-lik-pāh
He says the baggage is too heavy (for a carriage), it must be put on a cart	ဝန်စလယ်ထေးထွန်းသင့်၍ လှည်းတော် မှာထင်ရမည်တည်း	Wōön-zāh-leh lay:- loon: - thēē - hniñ hleh:-bāw-hmāh-tin yāh-mēē, deh
You must take it to the station for Prome, not that for Pegu	ပြည်မြို့သို့သွားရန် မီးရထားရုံကိုယူသွားရမည်။ ပဲကိုးမြို့သို့ ထွက်ရန်ရုံသို့မယူရ	Pye - myoh - thoh thwāh:-yāhn mee:- yāhhtāh:- yohn-goh yoo-thwāh:- yāh-mēē; Pāhgōh:- myoh-thoh htwet-yāhn yohn-thoh mäh yoo-yāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
I wish to catch the steamer that goes from Prome to Bamaw	ပြည်မြို့ကတမောမြို့ သို့သွားသောမီး သင်္ဘောကိုမီးအောင် သွားချင်သည်	Pyee-myoh-gäh Bäh- maw - myoh - thoh thwäh: - thaw - mee:- thim:-baw-goh hmee- owng thwäh:-jin-thée
When does the steamer start ?	မီးသင်္ဘောတယ်အ ချိန်လောက်ထွက် သလဲ	Mee:-thim:baw beh- äh - ch a y n - low k htwet-thäh-leh
Please show me my berth	ကျွန်ုပ်အခန်းကိုပြ လိုက်ပါ	Kyöönohk äh-hkäh:- goh pyäh-lik-päh
Is this berth taken?	သင်္ဘောအခန်းကိုတစ် ယောက်ကယူပြီ လား	Thee äh - hkäh:- -goh täh - zohn - tah - yowk - käh yoo - byee - läh:
I will engage the whole cabin	ကျွန်ုပ်တစ်ခန်းလုံးကို ယူပါမည်	Kyöönohk täh-hkäh:- lôhn:-goh yoo - bäh - mee
Put this bag in the cabin	သည်အိတ်ကိုအခန်း ထဲမှာထားလိုက်	Thee ayk - koh äh - hkäh:- - deh - hmäh htäh:-lik
What is the number of your cabin?	အခန်းနံပါတ်ဘာလဲ [လဲ]	Ä' - hkäh:- nähmbäht bäh leh [leh
What is the fare?	ကဘိုတယ်လောက်	Käh-doh-gäh beh-lowk,
How many days is it from Prome to Bamaw?	ပြည်မြို့ကတမောမြို့ ရောက်အောင်တယ် နှစ်ရက်လောက်ရှိ မည်လဲ	Pyee-myoh-gäh Bäh- maw - myoh yowk - owng beh-hnäh yet lowk shée - mee - leh
Are the mosquitoes troublesome (do they bite)?	ခြင်ကိုက်တယ်လဲ လား	Chin kik - täht thäh - läh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
They do not bite in the cold season—only in the rains	ဆောင်းဥတု၌မကိုက် ဖူး။ ခိုဗ်းဥတု၌သာ ကိုက်တတ်သည်	Sowng: ǒǒdǒǒ-hnik mǎh kik-hpoo:; mǒh: ǒǒdǒǒ-hnik thǎh kik-tǎht-théé
Have they mosquito curtains on board, or should I buy them?	သင်္ဘောမှာခြင်ထောင် ရှိသလား။ သို့မဟုတ်ဝယ်ရန် ကောင်းမည်သား	Thim:baw-hmāh chin-downg sheě-thǎh-lāh:; thǒh-mǎh-hohk, weh-yǎhn kowng:-mēé-lāh:
They had better be bought in Rangoon as they will be useful after leaving the boat	မီးသင်္ဘောကဆင်းပြီး မှများစွာအသုံးကျာ သည့် နှင့်ရန်ကုန်မြို့တွင်ဝယ်ရန်ကောင်းမည်	Mee:- thim:baw - gǎh sin:- byee:- hmǎh myāh:-zǒǒāh ǎh-thǒhn:-kyǎh-théé- hniṅ Yǎhngoh-nmyǒh-dwin weh-yǎhn kowng:-mēé
What do you call that pagoda on the other side of the river?	မြစ်ဘိုဖက်မှာရှိသည့် တုရားကိုဘယ်နှယ် ခေါ်သလဲ	Myit hoh-bet-hmāh shéé-théé hpǎh-yāh:-goh beh-hneh hkāw-thǎh-leh
Where is the Shway Dāhgohṅ Pagoda?	ရွှေဒဂုံ တုရားတယ် မှာလဲ	Shway-Dāhgohṅ hpǎh-yāh: beh-hmāh, leh
Can you buy me a good pony?	ကျွန်ုပ်တို့မြင်းကောင်း တကောင်ကိုဝယ် နှိုင်းပါမည်သာ	Kyǒǒnohk-hpǒh myin:-gowng: tah-gowng-goh weh-hning-bāh-mēé-lāh:
Do they shoe the ponies?	မြင်းများကိုသိခွာ တတ်သလား	Myin:- myāh:- goh thǎhn - hkwāh tǎht thah-lāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
Saddle the pony	မြင်းကိုကုန်းနှီးတင်ခဲ့ပါ	Myin:-goh kôhne:-hnee: tin-geh-g-bāh
(I) wish to engage a Burmese servant	မြို့ရွာထူကလေးထူထောက်ကိုငါးချင်သည်	Bāh m ā h lo o-g ā h- lay: t ā h-yowk-koh hgnāh:-jin-thěě.
What wages does he ask?	လခဘယ်လောက်တောင်းသလဲ	Lah-gah beh-lowk towng:-thāh-leh

NOTE—On arrival in the country a servant is required. It is usual to engage a native of India who speaks English.

The Railway. မီးရထားလမ်း။

(For Vocabulary, see p. 61.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
To the station	မီးရထားရုံကို	Mee:-yahhtāh:-yohn- goh
Here is my luggage	ကျွန်ုပ်ဝန်စသည်သည် မှာရှိသည်	Kyöönohk wöönzāhle dee-hmāh shěe-thěě
I wish to register my luggage for —	ကျွန်ုပ်ဝန်စသည်ကို ရိက္ခစရိလုပ်ချင်သည်	Kyöönohk wöönzāh- leh-goh ¹ ree-jit-tsāh- ree lohk-chin-thěě
The luggage is over weight	ဝန်အချိန်ပိုသည်	Wöön āh-chayn poh- thěě
Get my luggage	ကျွန်ုပ်ဝန်ကိုယူပေးပါ	Kyöönohk wöön-goh yoo-pay:-bāh
Here is the ticket	လက်မှတ်သည်မှာရှိ သည်	Let-hmāht dee-hmāh shěe-thěě

¹ In foreign words it is often necessary to use ရ rāh as r and not y.

English.	Burmese.	Pronunciation.
How many packages are there?	အထုပ်တယ်နှစ်ထုပ်လဲ	Āh-htohk beh-hnäh- ¹ htohk, leh
Where is the waiting-room?	စောင့်ခမ်းတယ်မှာလဲ	Tsoyng-gäh n: beh- hmäh, leh
Where is the booking office?	လက်မှတ်ခံရုံတယ် မှာလဲ	Let-hmäht-hkähn- yohn beh-hmäh² leh
Where is the refreshment room?	စာပွဲခမ်းတယ်မှာလဲ	Tsäh-bweh-gäh n: beh- hmäh, leh
Where is the lavatory?	နောက်တေးတယ် မှာလဲ	Nowk-hpay:³ beh- hmäh, leh
Where is the train for —?	— ကိုသွားသော ရထားတယ်မှာရှိ သလဲ	— goh thwäh:-thaw- yähhtäh: beh-hmäh shëe-thäh-leh
Are you going by the express?	အမြန်ရထားနှင့်သွား မည်လား	Āh-myäh n-yähhtäh:- hniṅ thwäh:-mëe-läh:
Show me a timetable	အချိန်ဇယားကွက် ကိုပြပါ	Āh-chayn-zäh-yäh:- gwet-koh pyäh-bäh
When does the train start?	ရထားတယ်ထော့ ထွက်သလဲ	Yähhtäh:⁴ behday htwet-thäh-leh
Can I book through to —?	— ကိုစေတက် ရှောက်လက်မှတ် ခံနိုင်သလား	— goh dowk-showk- let-hmäht hkähn- ning-thäh-läh:

¹ Here is an example of the noun spoken of being used as its own numeral auxiliary instead of one of those given on pp. 79, 80.

² The verb ရှိ shëe is often omitted.

³ နောက်တေး nowk-hpay: really means the back precincts of a house, i. e. rear.

⁴ တယ်ထော့ beh-day is a contracted form of တယ်ထောအခါ beh thaw-äh-hkäh.

English.	Burmese.	Pronunciation.
A first- (second-) class single ticket to —	— ကိုပဌမ (ဒုတိယ) တမ်းအသွားလက် မှတ်တစောင်ထား	goh päh-htähmääh (döötééyäh) dähns: äh-thwäh:-let-hmäht täh-zowng, läh:
Return ticket	အသွားအပြန်လက် မှတ်	Äh-thwäh:-äh-pyähñ-let-hmäht
How much is it ?	တယ်လောက်ထဲ	Beh-lowk, leh
We want a sleeping carriage	အိပ်ရန်ရထားကျွန်ုပ် တို့လိုသည်	Ayk-yähñ-yähhtäh: kyöönohk-doh loh-theé
A non-smoking compartment	ဆေးထိပ်မသောက် ရသောရထား	Say:-layk mäh thowk-yäh-thaw-yähhtäh:
Is this the train for — ?	သည်ရထား—ကို သွားရန်ရထား ထား	Thee yähhtäh: — goh thwäh:-yähñ yäh-htäh:, läh:
Do I change anywhere ?	မနေရာရာမှာရထား ပြောင်းရမည်ထား	Täh-nay-yäh-yäh-hmääh yähhtäh: pyowng-yäh-méë-läh:
Where must I change for — ?	— ကိုသွားရန်တယ် မှာရထားပြောင်းရ မည်ထဲ	— goh thwäh:-yähñ beh-hmääh yähhtäh: pyowng:-yäh-méë-leh
Is this seat engaged ?	သည်ထိုင်ရာထူယူပြီ ထား	Thee htíng-yäh loo yoo-byeë-läh: [boo:
There is no room	နေရာမရှိဘူး	Nay-yäh mäh shéë-
Call the guard	ဂတ်ထိုကိုခေါ်ပါ	Gäht-boh-goh hkäw-bäh
The train is just going to start	ရထားယွှဲထဲထွက်မည်	Yähhtäh: yäh-hköö-beh htwet-méë

English.	Burmese.	Pronunciation.
Open the door	တံခါးဖွင့်ပါ	Tāh-gāh: hpwiṅ-bāh
Open the window	ပြတင်းဖွင့်ပါ	Pāh-din: hpwiṅ-bāh
Here is the station	မီးရထားရုံသည်မှာရှိသည်	Mee-yāhtāh: -yoh n dee-hmāh shēē-thēē
Do we stop here ?	သည်မှာရပ်သလား	Dee-hmāh yāht-thah-lāh:
Do we alight here ?	သည်မှာဆင်းရမည်လား	Dee-hmāh sin: -yāh-mēē-lāh:
Do we change carriages here ?	သည်မှာရထားပြောင်းရမည်လား	Dee-hmāh yāhtāh: pyowng: -yāh-mēē-lāh:
How long do we stop here ?	သည်မှာထယ်လောက်ကြာရပ်သထဲ	Dee-hmāh beh-lowk-kyāh yāht-thah-leh
Five minutes	ငါးမိနစ်	Gnāh: mēēnit
My luggage is lost	ကျွန်ုပ်၏ပစ္စည်းများ ဆုံးရှုံးသည်	Kyōōnohk wōōn pyowk-thwāh: -thēē
When it arrives forward it on to —	ရှေ့ဘက်သို့အစဉ်အလာဖြင့် — ကိုပို့ပါ	Yowk-thaw-āh-hkāh — goh poh-bāh
Give me your ticket [To superior]	ခင်ကြားလက်မှတ်ပေးပါ	Hkenbyāh: let-hmāht pay: -bāh
[Do. to inferior]	မင်းလက်မှတ်ပေး	Min: let-hmāht pay:
Here it is [To superior]	သည်မှာပါ	Dee-hmāh bāh
[Do. to inferior]	သည်မှာ	Dee-hmāh

Specimen of Burmese Handwriting.

*The Lord's Prayer.**

[Burmese is written from left to right, and the written characters are a copy of the printed ones, more or less close according to the skill and care of the writer. See p. 22.]

ကောင်းကင်ဘုံ၌ရှိတော်မူသောအကျွန်ုပ်တို့အဖေ၊
 ကိုယ်တော်၏နာမတော်အား ဂုဏ်ပေးခြင်းဖြင့် ရှိပါစေသော၊
 နှိုင်းတော်တရားအောင်ပါစေသော၊ အလှူတော်အစွာကောင်းကင်
 ဘုံ၌ပြုစုရုံသာမကဘဲ မြေကြီးပေါ်မှာပြုစုပါစေသော၊ အ
 သက်မွေးလောကတောအစကို အကျွန်ုပ်တို့အား ယခုပေးသ
 နားတော်မူပါ။ အူတပါးသောအကျွန်ုပ်တို့ကို ပြစ်ဒြားသော အ
 ပြစ်ဒြားကို အကျွန်ုပ်တို့ဖြေလွှတ်သော အကျွန်ုပ်တို့၏အ
 ပြစ်ဒြားကိုဖြေလွှတ်တော်မူပါ။ အပြစ်ဆွေးဆောင်ရာသို့မလိုက်
 မပါစေဘဲ၊ မကောင်းတောအမှုအရာမှာ ကပ်နှံတော်မူပါ။ အ
 ကြောင်းမူကား၊ နှိုင်းတော်နှင့် ဘုန်းတော်ခိုးအမှုတော်တော်အစွာ
 အစွာအမြဲကိုပေးတော်မူရှိတော်မူစေဘဲအစွာ။ အမေ

* The transliteration with the English words interlined is given on the next page.

The Lord's Prayer.

Transliteration of the Burmese words with the English translation.

Kowng:gin-bohn-hnik shëe-dāw-moo-thaw äh-kyöönohk-tòh
 In Heaven which art our
 äh-hpäh¹ kohdāw-ëë nāhmäh-dāw-āh: yoh-thay-lay:myäht-
 Father, Thy name to hallowing
 chin: shëe-bāh-zay-thaw¹ ning-ngāhn-dāw tee-downg-bāh-zay-
 be; Kingdom come (*lit.* may be es-
 thaw¹ äh-loh-dāw-thëe kowng:gin-bohn-hnik pyëe-zohn-thäh-
 tablished) (and) will in Heaven is fulfilled
 gëh-thòh myay-gyee:-bāw-hmāh pyëe-zohn-bāh-zay-thaw¹
 as on earth may be fulfilled;
 äh-thet-mway:lowk-thaw äh-sāh-goh äh-kyöönohk-tòh-āh:
 life nourish sufficient food to us
 yāhnay pay:-thāhnāh:-dāw-moo-bāh¹ Thoo-tāhbāh:-thëe
 this day give; (by) others
 äh-kyöönohk-tòh-goh pyit-hmāh:-thaw äh-hpyit-myāh:-goh
 against us committed trespasses
 äh-kyöönohk-tòh hpyay-hlöö-t-thäh-gëh-thòh äh-kyöönohk-tòh-ëe
 we forgive as our
 äh-pyit-myāh:-goh hpyay-hlöö-t-tāw-moo-bāh¹ äh-pyit-thway:-
 trespasses forgive: into tempta-
 zowng-yāh-thòh mäh lik mäh pāh-zay-beh mäh-kowng:-
 tion without leading from evil
 thaw-äh-hmöö-äh-yāh-hmäh keh-hnohk-tāw-moo-bāh¹ äh-
 things deliver (us).
 kyowng:-moo-gāh: ning-ngāhn-dāw-hnin hpohn:-tāhgoh:
 For (these reasons); kingdom and glory
¹āhnööbāw-dāw-thëe äh-tsin-äh-myeh koh-dāw-hnik shëe-dāw-
 (and) power for ever and ever to thee are.
 moo-ëe-thähdee:² ähmin¹
 Amen.

¹ *Ähnööbāw* is a Burmanised Pāli word.

² *Thähdee:* is a very strong assertive affix which implies 'for certain'.

Money. ခဲၵ်းၵ်း

The present coinage of Burma is the same as that used throughout British India.

The Monetary Unit is the Rupee, which, at the time of going to press (July 1936), is stabilised at 1s. 6d.

Notes are issued by the Government of India for 5, 10, 20, 50, 100, 500 and 1,000 Rupees.

A Lak or Lakh equals 100,000 Rupees.

Silver Coins	Nickel Coins	Bronze Coins
Rupee	8 Annas	$\frac{1}{2}$ Anna
8 Annas	2 „	$\frac{1}{4}$ „
4 „	1 Anna	
2 „		

An *Anna* is $\frac{1}{16}$ th part of a Rupee.

$\frac{1}{2}$ Anna = 6 pies.

$\frac{1}{4}$ Anna = 3 pies.

A *Pie* is $\frac{1}{12}$ th part of an Anna or $\frac{1}{192}$ nd part of a Rupee.

Weights. အလေး၂။

The weights start with the ချင်ရွှေ chin-yööay, still used by silver-smiths. It is a small red seed of which there are two kinds, ချင်ရွှေ chin-yooay, *Abrus precatorius*, ရွှေကြီး yooay-jee, *Adinantha pavonina*.

၂ ချင်ရွှေ chin-yööay	=	၁ ရွှေကြီး yööay-jee.
၃ ရွှေကြီး yööay-jee	=	၁ ပဲ peh (pea).
၂ ပဲ peh	=	၁ မူ့ moo.
၂ မူ့ moo	=	၁ မတ် mäht.
၄ မတ် mäht	=	၁ ကျပ် kyäht.
၅ ကျပ် kyäht	=	၁ ဗိုယ် boh.
၂၀ ဗိုယ် boh	=	၁ ပိဿာ paykthāh, or အခွက် äh-hkwet.

The paykthāh viss or *hkwet* is $3\frac{6}{10}$ lb. avoirdupois, or about 3 lb. 2 oz.

The term ခွက် *hkwet* is substituted for ပိဿာ paykthāh in connection with any capital number above ten; as, အခွက်နှစ်ဆယ် äh-hkwet-hnāh-seh, 20 viss.

In abbreviated writing

One peh is ပဲ.

One moo is မူ့.

One mäht is မတ်.

One kyäht is ကျပ်.

Measures of Length.

The best to start from is the အသစ် *äh-thit* or finger's-breadth.

ငါးသစ် *gnäh?-thit* (5 *thit*) = ထမုတ် *täh-mohk* (fist with thumb shut down).

ရှစ်သစ် *shit-thit* (8 *thit*) = တပိုက် *täh-mik* (fist with thumb stuck out).

ဆယ်နှစ်သစ် *seh-hnäh-thit* (12 *thit*) = တထွာ *täh-htwäh* (span).

နှစ်ထွာ *hnäh-htwäh* (2 *htwäh*) = တတောင် *täh-downg* (cubit)

လေးတောင် *lay?-downg* (4 cubits) = တလံ *täh-lähn* (fathom).

ခုနှစ်တောင် *hkö?-hnäh-downg* (7 cubits, sometimes 8 cubits) = ထတာ *täh-täh*.

တာထထောင် *täh-täh-htowng* (1000) = ထထိုင် *täh-ding*.

The ထိုင် *ting* is very nearly two English miles.

Now the English measures are generally used and understood

Measures of Capacity.

၁ စလယ် ၁ *tsäh-leh* = (1 pint).

၄ စလယ် ၄ *tsäh-leh* = ၁ ပြည် ၁ *pyë* (half-gallon).

၂ ပြည် ၂ *pyë* = ၁ စရှုတ် ၁ *tsäh-yööt* (1 gallon).

၂ စရှုတ် ၂ *tsäh-yööt* = ၁ စိတ် ၁ *tsayt* (2 gallons).

၂ စိတ် ၂ *tsayt* = ၁ ရွဲ ၁ *hkweh* (half-bushel).

၂ ရွဲ ၂ *hkweh* = ၁ တင်း ၁ *tin?* (2 bushel baskets).

Square Measure.

The English acre (၆၀၀ aykáh) is now the standard, but the Burmese had what they called a ငါးတင်းကြဲ gnāh:-din:-jeh, or 'five basket sow', which was also called ပယ် peh and equalled 1200 square cubits or 1.75 acres.

Measures of Time.

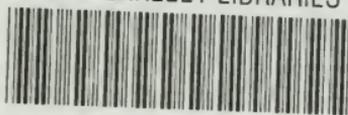
English measures of time are prevalent, but the old unit was the နာရီ nāh-yee, which was probably the Pali နာရီ nāhdee, or, နာရီ nāhlee, a measure of capacity used like an hour-glass or water-clock. These vessels varied in shape, but the Burmese counted 60 to the 24 hours.

Formerly day and night were divided into four periods each, distinguished by beat of drum. The single beat, တချက်တီး tāk-jet-tee, was at 9 o'clock in the morning; the double beat, နှစ်ချက်တီး hnāk-jet-tee, at 12 noon; the သုံးချက်တီး thōhñ:-jet-tee at 3 p.m.; and လေးချက်တီး lay:-jet-tee at 6 p.m.

Amongst the country people time was calculated in various ways, such as 'first cockerow', ကြက်ဦးတွန် kyet-oo:-dōñ, about 2 a.m. ကြယ်နီပေါ် kyeh-nee-bāw, when the red star rises (morning); အာရုဏ်တက် āhyohn-det, dawn; သူငယ်အိပ်ဆိတ် thāk-gneh-ayk-sayt, children's bedtime; လူငယ်ချစ်ချစ် လှည့်ချိန် loo-byoh-hleh-jayn, young man's courting time. အာရုဏ် or more correctly အရုဏ် is the Pali အရုဏော Aruno, Aurora the dawn.

The expression ထမင်းအိုးတလုံးချက် htāhmin:-ōh:-tāk-lōhñ:-jet, the time it takes to boil a pot of rice, is often used to denote a short time, and there are many others too numerous to mention.

U. C. BERKELEY LIBRARIES

C047004847

